

**T.C.
KIRIKKALE VALİLİĞİ
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ**

**KIRIKKALE İLİ 2014 YILI ÇEVRE DURUM
RAPORU**

**HAZIRLAYAN:
ÇED VE ÇEVRE İZİNLERİ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ**

KIRIKKALE-2015

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
GİRİŞ	10
A. Hava	12
A.1. Hava Kalitesi	12
A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Unsurlar	14
A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar	15
A.4. Ölçüm İstasyonları	16
A.5. Egzoz Gazı Emisyon Kontrolü	17
A.6. Gürültü	18
A.7. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar	18
A.8. Sonuç ve Değerlendirme	18
Kaynaklar	18
B. Su ve Su Kaynakları	19
B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli	19
B.1.1. Yüzeysel Sular	19
B.1.1.1. Akarsular	19
B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar	19
B.1.2. Yeraltı Suları	19
B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri	20
B.1.3. Denizler	20
B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi	20
B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu	21
B.3.1. Noktasal kaynaklar	21
B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar	21
B.3.1.2. Evsel Kaynaklar	21
B.3.2. Yayılı Kaynaklar	21
B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar	21
B.3.2.2. Diğer	22
B.4. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri	22
B.4.1. İçme ve Kullanma Suyu	22
B.4.1.1. Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti	22
B.4.1.2. Yeraltı su kaynaklarından kullanılma su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti	22
B.4.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.	22
B.4.2. Sulama	22
B.4.2.1. Sulama salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	23
B.4.2.2. Damlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	23
B.4.3. Endüstriyel Su Temini	23
B.4.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı	24
B.4.5. Rekreatyonel Su Kullanımı	24
B.5. Çevresel Altyapı	25
B.5.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve hizmeti alan nüfus	25

İÇİNDEKİLER

Sayfa

B.5.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri	
B.5.3. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisleri	27
B.5.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması	27
B.6. Toprak Kirliliği ve Kontrolü	27
B.6.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar	27
B.6.2. Arıtma Çamurlarının toprakta kullanımı	28
B.6.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar	28
B.6.4. Tarımsal faaliyetler ile oluşan toprak kirliliği	28
B.7. Sonuç ve Değerlendirme	28
Kaynaklar	29
C. Atık	30
C.1. Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri)	30
C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları	34
C.3. Ambalaj Atıkları	34
C.4. Tehlikeli Atıklar	34
C.5. Atık Madeni Yağlar	38
C.6. Atık Pil ve Akümülatörler	39
C.7. Bitkisel Atık Yağlar	39
C.8. Poliklorlu Bifeniller ve Poliklorlu Terfeniller	40
C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler (ÖTL)	40
C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar	40
C.11. Ömrünü Tamamlamış (Hurda) Araçlar	41
C.12. Tehlikesiz Atıklar	42
C.12.1. Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları	43
C.12.2. Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül	43
C.12.3. Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları	44
C.13. Tıbbi Atıklar	44
C.14. Maden Atıkları	45
C.15. Sonuç ve Değerlendirme	46
Kaynaklar	46
Ç. Kimyasalların Yönetimi	47
Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar	47
Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme	47
Kaynaklar	47
D. Doğa Koruma ve Biyolojik Çeşitlilik	48
D.1. Flora	48
D.2. Fauna	48
D.3. Ormanlar ve Milli Parklar	48
D.4. Çayır ve Mera	51
D.5. Sulak Alanlar	52
D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları	52

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
D.7. Sonuç ve Değerlendirme	52
Kaynaklar	52
E. Arazi Kullanımı	53
E.1. Arazi Kullanım Verileri	53
E.2. Mekânsal Planlama	54
E.2.1. Çevre Düzeni Planı	54
E.3. Sonuç ve Değerlendirme	54
Kaynaklar	54
F. ÇED, Çevre İzin ve Lisans İşlemleri	55
F.1. ÇED İşlemleri	55
F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri	56
F.3. Sonuç ve Değerlendirme	56
Kaynaklar	56
G. Çevre Denetimleri ve İdari Yaptırım Uygulamaları	57
G.1. Çevre Denetimleri	57
G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi	58
G.3. İdari Yaptırımlar	59
G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları	59
G.5. Sonuç ve Değerlendirme	60
Kaynaklar	60
H. Çevre Eğitimleri	61
I. İl Bazında Çevresel Göstergeler	62
Açıklamalar	62
1. Genel	62
1.1. Nüfus	62
1.1.1. Nüfus Artış Hızı	62
1.1.2. Kentsel Nüfus	63
1.2. Sanayi	64
1.2.1. Sanayi Bölgeleri	64
1.2.2. Madencilik	64
2. İklim Değişikliği	65
2.1. Sıcaklık	65
2.2. Yağış	65
2.3. Deniz Suyu Sıcaklığı	66
3. Hava Kalitesi	66
3.1. Hava Kirleticiler	66
4. Su-Atıksu	67
4.1. Su Kullanımı	67
4.2. Belediye İçme ve Kullanma Suyu Kaynakları	67
4.3. Atıksu Arıtma Tesisi İle Hizmet Veren Belediyeler	68
4.4. Kanalizasyon Şebekesi İle Hizmet Verilen Belediye Sayıları ve Nüfusu	68

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
4.5. Sanayiden Kaynaklanan Atıksu ve Bertarafı	69
5. Arazi Kullanımı	70
6. Tarım	70
6.1. Kişi Başına Tarım Alanı	70
6.2. Kimyasal Gübre Tüketimi	71
6.3. Tarım İlacı Kullanımı	72
6.4. Organik Tarım	72
7. Orman	73
8. Bahçılık	73
9. Altyapı ve Ulaştırma	74
9.1. Karayolu ve Demiryolu Yol Ağı	74
9.2. Motorlu Kara Taşıtı Sayısı	74
10. Atık	76
10.1. Belediyeler Tarafından ya da Belediye Adına Toplanan Atık ve Bertarafı	76
10.2. Katı Atıkların Düzenli Depolanması	76
10.3. Tıbbi Atıklar	77
10.4. Atık Yağlar	77
10.5. Bitkisel Atık Yağlar	78
10.6. Ambalaj Atıkları	79
10.7. Ömrünü Tamamlamış Lastikler	79
10.8. Ömrünü Tamamlamış Araçlar	80
10.9. Atık Elektrikli -Elektronik Eşyalar	80
10.10. Maden Atıkları	81
10.11. Tehlikeli Atıklar	81
11. Turizm	82
11.1. Yabancı Turist Sayıları	82
11.2. Mavi Bayrak Uygulamaları	82
EK-1: İl Çevre Sorunları ve Öncelikleri Araştırma Formu	83
Açıklamalar	83
Bölüm I. Hava Kirliliği	84
Bölüm II. Su Kirliliği	88
Bölüm III. Toprak Kirliliği	92
Bölüm IV. Öncelikli Çevre Sorunları	94

ÇİZELGELER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Çizelge A.1 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları	12
Çizelge A.2 - Epa hava kalitesi indeksi	12
Çizelge A.3 - Geçiş dönemi uzun vadeli ve kısa vadeli sınır değerleri ve uyarı eşikleri	13
Çizelge A.4 - Kırıkkale İlinde 2014 Yılında Evsel Isınmada Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler	15
Çizelge A.5 - Kırıkkale İlinde 2014 Yılında Sanayide Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler	15
Çizelge A.6 - Kırıkkale İlinde 2014 Yılında Kullanılan Doğalgaz Miktarı	15
Çizelge A.7 - Kırıkkale İlinde 2014 Yılında Kullanılan Fueloil Miktarı	15
Çizelge A.8 - Kırıkkale İlindeki Hava Kalitesi Ölçüm İstasyon Yerleri ve Ölçülen Parametreler	16
Çizelge A.9 - Kırıkkale ilinde 2014 Yılı Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalama Değerleri ve Sınır Değerin Aşıldığı Gün Sayıları	17
Çizelge A.10 - 2014 Yılında (Kırıkkale) İlindeki Araç Sayısı ve Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı	17
Çizelge B.1 - (Kırıkkale) İlinin Akarsuları	19
Çizelge B.2 - (Kırıkkale) İlindeki Mevcut Sulama Göletleri	19
Çizelge B.3 - (Kırıkkale) İlinin Yeraltısuyu Potansiyeli	19
Çizelge B.4 - (Kırıkkale) İlinde 1 Yüzey ve Yeraltı Sularında Tarımsal Faaliyetlerden Kaynaklanan Nitrat Kirliliği İle İlgili Analiz Sonuçları	20
Çizelge B.5 - (Kırıkkale) İlinde 2014 Yılı Kentsel Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu	26
Çizelge B.6 - (Kırıkkale) İlinde 2014 Yılı OSB'lerde Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu	27
Çizelge B.7 - (Kırıkkale) İlinde 2014 Yılında Tespit Edilen Noktasal Kaynaklı Toprak Kirliliğine İlişkin Veriler	27
Çizelge B.8 - (Kırıkkale) İlinde 2014 Yılında Kullanılan Ticari Gübre Tüketiminin Bitki Besin Maddesi Bazında ve Yıllık Tüketim Miktarları	28
Çizelge B.9 - (Kırıkkale) İlinde 2014 Yılında Tarımda Kullanılan Girdilerden Gübreler Haricindeki Diğer Kimyasal Maddeleri (Tarımsal İlaçlar vb)	29
Çizelge B.10 - (Kırıkkale) İlinde 2014 Yılında Topraktaki Pestisit vb Tarım İlacı Birikimini Tespit Etmek Amacıyla Yapılmış Analizin Sonuçları	29
Çizelge C.1 - (Kırıkkale) İlinde 2014 Yılı İçin İl/İlçe Belediyelerince Toplanan ve Birliklerce Yönetilen Katı Atık Miktar ve Kompozisyonu	31
Çizelge C.2 - (.....) İlinde 2014 Yılı İl/İlçe Belediyelerde Oluşan Katı Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Yöntemleri ve Tesis Kapasiteleri	32
Çizelge C.3 - (Kırıkkale) İlinde 2014 Yılında Birliklerce Yürütülen Katı Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf İşlemlerine İlişkin Bilgi	33
Çizelge C.4- Kırıkkale İlinde 2014 Yılında Toplanan Katı Atık Miktarları	33

Çizelge C.5 -	(Kırıkkale.) ilinde 2014 Yılı Ambalaj Ve Ambalaj Atıkları İstatistik Sonuçları	34
---------------	--	----

ÇİZELGELER DİZİNİ

		<u>Sayfa</u>
Çizelge C.6 -	(Kırıkkale) ilinde 2014 Yılında Sanayi Tesislerinde Oluşan Tehlikeli Atıklarla İlgili Veriler	35
Çizelge C.7 -	(Kırıkkale) ilinde Atık Yağ Geri Kazanım ve Bertaraf Miktarları	38
Çizelge C.8 -	(Kırıkkale) ilinde 2014 Yılı İçin Atık Madeni Yağlarla İlgili Veriler	38
Çizelge C.9 -	(Kırıkkale) ilinde Atık Yağ Geri Kazanımı Sonucu Elde Edilen Ürün Miktarları	38
Çizelge C.10-	(Kırıkkale) ilinde 2014 Yılında Oluşan Akümülatörlerle İlgili Veriler	39
Çizelge C.11 -	(Kırıkkale) ilinde Yıllar İtibariyle Atık Akü Kazanım Miktarı	39
Çizelge C.12 -	(Kırıkkale) ilinde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Akü Miktarı	39
Çizelge C.13 -	(Kırıkkale) ilinde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Pil Miktarı	39
Çizelge C.14 -	(Kırıkkale) ilinde Taşıma Lisanslı Araçların Yıllara Göre Gelişimi	39
Çizelge C.15 -	(Kırıkkale) ilinde 2014 Yılı İçin Atık Bitkisel Yağlarla İlgili Veriler	39
Çizelge C.16 -	(Kırıkkale) ilinde Bitkisel Atık Yağ Taşıma Lisanslı Araç Sayısı	40
Çizelge C.17 -	(Kırıkkale) ilinde 2014 Yılında Oluşan Ömrünü Tamamlamış Lastikler İle İlgili Veriler	40
Çizelge C.18 -	(Kırıkkale) ilinde Geri Kazanım Tesislerine ve Çimento Fabrikalarına Gönderilen Toplam ÖTL Miktarları	40
Çizelge C.19 -	(Kırıkkale) ilinde 2014 Yılı AEEE Toplanan ve İşlenen Miktarlar	41
Çizelge C.20 -	(Kırıkkale) ilinde 2014 Yılı Hurdaya Ayrılan Araç Sayısı	41
Çizelge C.21 -	(Kırıkkale) ilinde 2014 Yılı İçin Sanayi Tesislerinde Oluşan Tehlikesiz Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Edilmesi İle İlgili Verileri	42
Çizelge C.22 -	Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar Listesi	43
Çizelge C.22 -	(Kırıkkale) ilinde 2014 Yılı İldeki Demir ve Çelik Üreticileri Üretim Kapasiteleri, Cüruf ve Bertaraf Yöntemi	43
Çizelge C.23 -	Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmeliğe göre Termik Santral Atıkları	44
Çizelge C.24 -	2014 Yılında İlimiz İl Sınırları İçindeki Belediyelerde Toplanan Tıbbi Atıklar	45
Çizelge C.25 -	(Kırıkkale) ilinde Yıllara Göre Tıbbi Atık Miktarı	45
Çizelge C.26 -	Maden Atıklarının Sınıflandırılması	45
Çizelge C.27 -	(Kırıkkale) ilinde 2014 Yılı Maden Zenginleştirme Tesislerinden Kaynaklanan Atık Miktarı	46
Çizelge Ç.1 -	(Kırıkkale) ilinde 2014 Yılı SEVESO Kuruluşlarının Sayısı	47
Çizelge D.1-	Orman Durumu Tablosu	48

Çizelge D.2-	Yeni Amenajman Planı Orman Durumu	50
Çizelge E.1 -	(Kırıkkale) ilinde 2014 Yılı İtibariyle Arazilerin Kullanımına Göre Arazi Sınıflandırılması	53

ÇİZELGELER DİZİNİ

		<u>Sayfa</u>
Çizelge F.1 -	(Kırıkkale) ilinde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından (2014) Yılı İçerisinde Alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının Sektörel Dağılımı	55
Çizelge F.2 -	(Kırıkkale) ilinde 2014 Yılında ÇŞİM Tarafından Verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi Sayıları	55
Çizelge G.1 -	(Kırıkkale) ilinde 2014 Yılında ÇŞİM Tarafından Gerçekleştirilen Denetimlerin Sayısı	57
Çizelge G.2 -	(Kırıkkale) ilinde 2014 Yılında ÇŞİM'e Gelen Tüm Şikâyetler ve Bunların Değerlendirilme Durumları	58
Çizelge G.3	(Kırıkkale) ilinde 2014 Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan Ceza Miktarları ve Sayısı	59

GRAFİKLER DİZİNİ

		<u>Sayfa</u>
Grafik A.1-	Kırıkkale ilinde Kırıkkale İstasyonu PM10 Parametresi Günlük Ortalama Değer Grafiği	16
Grafik A.2 -	İlimizde (2014) Kırıkkale İstasyonu SO ₂ Parametresi Günlük Ortalama Değer Grafiği	17
Grafik A.3 -	Kırıkkale ilinde 2014 Yılında Gürültü Konusunda Yapılan Şikâyetlerin Dağılımı	18
Grafik B.1 -	Kırıkkale ilinde 2014 Yılında Endüstrinin Kullandığı Suyun Kaynaklara Göre Dağılımı	23
Grafik B.2 -	Kırıkkale ilinde 2014 Yılı Kanalizasyon Hizmeti Verilen Nüfusun Belediye Nüfusuna Oranı	25
Grafik C.1 -	Kırıkkale ilinde Atık Kompozisyonu	30
Grafik C.2 -	Kırıkkale ilinde 2014 Yılı Kayıtlı Ambalaj Üreticisi Ekonomik İşletmeler	34
Grafik C.3 -	TABS Göre İlimizdeki Tehlikeli Atık Yönetimi	35
Grafik C.4 -	Kırıkkale ilinde Atık Yağ Toplama Miktarları	38
Grafik D.1-	Mevcut Orman Durumu Grafiği	49
Grafik D.2-	Yeni Amenajman Planı Orman Durumu	50

Grafik D.3-	Yeni Amenajman Planı Verilerinin Karşılaştırılması	51
Grafik E.1 -	Kırıkkale ilinde 2014 Yılı Arazi Kullanım Durumu	53
Grafik F.1 -	Kırıkkale ilinde 2014 Yılı ÇED Olumlu Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı	55
Grafik F.2 -	Kırıkkale ilinde 2014 Yılı ÇED Gerekli Değildir Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı	55
Grafik F.3 -	Kırıkkale ilinde 2014 Yılında Verilen Çevre İzni veya Çevre İzni ve Lisans Belgelerinin Sektörlere Göre Dağılımı	56
Grafik F.4 -	Kırıkkale ilinde 2014 Yılında Verilen Lisansların Konuları	56
Grafik G.1 -	Kırıkkale ilinde ÇŞİM Tarafından 2014 Yılında Gerçekleştirilen Planlı Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı	57
Grafik G.2 -	Kırıkkale ilinde ÇŞİM Tarafından 2014 Yılında Gerçekleştirilen Plansız Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı	57
Grafik G.3	Kırıkkale ilinde ÇŞİM Tarafından 2014 Yılında Gerçekleştirilen Planlı ve Ani Çevre Denetimlerinin Dağılımı	58
Grafik G.4 -	Kırıkkale ilinde ÇŞİM Tarafından 2014 Yılında Gerçekleştirilen Tüm Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı	58
Grafik G.5 -	Kırıkkale ilinde 2014 Yılında ÇŞİM Gelen Şikâyetlerin Konulara Göre Dağılımı	59
Grafik G.6 -	Kırıkkale ilinde 2014 Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan İdari Para Cezalarının Konulara Göre Dağılımı	59

HARİTALAR DİZİNİ

Harita A.1 -	Kırıkkale ilinde Bulunan Hava Kirliliği Ölçüm Cihazlarının Yerleri	<u>Sayfa</u> 16
--------------	--	--------------------

GİRİŞ

TÜİK 2014 yılı verilerine göre İlimizin Nüfusa ilişkin bilgileri aşağıdaki gibidir.

- İlin toplam nüfusu	: 271.092	kişi
- İl ve ilçe merkezleri	: 234.104	kişi
- İl merkezi nüfusu	: 189 044	kişi
- İlçe merkezleri nüfusu	: 45 060	kişi
- Kırsal nüfus	: 36 988	kişi
- Erkek nüfus	: 117 109	kişi
- Erkeklerin oranı	: % 50	
- Kadın nüfus	: 116 995	kişi
- Kadınların oranı	: % 50	
- Nüfus yoğunluğu	: 60	kişi/km ²

Kırıkkale ili denizden 747 metre yükseklikte ılıman iklim kuşağında yer almaktadır. Ancak bulunduğu alanın denize uzak oluşu, günlük sıcaklık farkının bozkır olmasından dolayı değişmelere uğraması nedenlerle iklim karasallaşmaktadır. Bu yarı kurak iklim özelliğinden dolayı ilimizde yazları sıcak ve kurak, kışları ise soğuk geçer. Yağışlar genellikle yağmur ve kar şeklindedir.

Kırıkkale İli, kuzey yarım kürede 33° 20'-34° 25' doğu meridyenleri ve 39° 20'-40° 20' kuzey paralelleri arasında yer alır. Deniz seviyesinden yüksekliği 700 m, yüzölçümü ise 4.630 km² dir. Ülkemiz topraklarının binde 6,2'sini, İç Anadolu Bölgesi topraklarının da yüzde 3,1'ini kaplar. İç Anadolu Bölgesi'nin Orta Kızılırmak bölümünde yer alan önemli bir geçiş sahasıdır.

Doğusunda; Çorum, Yozgat, Kırşehir, güneyinde; Kırşehir, Ankara, kuzeyinde; Çankırı İli yer almaktadır.

Kırıkkale İl sınırlarının büyük bir bölümü, küçük ya da büyük akarsularla çevrelenmiş ve komşu illerle doğal sınırlar oluşmuştur.

Batı sınırlarının büyük bir bölümünü, Kızılırmak Ankara İlinden, doğu sınırlarını Kılıçözü Çayı Kırşehir ilinden, yine doğu sınırlarının Çorum kesimini ise Delice Çayı Çorum ilinden ayırmıştır.

İlin deniz seviyesinden yüksekliği 570– 1744 m arasında değişmektedir. İl merkezi 720 m yüksekliğe sahip olup Kırıkkale İli'nin uç noktaları güneyde Çelebi, kuzeyde Sulakyurt; batıda Yahşihan; doğuda ise Delice'dir. İl'in kuş uçuşu denize uzaklığı güneyde (Akdeniz, Mersin) 350 km, kuzeyde ise (Karadeniz, Bartın) 230 km' dir.

Kırıkkale Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü bilgilerine göre, İç Anadolu Bölgesi'nin orta Kızılırmak yöresinde yer alan Kırıkkale, doğuda Çorum ve Yozgat, güneyde Kırşehir, batıda Ankara, kuzeyde ise Çankırı illeri ile çevrilidir. Kırıkkale devlet karayollarının kesiştiği, ülkemizin doğudan batıya, güneyden kuzeye giden vasıtalarının geçtiği önemli bir kavşaktır. Kırıkkale'nin karayolundan sonra diğer önemli bir ulaşım bağlantısı da demiryoludur. İl Geneli biri merkez ilçe olmak üzere 9 ilçeden meydana gelmekte olup; Kırıkkale'nin Yüzölçümü 4 630 km² dir. İl Merkezi sanayi şehri olan Kırıkkale'nin diğer ilçe ve kırsal kesimin ekonomik yapısı tarıma dayalıdır. Kırıkkale İmalat sanayinde makine sanayinde yoğunlaşma bulunmaktadır. Kamuya ait büyük işletmeler ve özelleşen TÜPRAŞ dışındaki özel sektöre ait işletmeler ise daha çok küçük ve orta ölçekli işletmelerden oluşmaktadır. MKEK Fabrikaları, TÜPRAŞ Kırıkkale Rafinerisi ve Kırıkkale Organize Sanayi Bölgesi ilin ekonomik yapısında önemli yer tutar. İşçi ve memur ağırlıklı istihdam şekli ücretlere bağlı olarak ticari yaşamı da etkilemektedir.

Kırıkkale ili toplam alanı 4.630 km² dir. İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü verilerine göre, İl toplam alanının 306.506 hektarı tarımsal üretimde kullanılmaktadır. Başka bir deyişle tarımsal amaçlarla kullanılan arazinin toplam arazi içindeki oranı % 66,2 dir. Tarımda etkin olarak kullanılan araziler içinde tarla arazileri en büyük paya sahiptir.

İl Kùltür ve Turizm Mùdùrlùđù verilerine göre, İl sınırları içinde resmi olarak kayıtlara giren turizm kaynağı bulunmamakla birlikte, Kapulukaya Baraj Gölünde günùbirlik piknik alanları bulunmakta ve amatör su sporları yapılabilmekte; Koçubaba Mesire Alanında ise, çadır kurularak veya günùbirlik olarak orman içinde piknik yapılabilmektedir.

Mùdùrlùđümüzün çevre ile ilgili birimleri ÇED ve Çevre İzinleri Şube Mùdùrlùđü ile Çevre Yönetimi ve Denetimi Şube Mùdùrlùđünden oluşmaktadır.

ÇED ve Çevre İzinleri Şube Mùdùrlùđünde Şube Mùdürü, 3 Mühendis, 1 tekniker olmak üzere toplam 5 personel, Çevre Yönetimi ve Denetimi Şube Mùdùrlùđünde Şube Mùdürü, 2 Mühendis, 2 tekniker ve 2 teknisyen olmak üzere 7 personel görev yapmaktadır.

A. HAVA

A.1. Hava Kalitesi

Kırıkkale ili denizden 747 metre yükseklikte ılıman iklim kuşağında yer almaktadır. Ancak bulunduğu alanın denize uzak oluşu, günlük sıcaklık farkının bozkır olmasından dolayı değişmelere uğraması nedenlerle iklim karasallaşmaktadır. Bu yarı kurak iklim özelliğinden dolayı ilimizde yazları sıcak ve kurak, kışları ise soğuk geçer. Yağışlar genellikle yağmur ve kar şeklindedir.

Hava kalitesine ilişkin hava kalite indeksi karşılaştırması da Çizelge A.1’ de verilmektedir.

Çizelge A.1- Ulusal Hava Kalite İndeksi Kesme Noktaları

İndeks	HKİ	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	CO [µg/m ³]	O ₃ [µg/m ³]	PM ₁₀ [µg/m ³]
		1 Sa. Ort.	1 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	24 Sa. Ort.
İyi	0 – 50	0-100	0-100	0-5500	0-120 ^L	0-50
Orta	51 – 100	101-250	101-200	5501-10000	121-160	51-100 ^L
Hassas	101 – 150	251-500 ^L	201-500	10001-16000 ^L	161-180 ^B	101-260 ^U
Sağlıksız	151 – 200	501-850 ^U	501-1000	16001-24000	181-240 ^U	261-400 ^U
Kötü	201 – 300	851-1100 ^U	1001-2000	24001-32000	241-700	401-520 ^U
Tehlikeli	301 – 500	>1101	>2001	>32001	>701	>521

L: Limit Değer

B: Bilgi Eşiği

U: Uyarı Eşiği

Çizelge A.2 - EPA Hava Kalitesi İndeksi

Hava Kalitesi İndeksi (AQI) Değerler	Sağlık Endişe Seviyeleri	Renkler	Anlamı
Hava Kalitesi İndeksi bu aralıkta olduğunda..	..hava kalitesi koşulları..	..bu renkler ile sembolize edilir..	..ve renkler bu anlama gelir.
0 - 50	İyi	Yeşil	Hava kalitesi memnun edici ve hava kirliliği az riskli veya hiç risk teşkil etmiyor.
51 - 100	Orta	Sarı	Hava kalitesi uygun fakat alışılmadık şekilde hava kirliliğine hassas olan çok az sayıdaki insanlar için bazı kirleticiler açısından orta düzeyde sağlık endişesi oluşabilir.
101 - 150	Hassas	Turuncu	Hassas gruplar için sağlık etkileri oluşabilir. Genel olarak kamunun etkilenmesi olası değildir.
151 - 200	Sağlıksız	Kırmızı	Herkes sağlık etkileri yaşamaya başlayabilir, hassas gruplar için ciddi sağlık etkileri söz konusu olabilir.
201 - 300	Kötü	Mor	Sağlık açısından acil durum oluşturabilir. Nüfusun tamamının etkilenme olasılığı yüksektir.

Çizelge A.3 - Geçiş Dönemi Uzun Vadeli Ve Kısa Vadeli Sınır Değerleri Ve Uyarı Eşikleri (Hava Kalitesi Değerlendirme Ve Yönetimi Yönetmeliği)

Kirletici	Ortalama süre	Sınır değer	Sınır değerın yıllık azalması	Uyarı eşiği
SO ₂	Saatlik	900 µg/m ³		İlk seviye: 500 µg/m ³
	-KVS- 24 saatlik % 95 /yıl -insan sağlığının korunması için-	400 µg/m ³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 250 µg/m ³ (sınır değerın %62,5'u) olana kadar her 12 ayda bir eşit miktarda yıllık olarak azalır	İkinci seviye: 850 µg/m ³
	Kış Sezonu Ortalaması (1 Ekim – 31 Mart) -insan sağlığının korunması için-	250 µg/m ³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 125 µg/m ³ (sınır değerın %50'si) olana kadar her 12 ayda bir eşit miktarda yıllık olarak azalır	Üçüncü seviye: 1.100 µg/m ³
	Hedef Sınır Değer (Yıllık aritmetik ortalama)	60 µg/m ³		Dördüncü seviye: 1.500 µg/m ³
	Hedef Sınır Değer Kış Sezonu Ortalaması (1 Ekim – 31 Mart)	120 µg/m ³		(Verilen değerler 24 saatlik ortalamalardır.)
	-UVS- yıllık -insan sağlığının korunması için-	150 µg/m ³		
	-UVS- yıllık -hassas hayvanların, bitkilerin ve nesnelerin korunması için-	60 µg/m ³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 20 µg/m ³ (sınır değerın %33'ü) olana kadar her 12 ayda bir eşit miktarda yıllık olarak azalır	
	NO ₂	-KVS- 24 saatlik % 95 /yıl -insan sağlığının korunması için-	300 µg/m ³	
	-UVS- yıllık -insan sağlığının korunması için-	100 µg/m ³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 60 µg/m ³ (sınır değerın %60'ı) olana kadar her 12 ayda bir eşit miktarda yıllık olarak azalır	

Çizelge A.3 - Geçiş Dönemi Uzun Vadeli Ve Kısa Vadeli Sınır Değerleri Ve Uyarı Eşikleri (Hava Kalitesi Değerlendirme Ve Yönetimi Yönetmeliği) (devam)

Kirletici	Ortalama süre	Sınır Değer	Sınır değerın yıllık azalması	Uyarı eşiği
-----------	---------------	-------------	-------------------------------	-------------

PM10 ¹	-KVS- 24 saatlik % 95/yıl -insan sağlığının korunması için-	300 µg/m³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 100 µg/m³ (sınır değerinin %33'ü) olana kadar her 12 ayda bir eşit miktarda yıllık olarak azalır	İlk seviye: 260 µg/m ³ İkinci seviye: 400 µg/m ³ Üçüncü seviye: 520 µg/m ³ Dördüncü seviye: 650 µg/m ³ (Verilen değerler 24 saatlik ortalamalardır.)
	Kış Sezonu Ortalaması (1 Ekim – 31 Mart) -insan sağlığının korunması için-	200 µg/m³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 90 µg/m³ (sınır değerinin %45'i) olana kadar her 12 ayda eşit bir miktarda yıllık olarak azalır	
	-UVS- yıllık -insan sağlığının korunması için-	150 µg/m³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 60 µg/m³ (sınır değerinin %40'i) olana kadar her 12 ayda eşit bir miktarda yıllık olarak azalır	
Kurşun	-UVS- yıllık -insan sağlığının korunması için-	2 µg/m³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 1 µg/m³ (sınır değerinin %50'si) olana kadar her 12 ayda eşit bir miktarda yıllık olarak azalır	
CO	24 saatlik % 95/yıl -insan sağlığının korunması için-	30 mg/m³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 10 mg/m³ (sınır değerinin %33'ü) olana kadar her 12 ayda eşit bir miktarda yıllık olarak azalır	
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	10 mg/m³		

A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Unsurlar

İlimizde, doğalgaz çalışmaları tamamlanmış olup, şehir merkezinde konutlarda ısınma amacıyla kullanıma başlanmıştır. Sanayi tesislerinin bir kısmı da proste doğalgaz kullanımına geçmiştir bulunmaktadır. İl merkezinde ve sanayinin tamamında doğalgaz kullanımı olmadığından ısınma amaçlı ve sanayide yerli ve ithal kömürler, 4 nolu Fuel-Oil, LPG kullanılmaktadır. Hava kirliliği ölçümleri (SO₂ ve PM) hava kalitesi ölçüm cihazımız ile anlık olarak yapılmaktadır. İlimiz Türkiye genelinde hava kirliliği görülen iller arasında birinci derece, ikinci grup iller arasında yer almaktadır. Bu olayın en önemli nedeni, kalitesiz kömürlerin kullanılması, yanlış ve düzensiz şehirleşme, binalarda gerekli ısı yalıtımlarının yeterli olmayışı ve meteorolojik şartlardır. İlimizdeki araç sayısı 2010 yılında 45.335, 2011 yılında 47.582 iken 2012 yılında 51.846, 2013 yılında 55.977, 2014 yılında 58.927 adet araca yükselmiştir. Araç sayısındaki bu artış da egzoz emisyonları kaynaklı kirliliğin artmasında etken olmaktadır.

¹ PM10, asılı partikül madde – siyah duman olarak da ölçülebilir. Siyah duman değerlendirmesi ve gravimetrik birimlere çevrimi için, hava kirliliğini ölçme metotları ve anket teknikleri üzerine çalışan OECD grubunun standartlaştırdığı metot (1964), referans metot olarak alınır.

Çizelge A.4 – Kırıkkale ilinde 2014 Yılında Evsel Isınmada Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler (ÇŞİM, 2014)

Yakıtın Cinsi (*)	Temin Edildiği Yer	Tüketim Miktarı (ton)	Yakıtın Özellikleri				
			Alt Isıl Değeri (kcal/kg)	Uçucu Madde (%)	Toplam Kükürt (%)	Toplam Nem (%)	Kül (%)
İthal kömür	İthal	16 960	7217	21,43	0,23	4,26	5,80
Yerli kömür	Yerli	1 610	5,077	22,10	0,33	3,79	5,51
Yerli kömür	Sosyal Yrd	3 200	5,077	22,10	0,33	3,79	5,51

(*) Yerli kömür, ithal kömür, briket, biyokütle, Sosyal Yardımlaşma Vakfı kömürü, odun gibi.

Çizelge A.5– Kırıkkale ilinde 2014 Yılında Sanayide Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler (ÇŞİM, 2014)

Yakıtın Cinsi (*)	Temin Edildiği Yer	Tüketim Miktarı (ton)	Yakıtın Özellikleri				
			Alt Isıl Değeri (kcal/kg)	Uçucu Madde (%)	Toplam Kükürt (%)	Toplam Nem (%)	Kül (%)

(*) Yerli kömür, ithal kömür, briket, biyokütle, Sosyal Yardımlaşma Vakfı kömürü, odun gibi.

Çizelge A.6 –Kırıkkale ilinde 2014 Yılında Kullanılan Doğalgaz Miktarı (Kırgaz A.Ş.,2014)

Yakıtın Kullanıldığı Yer	Tüketim Miktarı (m ³)	Isıl Değeri (kcal/kg)
Konut	45.894.777	14.473,68
Sanayi	16.510.131	14.473,68

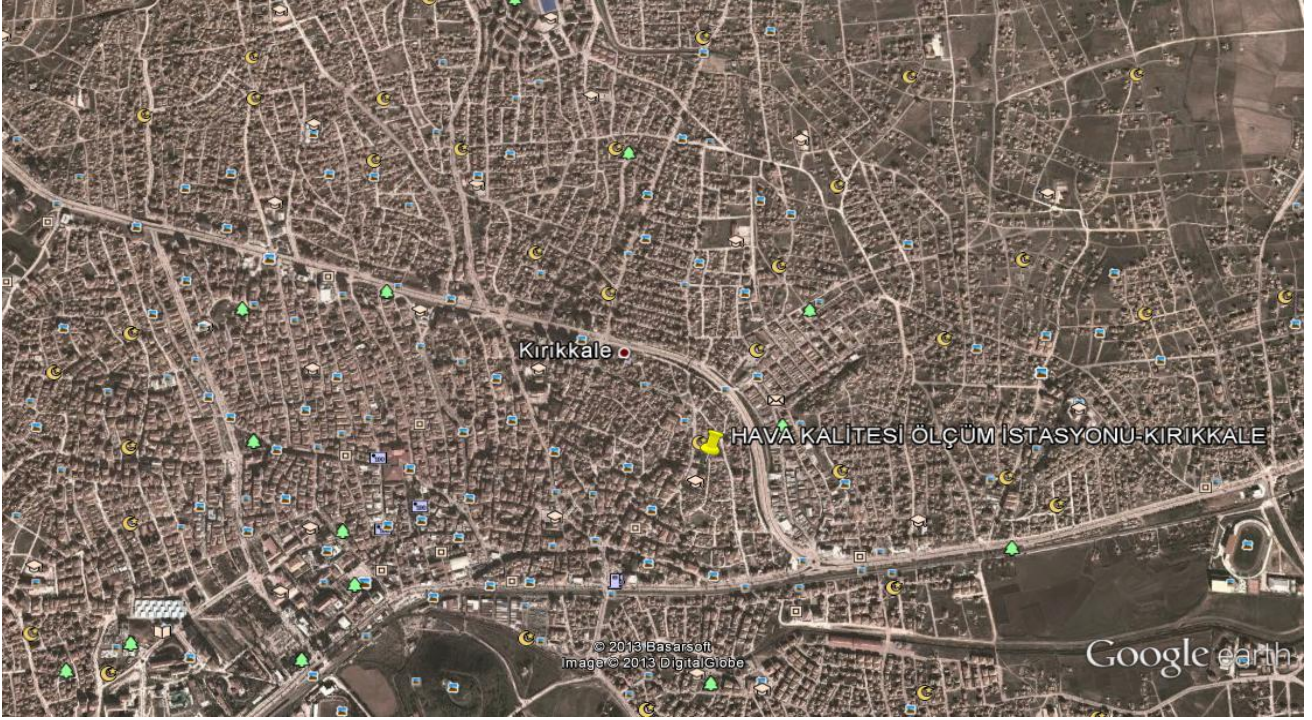
Çizelge A.7 – Kırıkkale ilinde 2014 Yılında Kullanılan Fuel-oil Miktarı (ÇŞİM, 2014)

Yakıtın Kullanıldığı Yer	Tüketim Miktarı (m ³)	Isıl Değeri (kcal/kg)	Toplam Kükürt (%)
Konut			
Sanayi			

Egzoz gazı emisyonlarının kontrolüne yönelik ilimizdeki faaliyetler A.5. Bölümünde verilmektedir.

A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar

İlde hava kirlenici emisyonlarının azaltılmasına ilişkin tedbirler İl Mahalli Çevre Kurulu Kararlarıncı belirlenmektedir. Bu kapsamda ilde kullanılabilir ve yasaklı katı-sıvı yakıtlar belirlenmiş olup ilde yakıtlara yönelik olarak denetimler gerçekleştirilmiştir. Hava kirliliğinden kaynaklanan olumsuz etkilerin giderilmesi ve iklim değişikliğine neden olan CO₂ emisyonlarının azaltımı amacıyla ilde inşa edilen çevre yolları boyunca kent içinde ve civarında ağaçlandırma ve yeşil alan çalışmaları yapılmıştır. Kış aylarında katı yakıt kullanan konut ve işyerlerinde denetimler yapılmaktadır, bunun yanında İl genelinde egzoz gazı emisyon kontrolü yapılmaktadır.

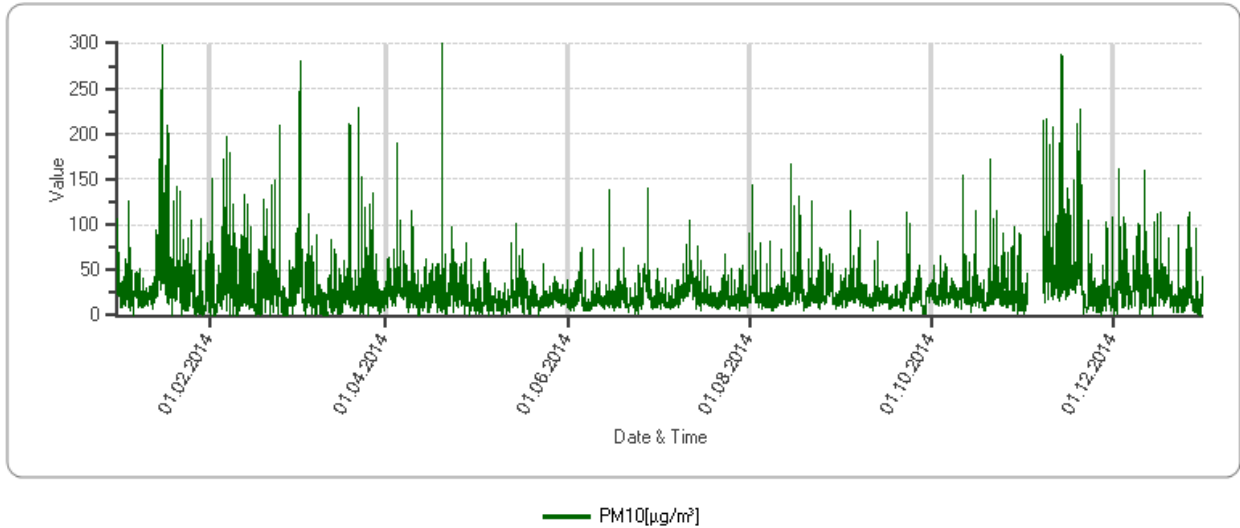
Harita A.1 – İlde Bulunan Hava Kirliliği Ölçüm Cihazının Yeri (Google Earth,2014)

Çizelge A.8- İlimizde Hava Kalitesi Ölçüm İstasyon Yerleri ve Ölçülen Parametreler (2014)

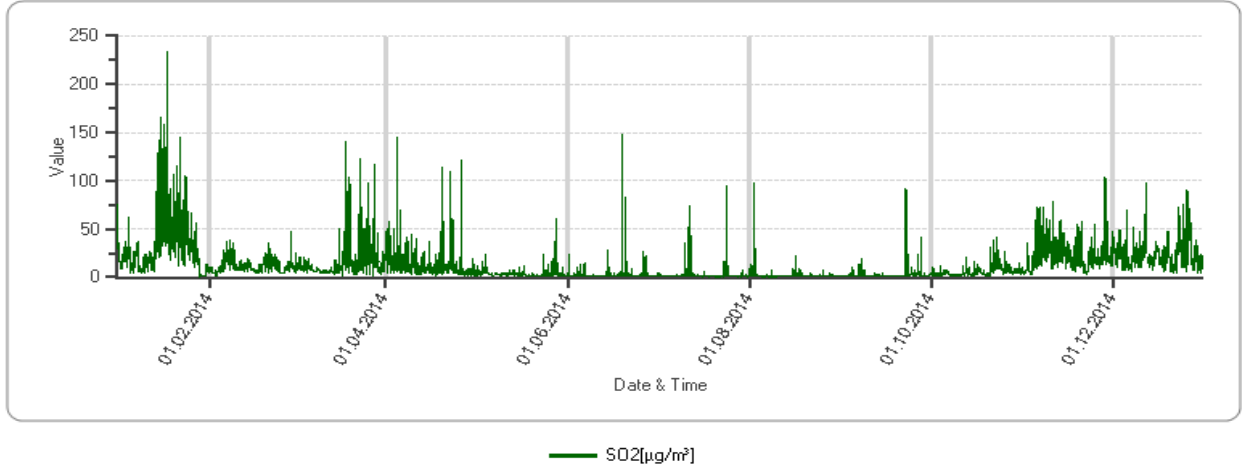
İSTASYON YERLERİ	KOORDİNATLARI (Enlem, Boylam)	HAVA KİRLİTİCİLERİ					
		SO ₂	NO _x	CO	O ₂	HC	PM ₁₀
Kurtuluş Mah.	4410472-544331	X					X

A.4. Ölçüm İstasyonları

İstasyon:Kırkkale Periyodik:01.01.2014 00:00 - 31.12.2014 00:00 Rapor Türü:AVG

Grafik A.1- İlimizde (2014) Kırkkale İstasyonu PM10 Parametresi Günlük Ortalama Değer Grafiği (www.havaizleme.gov.tr, 2014)

Grafik A.2- İlimizde (2014) Kırıkkale İstasyonu SO₂ Parametresi Günlük Ortalama Değer Grafiği (www.havaizleme.gov.tr, 2014)

Çizelge A.9- Kırıkkale ilinde 2014 Yılı Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalama Değerleri ve Sınır Değerin Aşıldığı Gün Sayıları (ÇŞİM, 2014)

SAĞLIK	SO ₂	AGS *	PM10	AGS *	CO	AGS *	NO	AGS *	NO ₂	AGS *	NO _x	AGS *	OZON	AGS *
Ocak	31,84	0	35,71	0										
Şubat	11,79	0	33,48	0										
Mart	14,97	0	29,29	1										
Nisan														
Mayıs														
Haziran														
Temmuz														
Ağustos														
Eylül														
Ekim	6,16	0	26,58	0										
Kasım	23	0	43	0										
Aralık	22	0	29	0										
ORTALAMA														

*AGS: Sınır değerin aşıldığı gün sayısı

A.5. Egzoz Gazı Emisyon Kontrolü

İlimizde egzoz emisyonları ölçümü yetki belgesi verilmiş 4 firma bulunmaktadır. 2014 yılında 43 599 adet aracın egzoz emisyon ölçümü yapılmıştır.

Çizelge A.10- 2014 Yılında (Kırıkkale) İlindeki Araç Sayısı ve Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı (İl Emniyet Müd., Kaynak, Yıl)

Araç Sayısı					Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı				
Binek Otomobil	Hafif Ticari	Ağır Ticari	Diğerleri	TOPLAM	Binek Otomobil	Hafif Ticari	Ağır Ticari	Diğerleri	TOPLAM
36.231	6.240	3.548	12.908	58.927					43.599

A.6. Gürültü

İlimizde 2014 yılında gürültü şikayeti ile ilgili olarak Müdürlüğümüzce 23 işyeri, 1 mesken, 1 Maden Ocağı ve 1 şantiyede gürültü denetimleri yapılmıştır. Müdürlüğümüze iletilen şikayetler değerlendirilerek gerekli idari işlemler yapılmaktadır.

Grafik A.3– Kırıkkale ilinde 2014 Yılında Gürültü Konusunda Yapılan Şikayetlerin Dağılımı (ÇŞİM, 2014)

A.7. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde bir çalışmamız bulunmamaktadır.

A.8. Sonuç ve Değerlendirme

Müdürlüğümüz denetim personeli, Emniyet Müdürlüğü ve Jandarma ekipleriyle koordineli olarak, İlimiz merkez ve ilçelerinde Egzoz Emisyon Pul kontrolü yapmaktadır. Ayrıca, kış aylarında katı yakıtlardan kaynaklanan hava kirliliğine karşı ve şikayetlerle ilgili denetimler yapılmaktadır. İlimizde doğalgaz kullanımının artması hava kirliliğinin azalmasına katkı sağlamıştır.

Kaynaklar

- Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
- www.havaizleme.gov.tr

B. SU VE SU KAYNAKLARI

B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli

B.1.1. Yüzeysel Sular

B.1.1.1. Akarsular

İl sınırlarında Kızılırmak Nehri, Delice Irmağı ve Çoruhözü Deresi olmak üzere üç önemli su kaynağı bulunmaktadır. İlimizde en önemli ve en çok kullanılan su kaynağı Kapulukaya Barajıdır.

Çizelge B.1 – Kırıkkale İlinin Akarsuları (DSİ, 2014)

AKARSU İSMİ	Toplam Uzunluğu (km)	İl Sınırları İçindeki Uzunluğu (km)	Debisi (m ³ /sn)	Kolu Olduğu Akarsu	Kullanım Amacı
Kızılırmak	1355	99,80	68.5	-	İçme,kullanma,enerji
Delice	-	50	-	Kızılırmak	Tarımsal sulama
Çoruhözü Deresi	24,20	24,20	0,223		

B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar

İlimizde bulunan sulama göletlerine ait bilgiler Çizelge B.2’de verilmiştir.

Çizelge B.2- Kırıkkale ilinde Mevcut Sulama Göletleri (Kaynak, yıl)

Göletin Adı	Tipi	Göl hacmi, m ³	Sulama Alanı (net), ha	Çekilen Su Miktarı, (m ³)	Kullanım Amacı
Ahılı Çipi Göleti	Kaya Dolgu	300.000	55	-	Sulama
Danacı Göleti	Homojen Dolgu	200.000	24	-	Sulama
Hasandede Göleti	Kil Çekirdekli Zonlu Dolgu	2.000.000	383	-	Sulama

Not:2013 yılı içerisinde sulama amacı ile Danacı Göletinden su verilmemiştir. Ahılıçipi ve Hasandede Göletlerinden mevsimsel ihtiyaç kadar su verilmiştir.

B.1.2. Yeraltı Suları

İl sınırları içinde; yeraltısuyu en fazla ova ve vadi alüvyonlarında bulunmaktadır. İlin yeraltı suyu rezervinin yaklaşık %11’i içme-kullanmaya , % 5’i sanayiye, % 11’i hayvan sulamaya ve % 57’si zirai sulamaya tahsis edilecek şekilde planlama yapılmıştır. Havza başına su ihtiyacı 2 m3/gün/ha ile 120 m3/gün/ha arasında değişmektedir. İlimizin yeraltı suyu potansiyeli aşağıda Çizelge B.3’de verilmiştir.

Çizelge B.3– Kırıkkale ilinin Yeraltısuyu Potansiyeli (DSİ 5. Bölge Müd.,)

Kaynağın İsmi	Akarsu	Havza No	hm ³ /yıl
Kılıçözü	Kılıçözü	15-32	7
Delice	Delice	15-33	7
Karahamzalı-Karakeçili	Akkoşanözü	15-34	2
Kızılırmak(Bahşılı)	Kızılırmak	15-36	8
Çoruhözü	Kızılırmak	15-38	7
Sulakyurt	Sulakyurt	15-39	9
Kırıkkale İli toplam yeraltısuyu işletme rezervi			40

B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri

İl genelinde yeraltısuyu seviyeleri hidrojeolojik, meteorolojik ve topoğrafik şartlar ile su kullanımına bağlı olarak farklılıklar göstermektedir. Alüvyon akiferlerde yeraltısuyu seviyeleri 1-10 m. arasında değişmektedir.

B.1.3. Denizler

İlimizin denize kıyısı bulunmamaktadır.

B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi

Yüzey ve yeraltı suları için değerlendirme 7 Nisan 2012 tarih ve 28257 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan “Yeraltı Sularının Kirlenmeye ve Bozulmaya Karşı Korunması Hakkında Yönetmelik” ve 30 Kasım 2012 tarih ve 28483 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan “Yüzeysel Su Kalitesi Yönetimi Yönetmeliği”ne göre yapılacak ve Çizelge B.4 doldurulacaktır.

Çizelge B.4 - Kırıkkale ilinde 2012 Yılı Yüzey ve Yeraltı Sularında Tarımsal Faaliyetlerden Kaynaklanan Nitrat Kirliliği İle İlgili Analiz Sonuçları DSİ 5. Bölge Müd.,2012)

Su Kaynağının Cinsi (Yüzey/Yeraltı)	Adı	Kullanım amacı ve kullanılan miktar				Analiz Yapılan İstasyonun				
		İçme ve kullanma suyu	Enerji üretimi	Sulama suyu	Endüstriyel su temini	Akım gözlem istasyonu kodu	Analiz sonuçları SKKY (Tablo-1)	Yeri (İlçe, Köy, Mevkii)	Koordinatları (YAS için)	Yıllık Ortalama Nitrat Değeri (mg/L)
Yüzey	Kızılırmak Yahşihan Köprüsü öncesi	-	-	Sulama suyu	-	15-05-00-043		Kırıkkale	36 538362E 4410581N	2,551
Yüzey	Balaban Çayı-Kızılırmak Öncesi	-	-	Sulama suyu	-	15-05-00-105		Kırıkkale	36 534623 E 4421249 N	15,208
Yüzey	Kızılırmak-Balaban Çayı öncesi	-	-	Sulama suyu	-	15-05-00-106		Kırıkkale	36 535418 E 4421263 N	2,436
Yüzey	Kızılırmak-Balaban Çayı öncesi	-	-	Sulama suyu	-	15-05-00-107		Kırıkkale	36 535792E 4422282 N	2,577
Yüzey	Kızılırmak-Kesikköprü Baraj Girişi	-	-	Sulama suyu	-	15-05-00-165		Kırıkkale	36 544750 E 4347519 N	0,252
Yüzey	Kızılırmak-Kesikköprü Baraj Çıkışı	İçme ve Kullanma Suyu	-	-	-	15-05-02-162		Kırıkkale	36 536138 E 4360748 N	0,465
Yüzey	Dilerkacı Deresi Elmadağ Göleti Çıkışı	İçme ve Kullanma Suyu	-	-	-	15-05-02-465		Kırıkkale	36 513362 E 4414116 N	0,031

B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu

B.3.1. Noktasal kaynaklar

B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar

Tesisin Adı	Suyun Kaynağı	Su Kaynağı Koordinatları	Alıcı Ortam Deşarj Koordinatı	SKKY Sektörü	Atıksu Miktarı (m³/yıl)
MKEK Pirinç Fabrikası	MKE Destek Tesisleri Kızılırmak Kuyuları		Kırıkkale Belediyesi Kanalizasyon sistemi	-	45.000
Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş. Kırıkkale Rafinerisi	Kapulukaya Barajı		Enlem:39 Derece 44.822' K Boylam:33 Derece 28.528'D	Tablo 11.1, Tablo 20.1 ve 20.7,	3.006.263
MKEK Silah Fabrikası Müdürlüğü	Kuyu Suyu	X:540529.36 Y:4408843.79	X:39.82907-Y:33.46661	Tablo.19	900
MKEK Destek Tesisleri İşletme Müdürlüğü	Kuyu, Belediye		X:4410398 – Y:542513 X:4410668 – Y:542342	Tablo.20.5	80956 m ³ /yıl
MKEK Mühimmat Fabrikası Müdürlüğü	Destek Tesisleri Müdürlüğü		Tapa Kısmı 1. Nokta Y:533709 X:4409893 2. Nokta Y: 543685 X:440989 İmla Kısmı 1. Nokta Y:543045 X:4409107 2. Nokta Y:5430181 X:4409139 Mermi Kısmı 1. Nokta Y: 543232 X:4409319 2. Nokta Y:5432441 X: 4409337	Tablo 19	6.000
MKEK Ağır Silah ve Çelik Fabrikası Müdürlüğü	Destek Tesisleri Müdürlüğü		39° 49' 15" K 33° 29' 09" D	Tablo 21.1	8.700

B.3.1.2. Eysel Kaynaklar

İl merkezinde oluşan evsel atıksular Kızılırmak Nehrine arıtma işlemine tabi tutulmadan Kızılırmak Nehrine deşarj edilmektedir. Kırıkkale ili merkezinde oluşan evsel atıksuların arıtılması için Kırıkkale Belediyesi tarafından atıksu arıtma tesisi inşatı tamamlanmış olup test süreci devam etmektedir. İlimiz alıcı ortama deşarj noktası koordinatları 540047 D- 4411099 K koordinatından Kızılırmak Nehrine deşarj edilmektedir. İlimiz Atıksu deşarj edilen su miktarı ise; Atıksu toplama şebekesi 9.381. 297 m³/yıl, Yağmur suyu toplama 4.488.703 m³/yıl

B.3.2. Yayılı Kaynaklar

B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar

İlimizde ekilen alanlar 1 776 263 da, nadasa bırakılan alanlar 1 258 352 da, sebze bahçeleri 24 074 da ve meyve bahçeleri 31 705 da olmak üzere toplam 3 090 394 da'lık toplam alanda tarım faaliyetleri yapılmaktadır.

Kısaca ilde tarım yapılan alanlar, yapılan tarımın türünden (kuru veya sulu tarım) söz edilmelidir. İl genelinde kullanılan gübre ve pestisitler ile ilgili çok kısa bir bilgi verilmelidir.

B.3.2.2. Diğer

İlimizde Kırıkkale Belediyesi bünyesinde Kırıkkale Katı Atık Belediyeler Birliğince İlimiz Bahşılı İlçesi Bedesten mevkiinde Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi kurulmuştur. Ancak Yahşihan ve Bahşılı İlçeleri dışında diğer İlçe ve Belde Belediyeleri oluşan evsel katı atıklarını vahşi depolama yapmaya devam etmektedirler.

B.4. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri

B.4.1. İçme ve Kullanma Suyu

B.4.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti

Kırıkkale Belediyesi Su ve Kanalizasyon Müdürlüğü verilerine göre; İlimizde kentsel su temini için Kapulukaya Barajından 12.508.396 m³/yıl evsel amaçlı su temin edilmiştir.

İlimizde Kırıkkale Belediyesi tarafından işletilmekte olan bir adet içme suyu arıtma tesisi bulunmaktadır.

Kırıkkale Belediyesi Su ve Kanalizasyon Müdürlüğü verilerine göre hizmet verilen nüfus 189.044 Kapulukaya Barajı – Yeşil Vadi Su Birliği su arıtma tesisi 2014 yılı alınan su miktarı 12.508.396 m³ dür.

Toplam Belediye nüfusu 250.175 olup, ilde içme ve kullanma suyu şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı 23 tür. İçme ve kullanma suyu şebekesi ile hizmet verilen belediye nüfusu ise 248.994 dir. İçme ve kullanma suyu şebekesi ile hizmet verilen nüfusun Belediye nüfusu içindeki oranı % 100 dur. İçmesuyu arıtma tesisi ile hizmet verilen Belediye sayısı 5 dir. İçmesuyu arıtma tesisi ile hizmet verilen Belediye nüfusu 222.562 dir. İçmesuyu arıtma tesisi ile hizmet verilen nüfusun Belediye nüfusu içindeki oranı % 89 dur.

B.4.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti

Kapulukaya Barajından içme ve kullanma amacıyla alınan su Kırıkkale Yeşil Vadi Su Birliğinin içme suyu arıtma tesisinde kum filtreler ve reverse osmose yöntemiyle arıtma işlemine tabi tutulmaktadır

B.4.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.

Kırıkkale Belediyesi Su ve Kanalizasyon Müdürlüğü verilerine göre; İlimizde kentsel su temini için Kapulukaya Barajından 12.508.396 m³/yıl evsel amaçlı su temin edilmiştir.

İlimizde Kırıkkale Belediyesi tarafından işletilmekte olan bir adet içme suyu arıtma tesisi bulunmaktadır.

Kırıkkale Belediyesi Su ve Kanalizasyon Müdürlüğü verilerine göre hizmet verilen nüfus 189.044 Kapulukaya Barajı – Yeşil Vadi Su Birliği su arıtma tesisi 2014 yılı alınan su miktarı 12.508.396 m³ dür.

B.4.2. Sulama

İl toplam alanınının 306.506 hektarı tarımsal üretimde kullanılmaktadır. Tarımda etkin olarak kullanılan araziler içinde tarla arazileri en büyük paya sahiptir. Sulu ekilmiş arazi 26 700 ha. olup tarım arazilerinin % 9 unu oluşturmaktadır.

B.4.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

İl genelinde Ahılı ve Kılıçlar sulama kooperatifleri mevcut olup Kılıçlar sulama kooperatifi hayvancılık projesi uygulamakta, Ahılı sulama kooperatifi ise kuyulardaki motor arızaları nedeniyle kısmen sulama yapılmakta olup sulamadan dönen sular direne edilememektedir.

B.4.2.2. Damlama, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

İlimizde damlama sulama ile sulanan alan 111,4 dekar, yerüstü sulama tesisleriyle sulanan açık alan 2.982 dekar faydalanan çiftçi sayısı 645 kişidir.

Sulanabilir Arazi Varlığı;

Devlet Sulamaları: 12.885 ha.

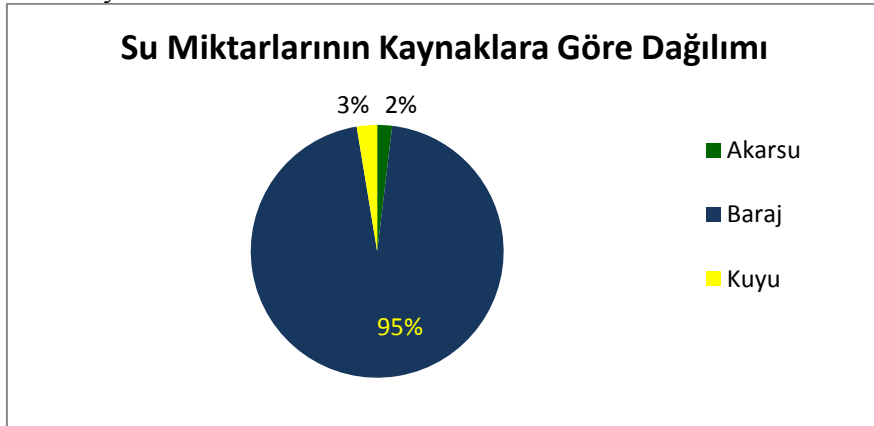
Halk Sulamaları: 15.022,7 ha.

Devlet Sulama alanları (Hektar)				
Sulama Yatırımları		DSİ Sulamaları	İl Özel İdare Sulamaları	Toplam
Mevcut	Yerüstü	6.720	5.070	11.790
	Yeraltı	450	645	1.093
Yapılacak	Yerüstü	14.815	14.815
Toplam		21.985	5.715	27.700

Not: DSİ'nin devam eden Keskin Ceritmüminli Göleti 951 ha., Sulakyurt Barajı 2.451 ha., Yahşihan Mahmutlar 180 ha., Delice Çerikli Gelingüllü 11.033 ha., Balışeyh Akçakavak Göleti 200 ha. alanı sulayacak (çalışmalar devam etmektedir)

B.4.3. Endüstriyel Su Temini

İlimizde bulunan TÜPRAŞ, Keskin Organize Sanayi Bölgesi, Makine Kimya Fabrikaları ve Kırıkkale 1.OSB endüstriyel sularını Kızılırmak Nehrinden temin etmektedir.

Grafik B.1- Kırıkkale İlinde 2014 Yılında Endüstrinin Kullandığı Suyun Kaynaklara Göre Dağılımı (ÇŞİM, 2014)

Geri dönüşüm suyu kum yıkama-eleme, hazır beton tesisi gibi tesislerde geri dönüşümlü olarak kullanılmaktadır.

B.4.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı

Çizelge B.6- İlimizde enerji üretimi amacıyla kurulu Kapulukaya Barajı

1- SU KAYNAĞI	
Akarsuyu	Kızılırmak Nehri
Amacı	Enerji, içme-kullanma ve sanayi suyu temini
İnşaatın (Başlama-Bitiş) Yılı	1979-1989
Yıllık Ortalama Su	2.700 hm ³
Tipi	Toprak Dolgu
Yükseklik (Talvegden)	44 m
Yüksekliği (Temelden)	61 m
Toplam Gövde Hacmi	1.56 hm ³
Aktif Hacim	136.6 hm ³
Toplam Göl Hacmi	282 hm ³
Dolusavak Proje Debisi	2.960 m ³ /s
Yıllık İçme Suyu	142.5 hm ³
Sulama Sahası	2.086 ha
Ankara'ya Su Temini (1995)	2028-2050 yıllarında 500 hm ³
Rezervuar Yüzey Alanı	1398,4 ha (2060 ha)
2- HES	
Kurulu Güç	54 MW
Firm Enerji	150 GWh/yıl
Sekonder Enerji	40 GWh/yıl
Toplam Enerji Üretimi	190 GWh/yıl

Ayrıca İlimiz Sulakyurt İlçesinde kurulu olan Reşadiye Hamzalı HES 15,61 MW gücünde enerji üretimi amaçlı olup Kızılırmak Nehri üzerindedir.

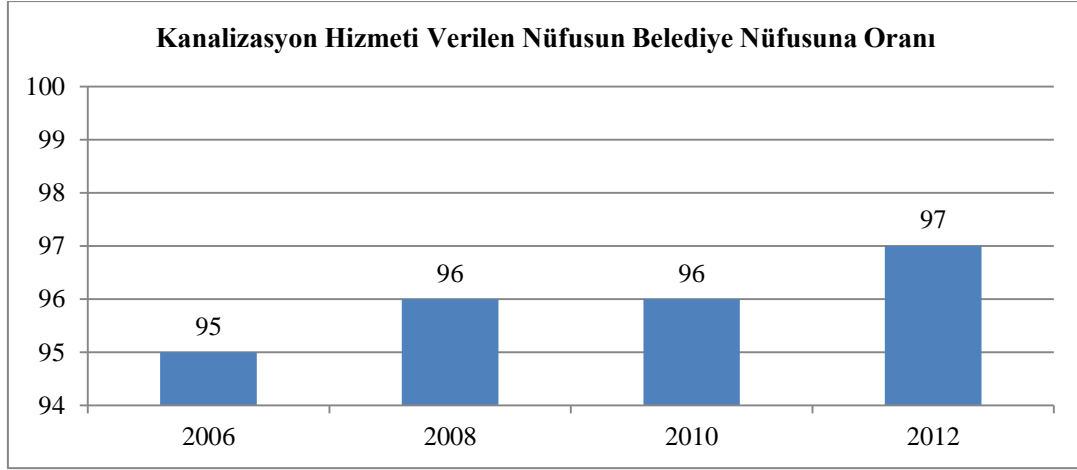
B.4.5. Rekreatiyonel Su Kullanımı

İlimizde Celal Bayar Parkında rekreatiyonel amaçlı olarak su kullanımı söz konusudur. Bu parkta oluşturulan suni göl ve çevresi piknik alanı olarak kullanılmaktadır.

B.5. Çevresel Altyapı

B.5.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Hizmeti Alan Nüfus

Kentsel kanalizasyon sistemi ve bu sistem hizmeti alan nüfus 241.297 tur. 2006 yılında Kanalizasyon hizmeti verilen nüfusun belediye nüfusuna oranı %95 iken bu oran 2008 ve 2010 yıllarında %96'ya 2012 yılında ise %97'ye yükselmiştir.

Grafik B.2- Kırıkkale ilinde 2014 Yılı Kanalizasyon Hizmeti Verilen Nüfusun Belediye Nüfusuna Oranı (TUİK, 2014)

Çizelge B.5 – Kırıkkale ilinde 2014 Yılı Kentsel Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu (Kırıkkale Beld. 2014)

Yerleşim Yerinin Adı	Belediye Atıksu Arıtma Tesisi Olup Olmadığı?			Belediye Atıksu Arıtma Tesisi Türü			Mevcut Kapasitesi (ton/gün)	Arıtılan /Deşarj Edilen Atıksu Miktarı (m ³ /sn)	Deşarj Noktası koordinatları	Deniz Deşarjı	Hizmet Verdiği Nüfus	Oluşan AAT Çamur Miktarı(ton/gün)
	Var	İnşa/plan aşamasında	Yok	Fiziksel	Biyolojik	İleri						
il Merkezi Kırıkkale		Tamamlandı, test sürecinde			x							
ilçeler Karaahmetli Beldesi	x				Doğal arıtma							

B.5.2. Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri

İlimiz Kırıkkale OSB nin atıksu arıtma tesisi projesi 08.02.2007 tarihinde Bakanlığımız Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğünce onaylanmıştır. Atıksu arıtma tesisi faaldir.

Çizelge B.6 – Kırıkkale ilinde 2014 Yılı OSB’lerde Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu (OSB, 2014)

OSB Adı	Mevcut Durumu	Kapasitesi (ton/gün)	AAT Türü	AAT Çamuru Miktarı (ton/gün)	Deşarj Ortamı	Deşarj Koordinatları
Kırıkkale	Çalışır faal	200 m ³ /gün	Kimyasal, biyolojik		Kuru dere	537200 4418635
Keskin	Yok	-	-	-	-	-

B.5.3. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisleri

Depolama alanı 6 lottan oluşmakta olup, halen 1 Adet lot yapılmış ve depolamaya devam edilmektedir. Depo tabanı doğal kil yapılıdır. Oluşan sızıntı suyu Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmeliğinin 19 07 03 kodunda bulunan sızıntı suyu olup, II. Sınıf Düzenli Depolama Tesisi Lisansına sahiptir. Depolama sahası altında 2406,25 m³ kapasiteli sızıntı suyu havuzu bulunmaktadır.

B.5.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması

İlimizde atıksu geri kazanımı ve tekrar kullanılmasına yönelik olarak kum yıkama-eleme tesisleri ve hazır beton santrallerinde yeniden kullanım yapılan tesisler mevcuttur.

B.6. Toprak Kirliliği ve Kontrolü

B.6.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar

Çizelge B.7.- Kırıkkale ilinde 2014 Yılı İçin Tespit Edilen Noktasal Kaynaklı Toprak Kirliliğine İlişkin Veriler (ÇŞİM,2014)

	Var	Yok	Varsa Ne/Neler Olduğunu Belirtiniz
Potansiyel kirlenici faaliyetler var mı?	X		TÜPRAŞ Kırıkkale Rafinerisi, Akaryakıt Depolama ve Dolum Tesisleri, Asfalt Plent ve Emülsiyonları Tesisi

Tespit Edilmiş Kirlenmiş Sahanın Yeri	Tespit Edilmiş Kirlenmenin Nedeni	Kirlenmiş sahaların temizlenmesi ile ilgili çalışma var mı?		Kirlenmiş sahaların temizlenmesi ile ilgili çalışmalarda ne tür temizleme faaliyetleri yapılıyor? (Aşağıdaki temizleme yöntemleri dikkate alınmalıdır)
		Var	Yok	
1.				
2.				
3.				

*** Noktasal Kaynaklı Toprak Kirliliği Temizleme Yöntemleri**

Biyoremediasyon
Fitoremediasyon
Parsel arıtımı
Buharlaştırma
Biyo havalandırma
Elektrokinetik arıtma
Yerinde oksidasyon
Solvent ekstraksiyonu
Hava ile dağıtma (Air sparging)
Buharlaştırma
Termal arıtma
Reaktif Barrier teknolojisi
Yerinde yıkama (In-situ Flushing)

B.6.2. Arıtma Çamurlarının toprakta kullanımı

Arıtma çamurlarının toprakta kullanımına yönelik uygulama bulunmamaktadır.

B.6.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar

İlimizde bulunan Madencilik faaliyetlerinden Madencilik Faaliyetleri İle Bozulan Arazilerin Doğaya Yeniden Kazandırılması Yönetmeliği kapsamında, yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten bu yana 28 faaliyet için hazırlanmış Doğaya Yeniden Kazandırma Planları değerlendirilmek üzere Müdürlüğümüze sunulmuştur.

B.6.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği

İlde tarımda kullanılan gübre ve kimyasal madde miktar ve türlerine ilişkin bilgiler çizelge B.8 ve çizelge B.9’da verilmektedir.

Çizelge B.8 – Kırıkkale ilinde 2014 Yılında Kullanılan Ticari Gübre Tüketiminin Bitki Besin Maddesi Bazında ve Yıllık Tüketim Miktarları (İl Gıda Tarım ve Hayv. Müd.)

Bitki Besin Maddesi (N, P, K olarak)	Bitki Besin Maddesi Bazında Kullanılan Miktar (ton)	İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Azot	8.041,011	306.506
Fosfor	4.619,877	
Potas	33,770	
TOPLAM	12.694,608	

Çizelge B.9 – Kırıkkale ilinde 2014 Yılında Tarımda Kullanılan Girdilerden Gübreler Haricindeki Diğer Kimyasal Maddeleri (Tarımsal İlaçlar vb) (İl Gıda Tarım ve Hayv. Müd.)

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı (ton)	İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
İnsektisitler	Zararlı Böcek	4,443	
Herbisitler	Yabancı Otlar	21,980	
Fungisitler	Mantari Hastalık	16,957	
Rodentisitler	Tarla faresi	0,291	
Akarisitler	Kırmızı örümcek	0,742	
Kışlık ve Yazlık Yağlar		2,951	
TOPLAM		47,367	

Çizelge B.10 - Kırıkkale ilinde 2014 Yılında Topraktaki Pestisit vb Tarım İlacı Birikimini Tespit Etmek Amacıyla Yapılmış Analizin Sonuçları (Kaynak, yıl).

Analizi Yapan Kurum/Kuruluş	Analiz Yapılan Yer (İlçe, Köy, Mevkii, Koordinatları)	Analiz Tarihi	Analiz Edilen Madde	Tespit Edilen Birikim Miktarı (µg/kg- fırın kuru toprak)

İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü verilerine göre, İlimizde 2014 yılında topraktaki pestisit vb. tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla analiz yapılmamıştır.

B.7. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

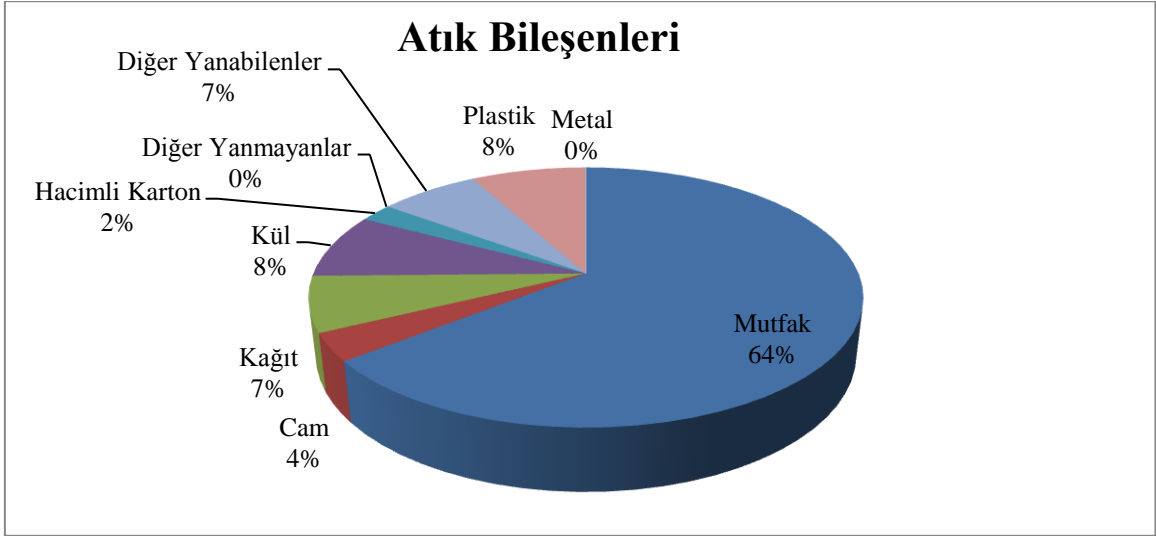
- 1- Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
- 2- İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
- 3- TÜİK

C. ATIK

C.1. Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri)

08.05.2006 tarih ve 1105 Karar No ile Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu Kararı verilen Kırıkkale Merkez ve 8 ilçe Belediyesinin katılımıyla, 21.03.2007 tarih ve 26469 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2007/11826 karar sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulan, Kırıkkale Katı Atık Yönetimi Belediyeler Birliği tarafından yapılan “Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi” İlimiz Bahşılı İlçesi, Bedesten mevkiinde 28,5 hektarlık alanda kurulu bulunmaktadır. İlde düzenli depolama tesisini kullanmayan belediyelerin vahşi depolama sahalarının olduğu bilinmekte ancak bunların konumlarına ilişkin bilgi bulunmamaktadır. Depolama alanı 6 Lottan oluşmakta olup, halen 1 Adet lot yapılmış ve depolamaya devam edilmektedir. Depo tabanı doğal kil yapılıdır. Oluşan sızıntı suyu Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmeliğinin 19 07 03 kodunda bulunan sızıntı suyu olup, II. Sınıf Düzenli Depolama Tesisi Lisansına sahiptir. Depolama sahası altında 2406,25 m³ kapasiteli sızıntı suyu havuzu bulunmaktadır. İlimizde, 2014 yılında 65000 ton evsel atık toplanmıştır. Atığın kompozisyonuna ait veri bulunmamaktadır.

Kırıkkale 2008 yılı İl Çevre Durum Raporunda Katı Atık Düzenli Depolama Tesisine kabul edilen atıktan alınan numunenin değerlendirilmesinde atık kompozisyonunun grafiği C.1’de verilmiştir. Katı atık kaynağında ayrı olarak toplanmadığından konuya ilişkin güncel bilgi bulunmamaktadır.

Grafik C.1- İlimizdeki (2008) Yılı Atık Kompozisyonu (ÇDR,2008)

Çizelge C.1 – Kırıkkale ilinde 2014 Yılı İçin İl/İlçe Belediyelerince Toplanan ve Birliklerce Yönetilen Katı Atık Miktar ve Kompozisyonu
(Kırıkkale Katı Atık Yön. Bld. Birliği Başk., 2014)

İl/İlçe Belediye veya Birliğin Adı	Birlik ise birliğe üye olan belediyeler	Nüfus		Toplanan Ortalama Katı Atık Miktarı (ton/gün)		Geri Kazanılan Ortalama Atık Miktarı (ton/gün)		Kişi Başına Üretilen Ortalama Katı Atık Miktarı (kg/gün)		Atık Kompozisyonu (yıllık ortalama, %)					
		Yaz	Kış	Yaz	Kış	Yaz	Kış	Yaz	Kış	Organik	Kağıt	Cam	Metal	Plastik	Kül
Kırıkkale Katı Atık Yönetimi Belediyeler Birliği Başkanlığı	Kırıkkale	192.473	192.473	147,66	164,23	0,045	0,629	0,76	0,85	31,7	15,8	4,6	2,8	14,9	2,7
	Yahşihan	14.591	14.591	16,37	16,58	0,06	0,065	1,12	1,13	-	15,8	4,6	2,8	14,9	2,7
	Bahşılı	5.216	5.216	5,53	5,95	0,03	0,025	1,06	1,14	-	15,8	4,6	2,8	14,9	2,7
	Keskin	9.876	9.876	-	11,55	0,06	0,04	-	1,16	-	15,8	4,6	2,8	14,9	2,7
	Sulakyurt	2.582	2.5832	-	-	0,04	0,03								
	Delice	2.306	2.306	-	-	0,073	0,052								
	Çelebi	781	781	-	-	0,02	0,028								
	Karakeçili	3.092	3.092			0,073	0,063								
Balışeyh	2.042	2.042			0,026	0,032									
İl Geneli															

Çizelge C.2 – Kırıkkale ilinde 2014 Yılı İl/İlçe Belediyelerde Oluşan Katı Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Yöntemleri ve Tesis Kapasiteleri (Kırıkkale Katı Atık Yönetimi Belediyeler Birliği, 2014)

İl/ilçe Belediye Adı	Hangi Atıklar Toplanıyor?			Transfer İstasyonu Varsa Sayısı	Atık Yönetimi Hizmetlerini Kim Yürütüyor?*			Mevcut Bertaraf Yöntemi ve Tesis Kapasitesi/Birimi					
	Evsel*	Tıbbi	Diğer (Ambalaj)		Toplama	Taşıma	Bertaraf	Düzensiz Depolama	Düzenli Depolama	Kompost	Yakma	Diğer (Sterilizasyon)	Geri Dönüşüm
Kırıkkale Belediyesi	x	x	x		ÖS	ÖS	ÖS		679.812.50 m ³			500kg/sa	400 m ³ /gün
Bahşılı Belediyesi	x	x	x				ÖS		679.812.50 m ³			500kg/sa	400 m ³ /gün
Keskin Belediyesi	x	x	x				ÖS		679.812.50 m ³			500kg/sa	400 m ³ /gün
Sulakyurt Belediyesi		x	x										
Delice Belediyesi		x	x										
Çelebi Belediyesi		x	x										
Karakeçili Belediyesi		x	x										
Balışeyh Belediyesi		x	x										
Yahşihan Belediyesi	x	x	x				ÖS		679.812.50 m ³			500kg/sa	400 m ³ /gün

* Ofis işyeri dahil.

** Belediye (B), Özel Sektör (ÖS), Belediye Şirketi (BŞ) seçeneklerinden uygun olanının sembolünü yazınız.

Çizelge C.3- Kırıkkale ilinde 2014 Yılında Birliklerce Yürütülen Katı Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf İşlemlerine İlişkin Bilgi (Kırıkkale Katı Atık Yönetimi Belediyeler Birliği, 2014)

Birlik adı	Hangi Atıklar Toplanıyor?			Transfer İstasyonu varsa sayısı	Mevcut Bertaraf Yöntemi ve Tesis Kapasitesi/Birimi				
	Evsel*	Tıbbi	Diğer (Ambalaj)		Düzenli Depolama	Kompost	Yakma	Diğer (Srerilizasyon)	Geri dönüşüm
Kırıkkale Katı Atık Yönetimi Belediyeler Birliği	x	x	x		679.812.50 m ³			500kg/sa	400 m ³ /gün

* Ofis işyeri dahil.

Çizelge C.4-Kırıkkale İlinde 2014 Yılında Toplanan Katı Atık Miktarları (Kırıkkale Katı Atık Yönetimi Belediyeler Birliği, 2014)

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Toplam
Bahşılı	135,82	114,77	131,38	148,18	200,2	203,71	158,39	154,42	154,54	176,91	234,51	255,02	2067,85
Keskin										164,36	407,32	468,6	1040,28
Yahşihan	478,28	445,099	510,945	441,35	589,987	571,825	436,61	397,67	435,48	474,35	543,97	608,65	5934,216
Kırıkkale	4576,696	4051,168	4373,61	4061,79	4284,66	4280,34	4709,66	4868,99	4975,49	5175,4	5104,42	5678,54	56140,76
Toplam	5190,796	4611,037	5015,935	4651,32	5074,847	5055,875	5304,66	5421,08	5565,51	5991,02	6290,22	7010,81	65183,11

C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları

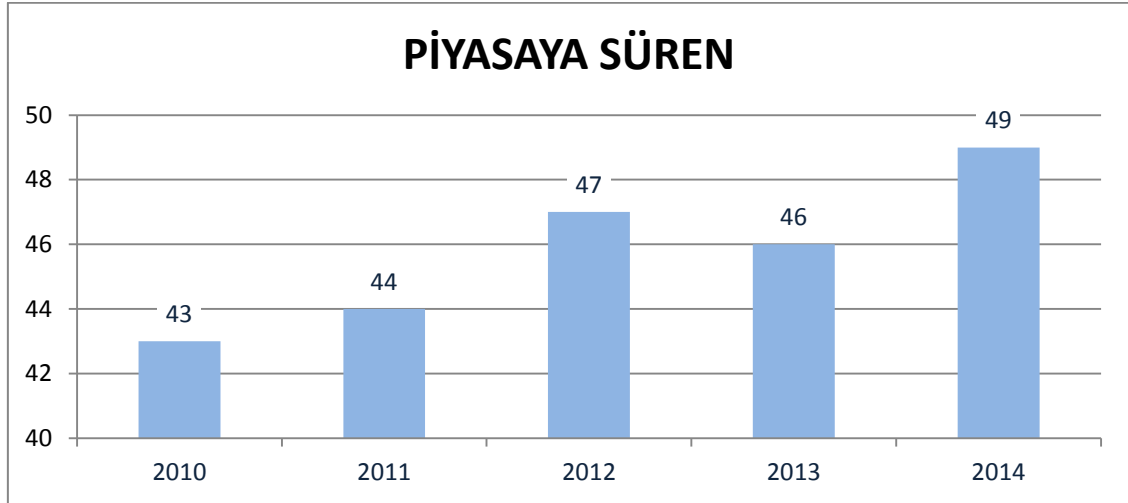
Belediyeler tarafından Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıkları Depolama sahası için Müdürlüğümüze yapılmış resmi bir müracaat bulunmamaktadır.

C.3. Ambalaj Atıkları

İlimizde ambalaj üreticisi bir tesis bulunmakta, yıllar itibarıyla kayıt altına alınan piyasaya süren işletmeler ise Grafik C.2 de verilmiştir.

Çizelge C.5- Kırıkkale ilinde 2014 Yılı Ambalaj Ve Ambalaj Atıkları İstatistik Sonuçları (TABS, 2014)

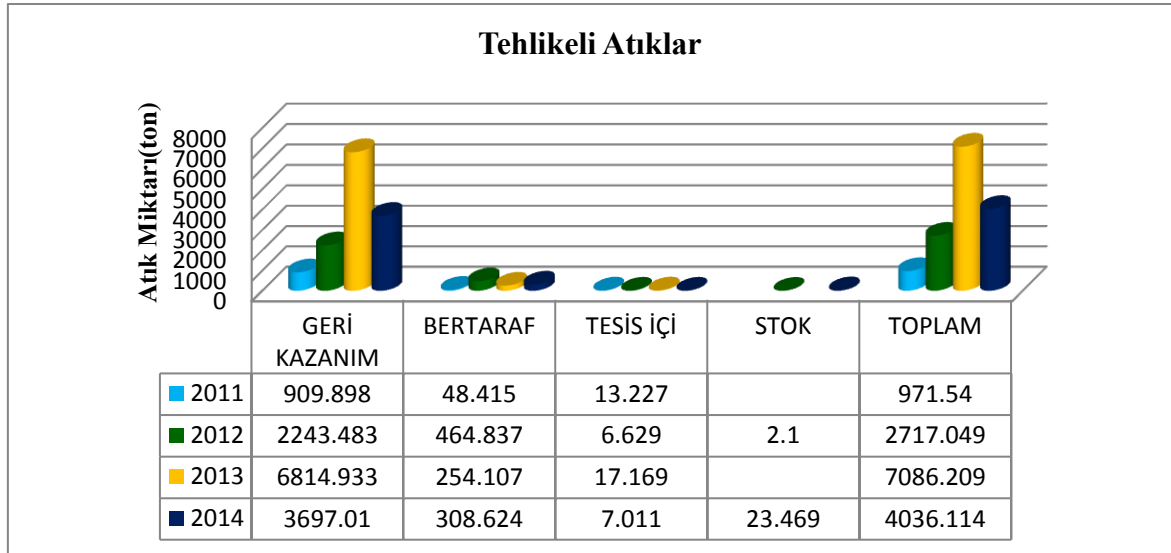
Ambalaj Cinsi	Üretilen Ambalaj Miktarı (kg)	Piyasaya Sürülen Ambalaj Miktarı (kg)	Geri Kazanım Oranları (%)	Geri Kazanılması Gereken Miktar (kg)	Geri Kazanılan Miktar (kg)	Gerçekleşen Geri Kazanım Oranı (%)
Plastik	19537	551.759	44	381244	0	
Metal		2.000	44		0	
Kompozit			44		0	
Kağıt Karton		308786	44	107914	0	
Cam		7300	44	3212	0	
Toplam	19537	869845		492370	0	

Grafik C.2- Kırıkkale ilinde 2014 Yılı Kayıtlı Ambalaj Üreticisi Ekonomik İşletmeler (ÇŞİM, 2014)

C.4. Tehlikeli Atıklar

İlimizde bulunan bir tesise tıbbi atık sterilizasyonu konusunda ve bir tesise ise tehlikeli atık geri kazanımı konusunda lisans verilmiştir.

Grafik C.3- TABS Göre İlimizdeki Tehlikeli Atık Yönetimi (TABS, 2014)

Çizelge C.6 – Kırıkkale ilinde 2014 Yılında Sanayi Tesislerinde Oluşan Tehlikeli Atıklarla İlgili Veriler (TABS, 2014)

Aktivite kodu*	Atık Kodu**	2014 Yılı						
		Atık Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım %' si	Geri Kazanım Yöntemi	Bertaraf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf %' si	Bertaraf Yöntemi
05	050103	2448,520	2448,520	%100	R1-R11			
05	050105	96,460	96,460	%100	R-1			
05	050106	40,160	40,160	%100	R-1			
05	050107	3,7	3,7	%100	R-1			
05	050108	37,12	37,12	%100	R-1			
05	050109	24,96	24,96	%100	R-1			
06	060104	0,26	0,26	%100	R-13			
06	060311	0,32	0,32	%100	R-13			
07	070301	5	5	%100	R-12			
07	070311	4,14	4,14	%100	R-12			
08	080111	3,34	3,34	%100	R-13			
08	080113	9,15	9,15	%100	R-12			
08	080117	0,7	0,7	%100	R-12			
08	080121	1,3	1,3	%100	R-13			
08	080312	0,22	0,22	%100	R-13			
08	080317	0,861	0,861	%100	R-1,R-12,R-13			

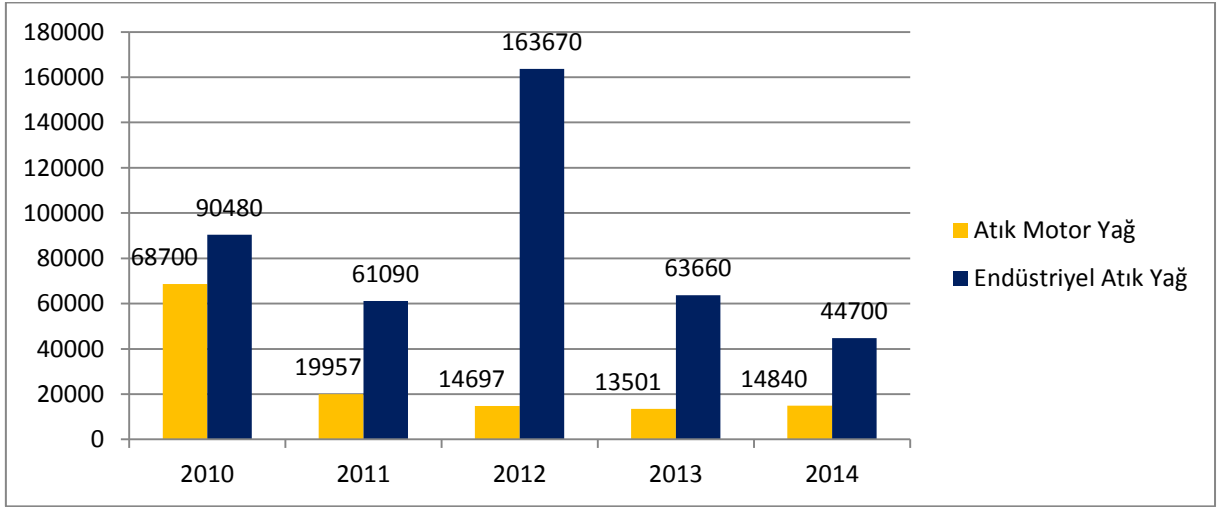
Aktivite kodu*	Atık Kodu**	2014 Yılı						
		Atık Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım %' si	Geri Kazanım Yöntemi	Bertaraf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf %' si	Bertaraf Yöntemi
08	080409	1,66	1,66	%100	R-13			
10	100207	164,5	164,5	%100	R-4			
11	110105	0,55	0,55	%100	R-13			
11	110108	3,31	3,31	%100	R-13			
11	110113	3,52	3,52	%100	R-13			
12	120107	40,76	40,76	%100	R-9			
12	120109	8,24	8,24	%100	R-13			
12	120112	9,14	9,14	%100	R-9,R-12			
12	120120	9,219	9,219	%100	R-12,R-13			
13	130113	2,08	2,08	%100	R-9			
13	130205	0,05	0,05	%100	R-1			
13	130208	14,48	14,48	%100	R-1,R-9			
13	130309	1,86	1,86	%100	R-9			
13	130502	59,98	59,98	%100	R-12			
13	130703	28,545	28,545	%100	R-1,R-12			
15	150110	144,391	144,391	%100	R1,R4,R12,R13			
15	150111	35,12	35,12	%100	R4			
15	150202	61,953	61,953	%100	R1,R12,R13			
16	160107	2,542	2,542	%100	R4,R13			
16	160108	0,002	0,002	%100	R13			
16	160111	0,005	0,005	%100	R13			
16	160113	0,003	0,003	%100	R13			
16	160114	0,010	0,010	%100	R13			
16	160213	38,35	38,35	%100	R4,R12			
16	160506	3,25	3,25	%100	R13			
16	160507	1,4	1,4	%100	R13			
16	160508	3,76	3,76	%100	R13			

Aktivite kodu*	Atık Kodu**	2014 Yılı						
		Atık Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım %' si	Geri Kazanım Yöntemi	Bertaraf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf %' si	Bertaraf Yöntemi
16	160601	0,68	0,68	%100	R4			
16	160901	0,48	0,48	%100	R13			
16	161105	4,82	4,82	%100	R12			
17	170301	0,12	0,12	%100	R12			
17	170409	155,42	155,42	%100	R4,R12			
17	170503	0,82	0,82	%100	R12			
17	170603	19,28	19,28	%100	R12			
18	180104	4,363	4,363	%100	R12			
18	180106	0,035	0,035	%100	R13			
18	180108	0,016	0,016	%100	R13			
19	190205	0,18	0,18	%100	R13			
19	190207	7,1	7,1	%100	R9			
19	190211	0,4	0,4	%100	R13			
19	190813	0,12	0,12	%100	R12			
19	191206	0,672	0,672	%100	R13			
19	191211	0,348	0,348	%100	R13			
20	200121	1,235	1,235	%100	R12,R13			
20	200126	10,783	10,783	%100	R9			
20	200135	164,96	164,96	%100	R12,R13			

*Atık Yönetiminin Genel Esasları ya da tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliğinde tanımlanan 2 rakamlı aktivite tipini gösterir.

** Aynı yönetmeliklerde her bir aktivite için sıralanan tehlikeli atık kodu (6 rakamlı).

C.5. Atık Madeni Yağlar

Grafik C.4 – Kırıkkale ilinde Atık Yağ Toplama Miktarları (TABS, 2014)

Çizelge C.7 – Kırıkkale ilinde Atık Yağ Geri Kazanım ve Bertaraf Miktarları (TABS, 2014)

Yıl	Geri kazanım (ton)	İlave yakıt (ton)	Nihai bertaraf (ton)
2012	178,367		
2013	77,161		
2014	59,540		

Çizelge C.8 – Kırıkkale ilinde 2014 Yılı İçin Atık Madeni Yağlarla İlgili Veriler (ÇŞİM,2014)

Atık Madeni Yağ Üreten Resmi ve Özel Kurum/ Kuruluş Sayısı	Toplanan Atık Yağ Beyan Form Sayısı	Toplam Atık Madeni Yağ Miktarı (ton/yıl)		Atık Madeni Yağ Taşımak Üzere Lisans Alan		Geri Kazanım Tesisi		
		Atık Motor Yağ	Atık Sanayi Yağ	Toplam Firma Sayısı	Toplam Araç Sayısı	Sayısı		Yok
						Lisanslı	Lisanssız	
13		14,840	44,7					

Çizelge C.9 – Kırıkkale ilinde Atık Yağ Geri Kazanımı Sonucu Elde Edilen Ürün Miktarları (Kaynak, yıl)

YIL	Ürün Miktarı (Ton) (Kalıp Yağı + Harman Yağı + Jüt Yağı)
2009	
2010	
2011	
2012	
2013	
2014	

C.6. Atık Pil ve Akümülatörler

Çizelge C.10 –Kırıkkale ilinde 2014 Yılında Oluşan Akümülatörlerle İlgili Veriler (ÇŞİM, 2014)

ATIK AKÜMÜLATÖRLER							
APA Taşıyan Lisanslı Araç Sayısı	Atık Akümülatör Geçici Depolama İzni Verilen		Toplanan Atık Akümülatör Miktarı (ton)	İldeki Atık Akümülatör Geri Kazanım Tesisleri		Geri kazanım Tesislerinde İşlenen Atık Akümülatör Miktarı	
	Depo Sayısı	Kapasitesi (ton)		Sayı	Kapasite (ton/yıl)	Miktarı (ton)	%
2							

Çizelge C.11 – Kırıkkale ilinde Yıllar İtibariyle Atık Akü Kazanım Miktarı (Ton)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Kurşun						
Plastik						
Cüruf						
Asitli Su						
TOPLAM						

Çizelge C.12 –Kırıkkale ilinde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Akü Miktarı (Kg) (Kaynak, yıl)

2009	2010	2011	2012	2013	2014

Çizelge C.13- Kırıkkale ilinde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Pil Miktarı (Kg) (Kaynak, yıl)

2011	2012	2013	2014

Çizelge C.14 – Kırıkkale ilinde Taşıma Lisanslı Araçların Yıllara Göre Gelişimi (Adet) (TABS, 2014)

2011	2012	2013	2014
		2	3

C.7. Bitkisel Atık Yağlar

Çizelge C.15 – Kırıkkale ilinde 2014 Yılı İçin Atık Bitkisel Yağlarla İlgili Veriler (Kırıkkale Beld. Tem. İşl. Müd.)

Bitkisel Atık Yağlar İçin Geçici Depolama İzni Verilen Toplam Depo		Toplanan Bitkisel Atık Yağ Miktarı (ton)				Bitkisel Atık Yağ Taşıma Üzere Lisans Alan		Lisans Alan Geri Kazanım Tesisi	
Sayısı	Kapasitesi (ton)	Kullanılmış Kızartmalık Yağ	Diğer (Belirtiniz)		Toplam Firma Sayısı	Toplam Araç Sayısı	Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	
-	-	10,091	-	-	-	-	-	-	-

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Çizelge C.16- Kırıkkale ilinde Bitkisel Atık Yağ Taşıma Lisanslı Araç Sayısı (Kırıkkale Beld. Tem. İşl. Müd.

	2010	2011	2012	2013	2014
Lisanslı Araç Sayısı	-	-	-	-	-

C.8. Poliklorlu Bifeniller ve Poliklorlu Terfeniller

12 Kalıcı Organik Kirleticilerden biri olan PCB'ler bir grup aromatik klorlu bileşik olan poliklorlu bifenillere verilen genel isimdir. PCB'lerin zararlı etkileri, bu maddelerle kirlenmiş gıda ve içecekler tüketildiğinde veya bu maddeler teneffüs edildiğinde, yutulduğunda ya da deriyle temas ettiğinde ortaya çıkmaktadır. PCB'ler bertaraf veya başka herhangi bir amaçla yakıldıklarında tam bir yanma meydana gelmezse, çok daha zararlı etkilere sahip furanlar (PCDF) ve dioksinler (PCDD) yan ürün olarak ortaya çıkmaktadır.

C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler (ÖTL)

Çizelge C.17 – Kırıkkale ilinde 2014 Yılında Oluşan Ömrünü Tamamlamış Lastikler İle İlgili Veriler (MKE Hurda İşl. Müd. ,2014)

ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL)								
ÖTL Geçici Depolama Alanı		Geçici Depolama Alanlarındaki ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Geri Kazanım Tesisi		Geri Kazanılan ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Bertaraf Tesisi		Bertaraf Edilen ÖTL Miktarı (ton)
Sayısı	Hacmi (m ³)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	
1	13620	0	0	0	0	0	0	0

Çizelge C.18 – Kırıkkale ilinde Geri Kazanım Tesislerine ve Çimento Fabrikalarına Gönderilen Toplam ÖTL Miktarları (ton/yıl) (ÇŞİM, 2014)

	2011	2012	2013	2014
Geri Kazanım Tesisi				
Çimento Fabrikası				

C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar (AEEE)

Avrupa Birliği'nin 2002/96/EC sayılı Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya Direktifi ile elektrikli ve elektronik eşyaların üretiminde kullanılan tehlikeli maddelerin kullanılmasını yasaklayan 2002/95/EC sayılı elektrikli ve elektronik eşyalarda bazı zararlı maddelerin kullanımının sınırlandırılmasına ilişkin direktiflerin ulusal mevzuatımıza uyumlaştırılması çalışmaları kapsamında "Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Kontrolü Yönetmeliği" hazırlanarak 22.05.2012 tarih ve 28300 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe

girmiştir. Yönetmelik büyük ev eşyaları, küçük ev aletleri, bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları, tüketici ekipmanları, aydınlatma ekipmanları, elektrikli ve elektronik aletler (büyük ve sabit sanayi aletleri hariç olmak üzere),oyuncaklar, eğlence ve spor aletleri, tıbbi cihazlar (emplantasyon ürünleri ve hastalık bulaşıcı temaslarda bulunan ürünler hariç), izleme ve kontrol aletleri ve otomat sınıflarına dâhil olan elektrikli ve elektronik eşyalar ile elektrik ampulleri ve evsel amaçlı kullanılan aydınlatma gereçlerini kapsamaktadır.

Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Kontrolü Yönetmeliği kapsamında herhangi bir çalışma bulunmamaktadır.

Avrupa Birliği'nin 2002/96/EC sayılı Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya Direktifi ile elektrikli ve elektronik eşyaların üretiminde kullanılan tehlikeli maddelerin kullanılmasını yasaklayan 2002/95/EC sayılı elektrikli ve elektronik eşyalarda bazı zararlı maddelerin kullanımının sınırlandırılmasına ilişkin direktiflerin ulusal mevzuatımıza uyumlaştırılması çalışmaları kapsamında "Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Kontrolü Yönetmeliği" hazırlanarak 22.05.2012 tarih ve 28300 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmelik büyük ev eşyaları, küçük ev aletleri, bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları, tüketici ekipmanları, aydınlatma ekipmanları, elektrikli ve elektronik aletler (büyük ve sabit sanayi aletleri hariç olmak üzere),oyuncaklar, eğlence ve spor aletleri, tıbbi cihazlar (emplantasyon ürünleri ve hastalık bulaşıcı temaslarda bulunan ürünler hariç), izleme ve kontrol aletleri ve otomat sınıflarına dâhil olan elektrikli ve elektronik eşyalar ile elektrik ampulleri ve evsel amaçlı kullanılan aydınlatma gereçlerini kapsamaktadır.

Çizelge C.19 – Kırıkkale ilinde 2014 Yılı AEEE Toplanan ve İşlenen Miktarlar (Kaynak, yıl)

Belediyeler Tarafından Oluşturulan AEEE Getirme Merkezleri		AEEE'lerin Toplanması Amacıyla Oluşturulan Aktarma Merkezleri		Getirme Merkezlerinde ve Aktarma Merkezlerinde Biriken AEEE Miktarı (ton)	AEEE İşleme Tesisi		İşlenen AEEE Miktarı (ton)
Sayısı	Hacmi (m ³)	Sayısı	Hacmi (m ³)	Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)		

C.11. Ömrünü Tamamlamış (Hurda) Araçlar

Çizelge C.20 – Kırıkkale ilinde 2014 Yılı Hurdaya Ayrılan Araç Sayısı (ÇŞİM, 2014)

Oluşturulan ÖTA Teslim yerleri	ÖTA Geçici Depolama Alanı		ÖTA İşleme Tesisi		İşlenen ÖTA Miktarı (ton)
Sayısı	Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	
2	2	39650	2	39650	313,51

C.12. Tehlikesiz Atıklar

“Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmelik” 05 Temmuz 2008 tarih ve 26927 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Yönetmelik ile atıkların oluşumlarından bertarafına kadar çevre ve insan sağlığına zarar vermeden yönetimlerinin sağlanmasına yönelik genel esaslar belirlenmiştir. Aynı zamanda Yönetmeliğin yürürlüğe girmesi ile Avrupa Birliği mevzuatının ulusal mevzuatımıza uyumlaştırılması sağlanmıştır.

Yönetmelikte “atık”, “üretici”, “sahip”, “yönetim”, “toplama”, “bertaraf” ve “geri kazanım” tanımları yapılmakta, atık yönetimi ilkeleri sıralanmakta, geri kazanım ve bertaraf faaliyetlerini yapan işletmeler için lisans ve kayıt tutma zorunluluğu getirilmekte, atık yönetim maliyetinin finansmanı ile ilgili hükümlere yer verilmektedir. Ayrıca atık kategorileri, atık bertaraf ve geri kazanım faaliyetleri ile 839 atık türü liste olarak verilmiştir. Söz konusu 839 atık türünden 434 tanesi tehlikesiz atık özelliğindedir. Bu atıklardan tehlikeli atıklar, ambalaj ve evsel atıklar gibi atık türlerinin yönetimine ilişkin usul ve esaslar ilgili Yönetmeliklerle belirlenmiştir. Ancak, üretimden kaynaklanan bazı tehlikesiz atıkların yönetimi boşlukta kalmıştır. Bu aşamada bazı tehlikesiz atıkların çevre ve insan sağlığına zarar vermeden geri kazanım faaliyetlerinin yönetilebilmesi amacıyla Bakanlığımızca “Bazı Tehlikesiz Atıkların Geri Kazanımı Tebliği” hazırlanmış ve 17 Haziran 2011 tarih ve 27967 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Tehlikesiz atıkların düzenli depolama faaliyetleri, 26 Mart 2010 tarih ve 27533 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik” kapsamında yürütülmektedir. Yönetmeliğin Ek-2 kapsamında yapılan analiz sonuçlarına göre atıklar, I. Sınıf, II. Sınıf ya da III. Sınıfı Düzenli Depolama Sahalarında bertarafı sağlanmaktadır. Türkiye’de tehlikesiz atık statüsünde olan ve miktar olarak oldukça fazla olan demir çelik sektöründen kaynaklanan, cüruf atıkları; Termik santrallerden kaynaklanan, kül atıkları ve daha çok biyolojik arıtma tesislerinden kaynaklanan arıtma çamurları bu atık grubunda değerlendirilmektedir.

İlde toplam 7 firmaya Tehlikesiz Atık Toplama-Ayırma belgesi verilmiştir. Ayrıca Tehlikesiz Atık Geri Kazanımı konusunda 2 firmanın lisansı bulunmaktadır

Çizelge C.21 – Kırıkkale ilinde 2014 Yılı İçin Sanayi Tesislerinde Oluşan Tehlikesiz Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Edilmesi İle İlgili Verileri (Kaynak, yıl)

Aktivite kodu*	Atık Kodu**	2014						
		Atık Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım %' si	Geri Kazanım Yöntemi	Bertaraf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf %' si	Bertaraf Yöntemi

* Atık Yönetiminin Genel Esasları ya da Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği’nde tanımlanan 2 rakamlı aktivite tipini gösterir.

** Aynı yönetmeliklerde her bir aktivite için sıralanan tehlikeli atık kodu (6 rakamlı).

C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları

Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar, 05 Temmuz 2008 tarih ve 26927 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmelik”in Atık Listesinde; 10 02 koduyla, “**Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar**” olarak belirtilen başlık altında yer almaktadır. Söz konusu atık sınıflandırılması Çizelge C.21’de gösterilmektedir.

Çizelge C.22 – Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar Listesi

ATIK KODU	ISIL İŞLEMDEN KAYNAKLANAN ATIKLAR	KATEGORİ
10 02	Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar	
10 02 01	Cüruf işleme atıkları	
10 02 02	İşlenmemiş cüruf	
10 02 07*	Tehlikeli maddeler içeren gazların arıtımı sonucu ortaya çıkan katı atıklar	M
10 02 08	10 02 07 dışında gaz arıtımı sonucu ortaya çıkan katı atıklar	
10 02 10	Haddehane tufalı	
10 02 11*	Soğutma suyunun arıtılmasından kaynaklanan yağ içerikli atıklar	M
10 02 12	10 02 11 dışındaki soğutma suyu arıtma atıkları	
10 02 13*	Gaz arıtımı sonucu oluşan ve tehlikeli maddeler içeren çamurlar ve filtre kekleri	M
10 02 14	10 02 13 dışındaki gaz arıtımı sonucu oluşan çamurlar ve filtre kekleri	
10 02 15	Diğer çamurlar ve filtre kekleri	
10 02 99	Başka bir şekilde tanımlanmamış atıklar	

Çizelge C.23 – Kırıkkale ilinde 2014 Yılı için İldeki Demir ve Çelik Üreticileri Üretim Kapasiteleri, Cüruf ve Bertaraf Yöntemi (Kaynak, yıl)

Tesis Adı	Kullanılan Hammadde Miktarı (ton/yıl)	Cüruf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf Yöntemi
Kırıkkale Demir Çelik San. Tic. A.Ş. Kırıkkale Şubesi	46000	2750	Lisanslı firmaya satış.
MKEK Ağır Silah ve Çelik Fab. Müd.	4284	272	Geçici Depolama
Sezgin Çelik Döküm Makine İmalat Taah. San. Ve Tic. Ltd. Şti. Kırıkkale Şubesi	1300	4	Geri dönüşümlü olarak tesiste kullanılmaktadır.
TOPLAM	51584	3026	

C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül

İlimizde kömürle çalışan termik santral bulunmamaktadır.

Çizelge C.24 – Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmeliğe göre Termik Santral Atıkları

ATIK KODU	ISIL İŞLEMDEN KAYNAKLANAN ATIKLAR	KATEGORİ
10 01	Enerji Santrallerinden ve Diğer Yakma Tesislerinden Kaynaklanan Atıklar (19 Hariç)	
10 01 01	(10 01 04'ün altındaki kazan tozu hariç) dip külü, cüruf ve kazan tozu	
10 01 02	Uçucu kömür külü	
10 01 03	Turba ve işlenmemiş odundan kaynaklanan uçucu kül	
10 01 04*	Uçucu yağ külü ve kazan tozu	A
10 01 05	Baca gazı kükürt giderme işleminden (desülfrizasyon) çıkan kalsiyum bazlı katı atıklar	
10 01 07	Baca gazı kükürt giderme işleminden (desülfrizasyon) çıkan kalsiyum bazlı çamurlar	
10 01 09*	Sülfürik asit	A
10 01 13*	Yakıt olarak kullanılan emülsifiye hidrokarbonların uçucu külleri	A
10 01 14*	Atıkların birlikte yakılmasından (co-incineration) kaynaklanan ve tehlikeli maddeler içeren dip külü, cüruf ve kazan tozu	M
10 01 15	10 01 14 dışındaki birlikte yakılmadan (co-incineration) kaynaklanan dip külü, cüruf ve kazan tozu	
10 01 16*	Atıkların birlikte yakılmasından (co-incineration) kaynaklanan ve tehlikeli maddeler içeren uçucu kül	M
10 01 17	10 01 16 dışındaki birlikte yakılmadan (co-incineration) kaynaklanan uçucu kül	
10 01 18*	Tehlikeli maddeler içeren gaz temizleme atıkları	M
10 01 19	10 01 05, 10 01 07 ve 10 01 18 dışındaki gaz temizleme atıkları	
10 01 20*	Saha içi atıksu arıtımından kaynaklanan tehlikeli maddeler içeren çamurlar	M
10 01 21	10 01 20 dışındaki saha içi atıksu arıtımından kaynaklanan çamurlar	
10 01 22*	Kazan temizlemesi sonucu çıkan tehlikeli maddeler içeren sulu çamurlar	M
10 01 23	10 01 22 dışındaki kazan temizlemesi sonucu çıkan sulu çamurlar	
10 01 24	Akışkan yatak kumları	
10 01 25	Termik santrallerin yakıt depolama ve hazırlama işlemlerinden çıkan atıklar	
10 01 26	Soğutma suyu işlemlerinden çıkan atıklar	
10 01 99	Başka bir şekilde tanımlanmamış atıklar	

C.12.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları

İlimizde atıksu arıtma tesisi inşası devam etmektedir. Sanayi tesislerinde oluşan arıtma çamurları bertaraf tesislerine gönderilmektedir.

C.13. Tıbbi Atıklar

İlimizde oluşan Tıbbi Atıklar Katı Atık Düzenli Depolama Sahasında bulunan Tıbbi Atık Sterilizasyon tesisinde sterilizasyon işlemine tabi tutulmaktadır. Söz konusu tesis 15.03.2012 tarihinde Tıbbi Atık Sterilizasyon konulu lisans almıştır.

Çizelge C.25– 2014 Yılında Kırıkkale İli Sınırları İçindeki Belediyelerde Toplanan Tıbbi Atıklar (Kırıkkale Katı Atık Yön. Bld. Bir. Baş.,2014)

İl/ilçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atıkların Taşınması		Tıbbi Atık Taşıma Aracı Sayısı *		Toplanan tıbbi atık miktarı ton/gün	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesis Sterilizasyon/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu	Özel	Kamu		Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu il
Kırıkkale Belediyesi	X		X		1		0,458		X	Kırıkkale	Ankara	Kırıkkale
Bahşılı Belediyesi	X		X		1				X	Kırıkkale	Ankara	Kırıkkale
Keskin Belediyesi	X		X		1		0,006		X	Kırıkkale	Ankara	Kırıkkale
Sulakyurt Belediyesi	X		X		1		0,003		X	Kırıkkale	Ankara	Kırıkkale
Delice Belediyesi	X		X		1		0,004		X	Kırıkkale	Ankara	Kırıkkale
Çelebi Belediyesi	X		X		1				X	Kırıkkale	Ankara	Kırıkkale
Karakeçili Belediyesi	X		X		1		0,003		X	Kırıkkale	Ankara	Kırıkkale
Balışeyh Belediyesi	X		X		1				X	Kırıkkale	Ankara	Kırıkkale
Yahşihan Belediyesi	X		X		1		0,323		X	Kırıkkale	Ankara	Kırıkkale
Çankırı Belediyesi			X		1		0,254		X	Çankırı	Ankara	Kırıkkale

*Tıbbi atık taşıma aracı sayısı "adet" olarak belirtilecektir.

Çizelge C.26- Kırıkkale ilinde Yıllara Göre Tıbbi Atık Miktarı (Kırıkkale Katı Atık Yön. Bld. Bir. Baş.,2014)

	2010	2011	2012	2013	2014
Tıbbi Atık Miktarı (ton)	102,369	294,597	371,355	376,85	385,718

C.14. Maden Atıkları

Konu ile ilgili bilgi bulunmamaktadır.

Çizelge C.27 – Maden Atıklarının Sınıflandırılması

Atık Kodu	Madenlerin aranması, çıkarılması, işletilmesi, fiziki ve kimyasal işleme tabi tutulması sırasında ortaya çıkan atıklar	Kategori
01 01	Maden kazılarında kaynaklanan atıklar	
01 03	Metalik Minerallerin Fiziki ve Kimyasal Olarak İşlenmesinden Kaynaklanan Atıklar	
01 04	Metalik Olmayan Minerallerin Fiziki ve Kimyasal İşlemlerinden Kaynaklanan Atıklar	
01 05	Sondaj Çamurları ve Diğer Sondaj Atıkları	

İlimizde Maden Zenginleştirme tesisi bulunmamaktadır.

Çizelge C.28– Kırıkkale ilinde 2014 Yılında Maden Zenginleştirme Tesislerinden Kaynaklanan Atık Miktarı (Kaynak, yıl)

Tesis Adı	İşlenen Cevherin Adı	Atık Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf Yöntemi	Depolama sınıfı

C.15. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynak:

- Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
- İç Anadolu Nak. Hurda Metal ve Kağıt San. İnş. İth. İhr. Tic. Ltd. Şti. Kırıkkale Şubesi

Ç. KİMYASALLARIN YÖNETİMİ

C.1. Büyük Endüstriyel Kazalar

İlimizde 2014 yılı içerisinde Büyük Endüstriyel Kaza meydana gelmemiştir.

Çizelge Ç.1 – Kırıkkale ilinde 2014 Yılı SEVESO Kuruluşlarının Sayısı (ÇŞİM, 2014)

KURULUŞ	SAYISI
Alt Seviye	14
Üst Seviye	10
TOPLAM	24

C.2. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

-Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

D.1. Flora

Kırıkkale florasında 126 endemik tür tespit edilmiştir. Endemizm oranı %13,6'dır. Endemik bitkilerin tamamı IUCN kategorilerine göre sınıflandırılmış olup 1 adet CR, 2 adet EN, 7 adet VU, 2 adet LR (cd), 1 adet LR (nt), 113 adet LR (Ic) ve kategorisine giren endemik bitki türü bulunmaktadır.

D.2. Fauna

Omurgasız faunasından; eklembacaklılardan 109 tür, yumuşakçalardan 2 tür, halkalı solucanlardan 1 tür ve tekerlekli hayvanlardan 14 tür olmak üzere toplam 126 tür tespit edilmiştir. İlde, kelebeklere ait toplam 638 tür tespit edilmiştir. Bu türlerden 42'si Türkiye için ilk kayıttır. Omurgalı faunasından; 10 tür balık, 3 tür iki yaşamlı, 14 tür sürüngen, 61 tür kuş, 22 tür memeli tespit edilmiştir.

D.3. Ormanlar ve Milli Parklar

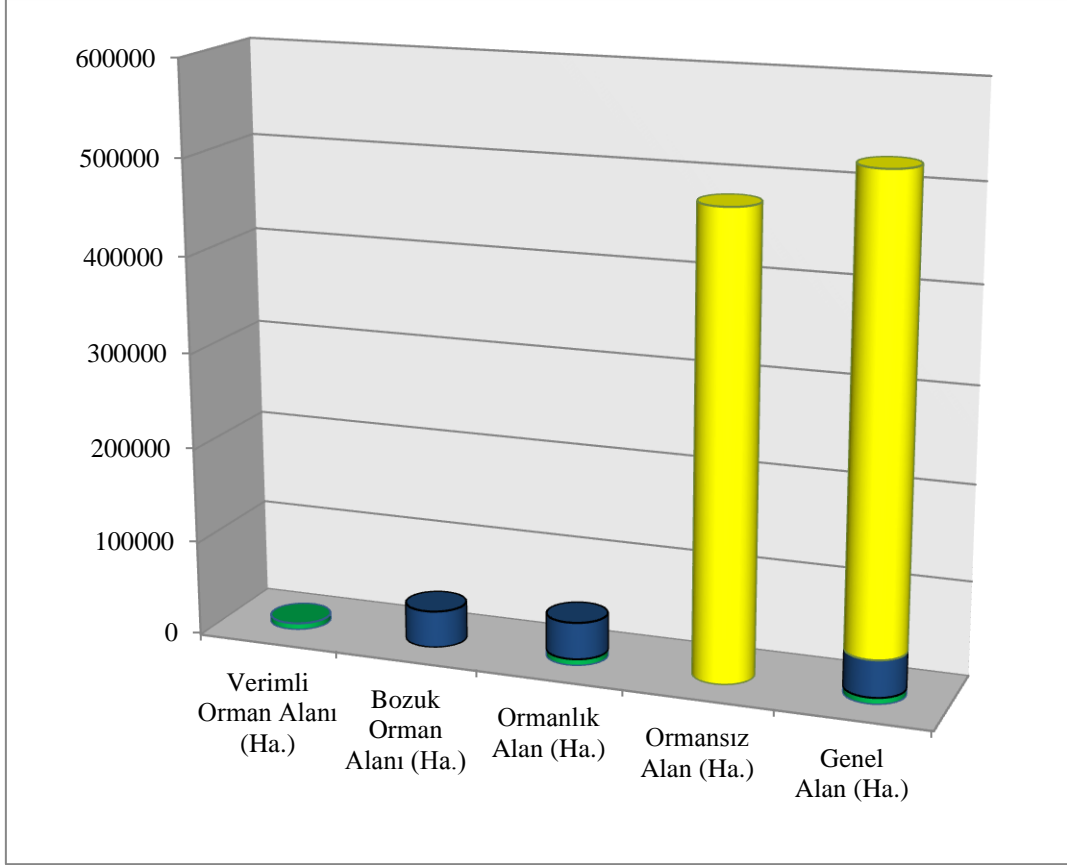
1996 - 2015 yılları için düzenlenen Amenajman Planı verilerine göre;

A- Karışık (Karaçam + Sedir + Meşe)

B- Baltalık işletme sınıflarından oluşmaktadır.

Çizelge D.1-Orman Durumu Tablosu (Orman İşl.Md., 2012)

İşletme Şefliği	Verimli Orman Alanı (Ha.)	Bozuk Orman Alanı (Ha.)	Ormanlık Alan (Ha.)	Ormansız Alan (Ha.)	Genel Alan (Ha.)
Kırıkkale	3282,0	21104,5	24386,5	283828,5	308215,0
Sulakyurt	3621,5	17904,5	21526,0	196229,5	217755,5
TOPLAM	6903,5	39009,0	45912,5	480058,0	525970,5

Grafik D.1- Mevcut Orman Durumu Grafiği (Orman İşl.Müd.2012)

Amenajman Planı yenilenmekte olup;

Kırıkkale Orman İşletme Şefliği yeni amenajman planı verilerine göre,

- 1-) Karaçam + Sedir + Ceviz (Özel Ağaçlandırma vb.) işletme sınıfı
- 2-) Karaçam + Meşe tabiat parkı
- 3-) Karaçam + Sedir + Meşe plantasyon toprak koruma işletme sınıfı
- 4-) Meşe toprak koruma işletme sınıfı
- 5-) Meşe + Karaçam + Sedir plantasyon su kaynak koruma işletme sınıfı
- 6-) Karaçam + Sedir + Meşe plantasyon estetik amaçlı yol koruma işletme sınıfı
- 7-) Meşe + Karaçam rekreasyon işletme sınıfı
- 8-) Meşe avlak alanları (koruya tahvil) işletme sınıfı
- 9-) Karaçam askeri tesis ve tatbikat alanları işletme sınıflarından oluşmaktadır.

Sulakyurt Orman İşletme Şefliği yeni amenajman planı verilerine göre,

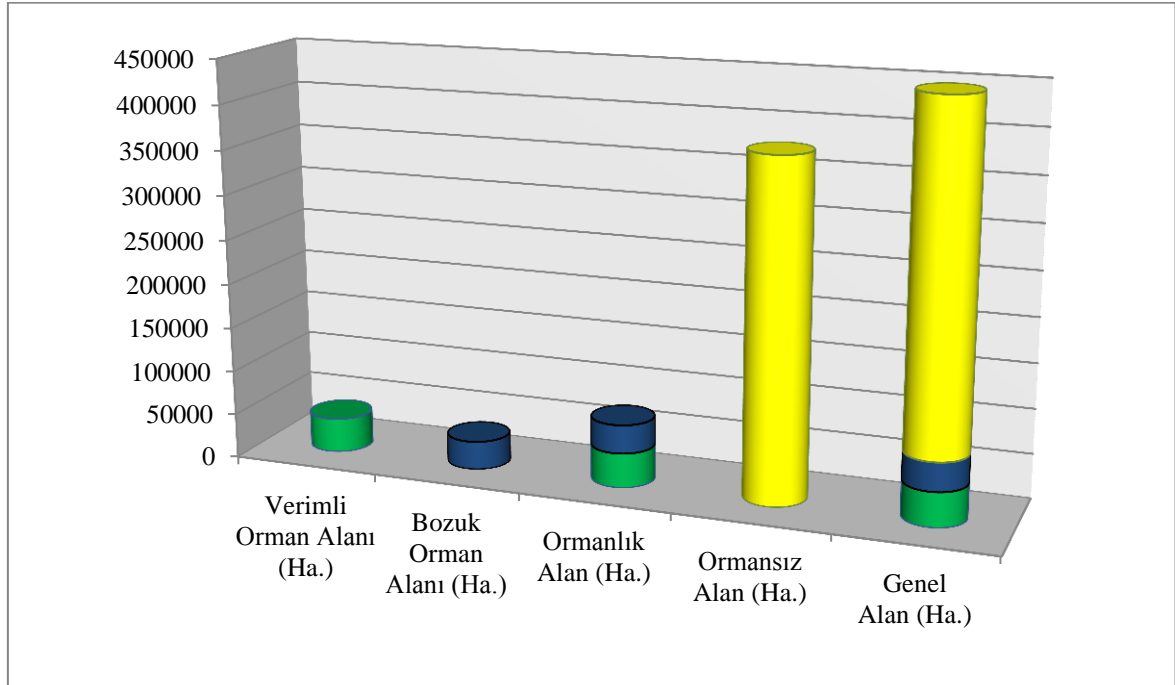
- A- Ceviz Diğer(Özel Ağaçlandırma) işletme sınıfı
- B- Karaçam + Sedir + Meşe plantasyon toprak koruma işletme sınıfı
- C- Meşe toprak koruma (koruya tahvil) işletme sınıfı
- D- Meşe + Karaçam su kaynaklarını koruma işletme sınıfı
- E- Meşe rekreasyon işletme sınıfı
- F- Meşe + Karaçam avlak alanları işletme sınıflarından oluşmaktadır.

Plan içerisindeki meşcere tiplerine göre ağaç türleri;

Karaçam, Sedir, Sarıçam, Meşe, Badem, Yalancı Akasya, Ceviz ve diğer yapraklılardır.
Yeni Amenajman Planı verilerine göre;

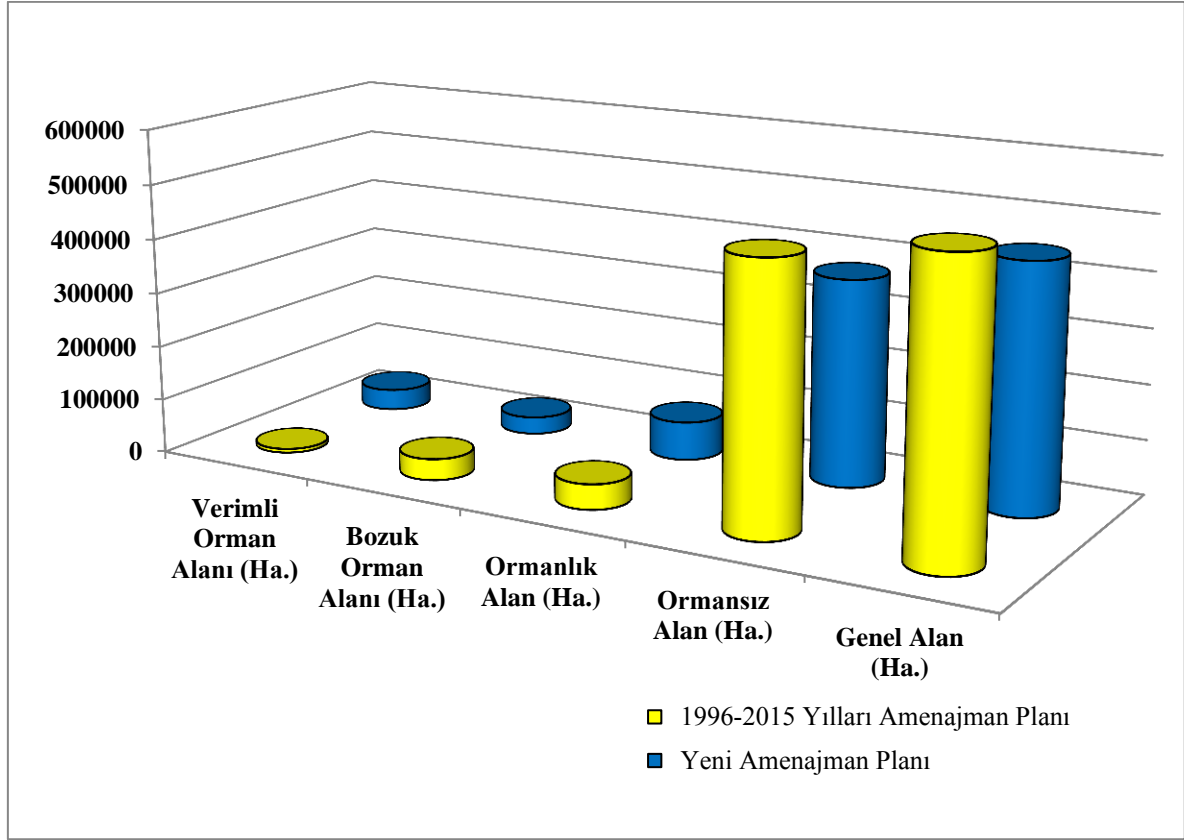
Çizelge D.2-Yeni Amenajman Planı Orman Durumu (Orman İşl.Md.,2012)

İşletme Şefliği	Verimli Orman Alanı (Ha.)	Bozuk Orman Alanı (Ha.)	Ormanlık Alan (Ha.)	Ormansız Alan (Ha.)	Genel Alan (Ha.)
Kırıkkale	25791,6	18328,9	44120,5	285778,9	329899,4
Sulakyurt	13182,1	13602,5	26784,6	90420,4	117205,0
TOPLAM	38973,7	31931,4	70905,1	376199,3	447104,4

Grafik D.2- Yeni Amenajman Planı Orman Durumu (Orman İşl.Müd.2012)

1996 -2015Amenajman Planı Verileri ve Yeni Amenajman Planı Verilerinin Karşılaştırılması

Grafik D.3-Yeni Amenajman Planı Verilerinin Karşılaştırılması

Sonuç olarak;

Verimli Orman Alanının Varlığı; yeni amenajman planı ile birlikte 6903,5 hektardan 38973,7 hektara çıkarken, genel alan içerisindeki % 1,31' lik payı da % 8,71' e çıkmıştır.

Bozuk Orman Alanının Varlığı; yeni amenajman planı ile birlikte 39009,0 hektardan 31931,4 hektara düşerken, genel alan içerisindeki % 7,41' lik payı da % 7,14' e düşmüştür.

Ormanlık Alanın Varlığı; yeni amenajman planı ile birlikte 45912,5 hektardan 70905,1 hektara çıkarken, genel alan içerisindeki % 8,72' lik payı da % 15,85' e çıkmıştır.

D.4. Çayır ve Mera

İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü verilerine göre İlimizde 2013 yılı verilerine göre çayır-mera arazisi 69.275 hektar, orman ve fundalık arazi 44.694 hektar, tarım dışı arazi 42.525 hektardır.

D.5. Sulak Alanlar

Onaylı sulak alan bulunmamaktadır.

D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları

İlimiz, Bahşılı İlçesi Karaahmetli Beldesinde 107 ha. büyüklüğünde alan 29.06.2009 tarihli Bakanlar Kurulu kararı ile Karaahmetli Tabiat Parkı ilan edilmiştir.

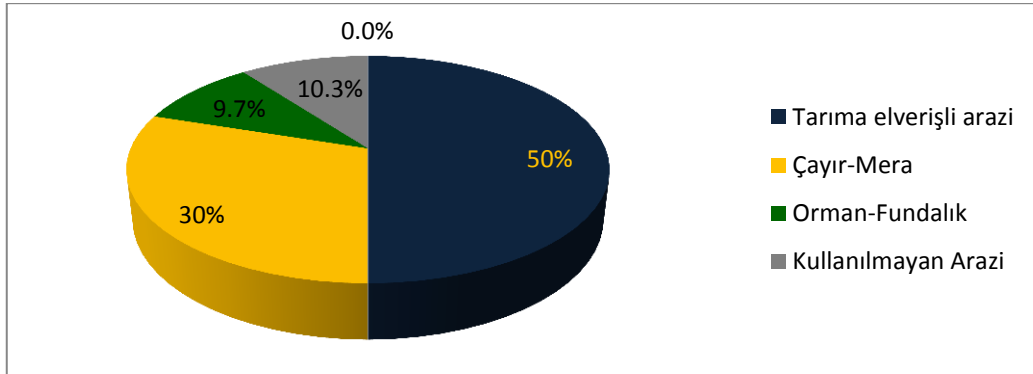
D.7. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

- Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
- Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü
- Orman İşletme Müdürlüğü

E. ARAZİ KULLANIMI

E.1. Arazi Kullanım Verileri

Grafik E.1 – Kırıkkale ilinde 2014 Yılı Arazi Kullanım Durumu (DSİ, 2013)

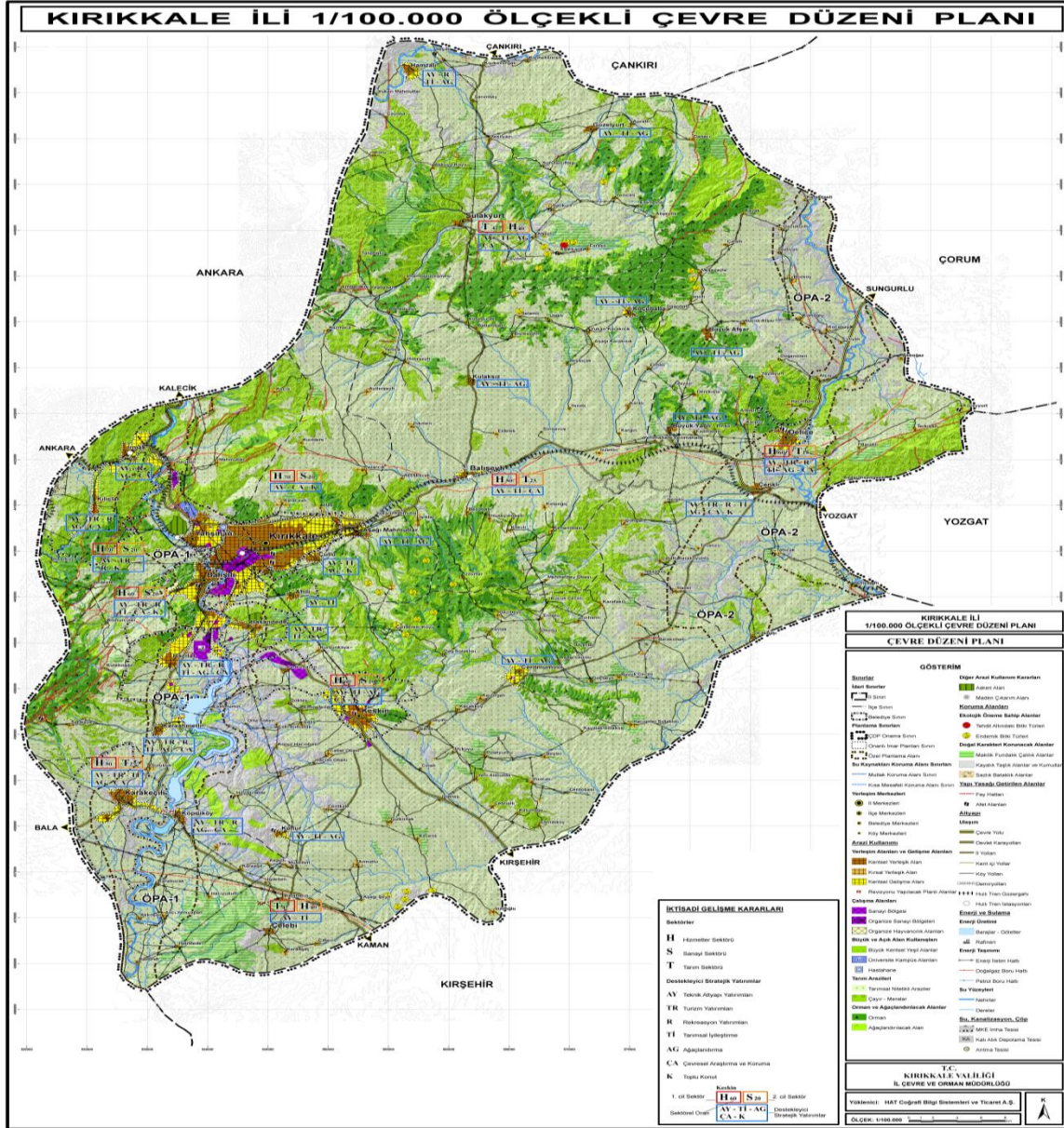
Çizelge E.1 – 2014 Yılı için Kırıkkale ilinde Arazilerin Kullanımına Göre Arazi Sınıflandırılması (İl Gıda Tar. Ve Hay. Müd.)

İlçenin Adı	Toplam Tarım Alanı (Ha)	1. Sınıf Araziler	2. Sınıf Araziler	3. Sınıf Araziler	4. Sınıf Araziler	5. Sınıf Araziler	6. Sınıf Araziler	7. Sınıf Araziler	8. Sınıf Araziler
Merkez	25.078	0	15.078	8.000	2.000	0	0	0	0
Bahşılı	9.447	0	5.000	3.000	1.447	0	0	0	0
Bahşeyh	50.873	0	21.000	25.000	4.873	0	0	0	0
Çelebi	12.240	0	6.000	5.000	1.240	0	0	0	0
Delice	63.399	0	42.160	18.386	2.853	0	0	0	0
Karakeçili	12.736	0	7.000	4.000	1.736	0	0	0	0
Keskin	85.241	0	47.000	32.000	6.241	0	0	0	0
Sulakyurt	35.597	0	21.000	10.000	4.597	0	0	0	0
Yahşihan	11.895	0	5.400	4.000	2.495	0	0	0	0
İl Toplamı	306.506	0	169.638	109.386	27.482	0	0	0	0

E.2. Mekânsal Planlama

E.2.1. Çevre Düzeni Planı

5302 sayılı İl Özel İdare Kanunu kapsamında Kırıkkale İli 1/100.000 Çevre Düzeni Planı değerlendirilmiş olup; 29.02.2008 tarih ve 1619 sayılı Mülga Çevre ve Orman Bakanlığının yazısı ile uygun görüş alınmıştır. 03.04.2008 tarih ve 4 nolu Kararı ile İl Belediye Meclisinde onaylandı. 03.07.2008 tarih ve 124 nolu karar ile İl Genel Meclisinde onaylanarak 07.10.2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

E.3. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

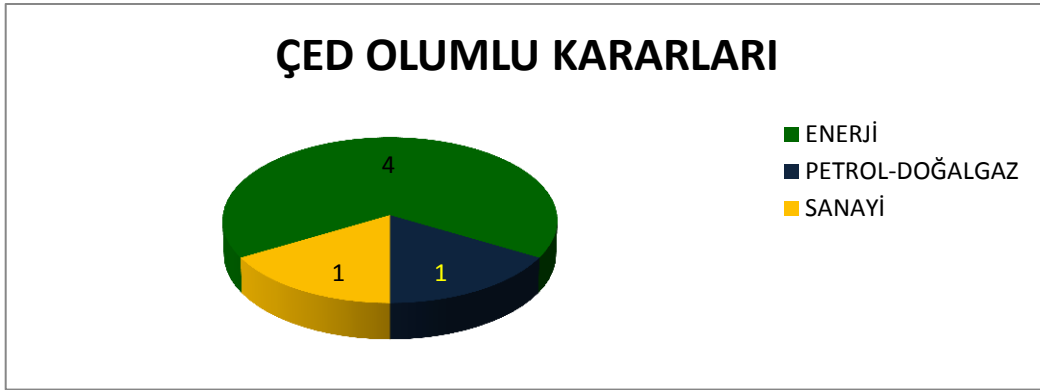
- 1-DSİ V. Bölge Müdürlüğü
- 2- İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
- 3-Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ

F.1. CED İşlemleri

Çizelge F.1 – Kırıkkale İlinde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 2014 Yılı İçerisinde Alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının Sektörel Dağılımı (e-ÇED,2014)

Karar	Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Petrol-Doğalgaz	Turizm-Konut	TOPLAM
ÇED Gerekli Değildir	8	1			1		1	11
ÇED Gereklidir								-
ÇED Olumlu Kararı		4	1			1		6

Grafik F.1 – Kırıkkale İlinde 2014 Yılında ÇED Olumlu Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı (e-ÇED, 2014)

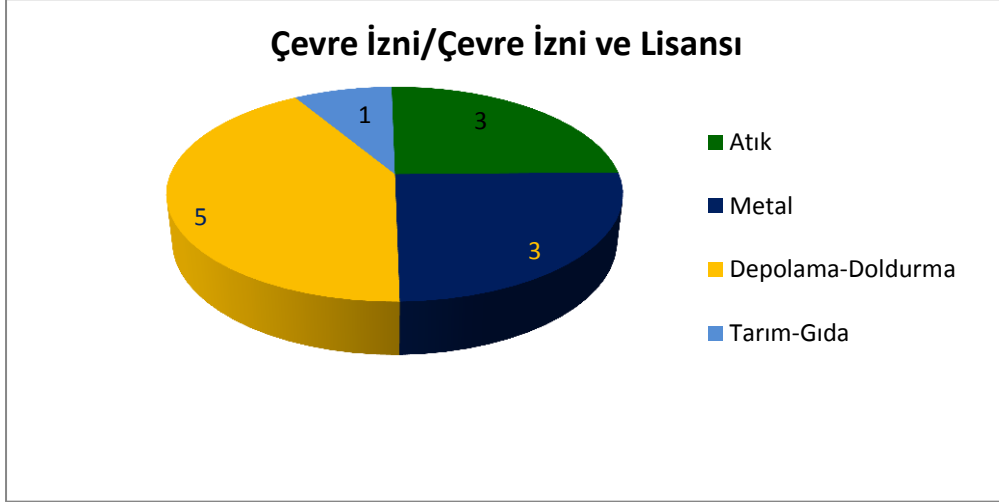

Grafik F.2 – Kırıkkale İlinde 2014 Yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı (e-ÇED, 2014)

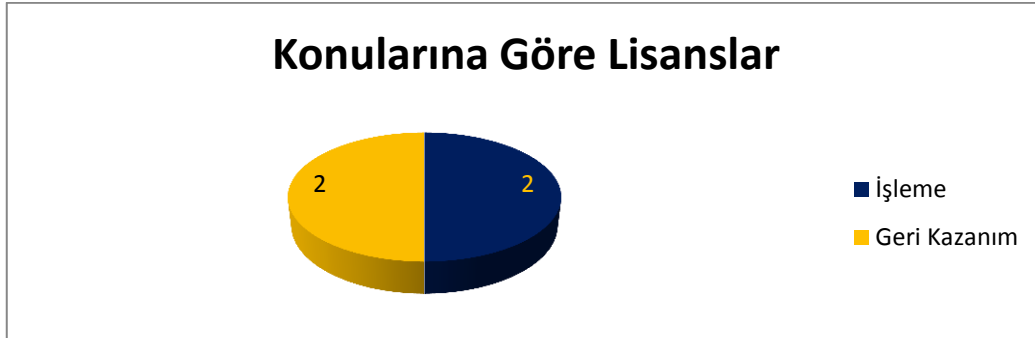
F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri

Çizelge F.2 – Kırıkkale ilinde 2014 Yılında ÇŞİM Tarafından Verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi Sayıları (ÇŞİM,2014)

	EK-1	EK-2	TOPLAM
Geçici Faaliyet Belgesi	5	16	21
Çevre İzni Belgesi	4	8	12
Çevre İzni ve Lisans Belgesi	4	-	4
TOPLAM	13	24	37

Grafik F.3 – Kırıkkale ilinde 2014 Yılında Verilen Çevre İzni veya Çevre İzni ve Lisans Belgelerinin Sektörlere Göre Dağılımı (ÇŞİM, 2014)

Grafik F.4- Kırıkkale ilinde 2014 Yılında Verilen Lisansların Konuları (ÇŞİM, 2014)

F.3. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

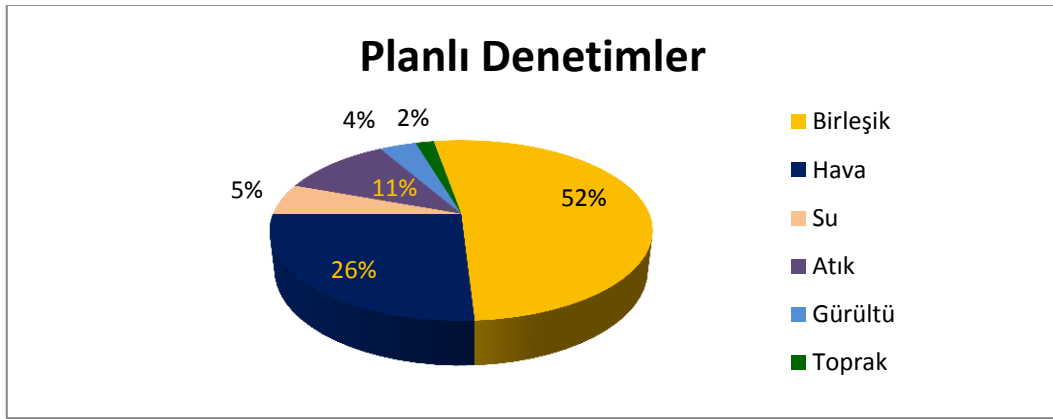
-Çevre ve Şehircilik İl Müd.

G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI

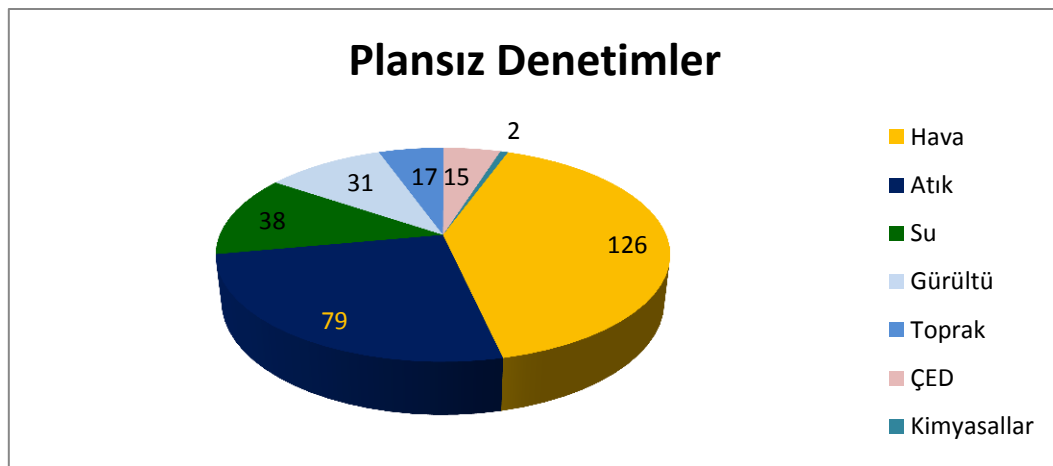
G.1. Çevre Denetimleri

Çizelge G.1 – Kırıkkale İlinde 2014 Yılında ÇŞİM Tarafından Gerçekleştirilen Denetimlerin Sayısı (ÇŞİM, 2014)

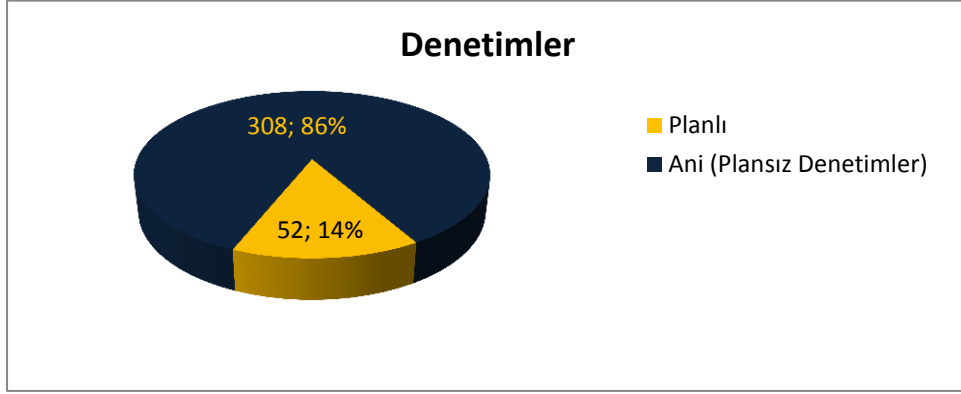
Denetimler	Birleşik	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimya-sallar	Gürültü	Derin Deniz Deşarjı	ÇED	İzin	Toplam
Planlı denetimler	28	14	3	1	6	-	2	-	-		54
Ani (plansız) denetimler	-	126	38	17	79	2	31	-	15		308
Genel toplam	28	140	41	18	85	2	33	-	15		362

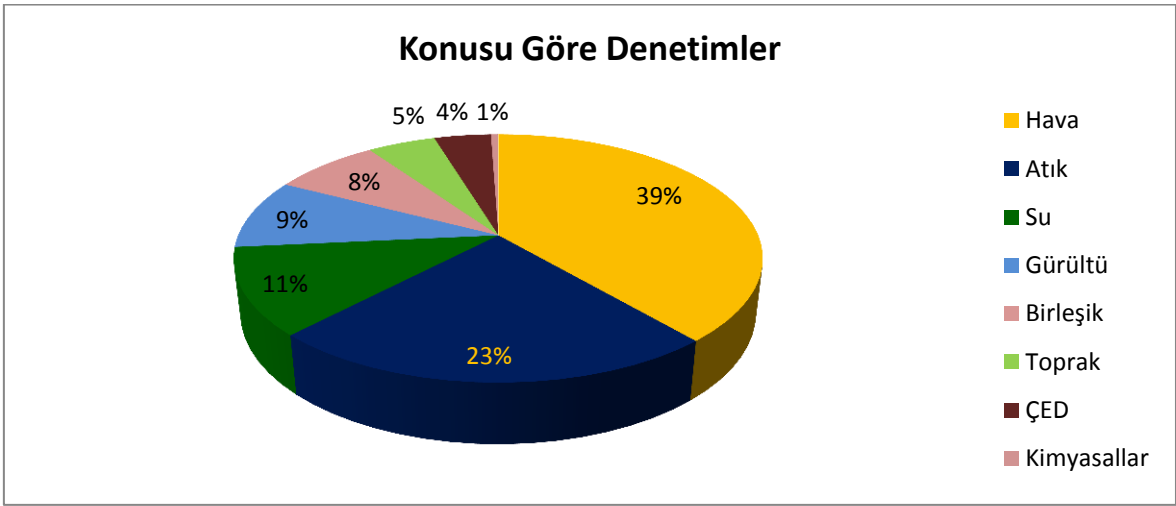
Grafik G.1 - Kırıkkale ilinde ÇŞİM Tarafından 2014 Yılında Gerçekleştirilen Planlı Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı (ÇŞİM, 2014)

Grafik G.2 –Kırıkkale ilinde ÇŞİM Tarafından 2014 Yılında Gerçekleştirilen Plansız Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı (ÇŞİM, 2014)

Grafik G.3– Kırıkkale ilinde ÇŞİM Tarafından 2014 Yılında Gerçekleştirilen Planlı ve Ani Çevre Denetimlerinin Dağılımı (ÇŞİM,2014)

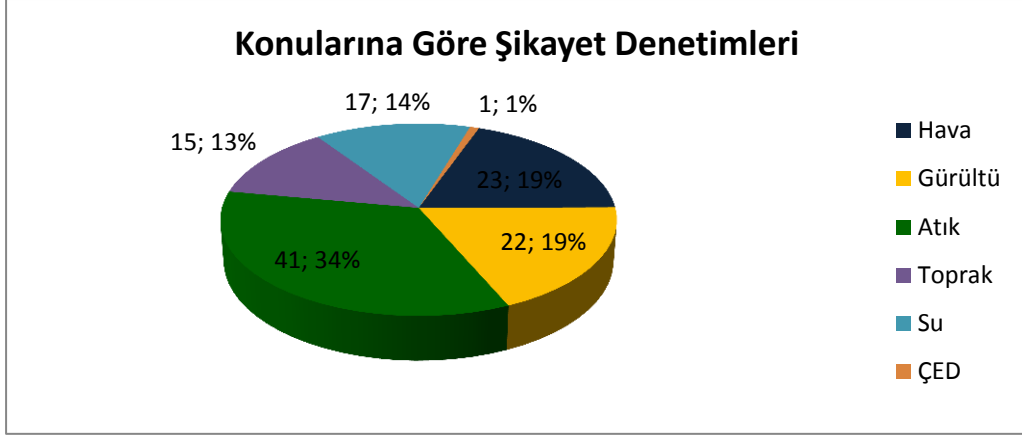

Grafik G.4– Kırıkkale ilinde ÇŞİM Tarafından 2014 Yılında Gerçekleştirilen Tüm Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı (ÇŞİM, 2014)

G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi

Çizelge G.2 – Kırıkkale ilinde 2014 Yılında ÇŞİM’e Gelen Tüm Şikâyetler ve Bunların Değerlendirilme Durumları (ÇŞİM,2014)

Şikâyetler	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	TOPLAM
Şikâyet sayısı	23	17	15	41	-	22	1	119
Denetimle sonuçlanan şikâyet sayısı	23	17	15	41	-	22	1	119
Şikâyetleri denetimle sonuçlanma (%)	100	100	100	100	-	100	100	100

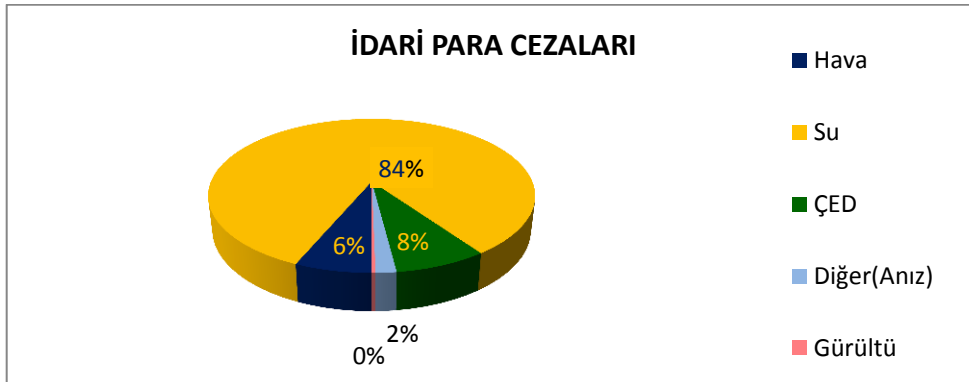

Grafik G.5 – Kırıkkale ilinde 2014 Yılında ÇŞİM Gelen Şikâyetlerin Konulara Göre Dağılımı (ÇŞİM, 2014)

G.3. İdari Yaptırımlar

Çizelge G.3 – Kırıkkale ilinde 2014 Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan Ceza Miktarları ve Sayısı (ÇŞİM, 2014)

	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	Diğer(Anız)	TOPLAM
Ceza Miktarı (TL)	14.529	190.051	-	-	-	700	17.594	3.897,66	236.771,66
Uygulanan Ceza Sayısı	5	3	-	-	-	1	1	15	25

Grafik G.6 – Kırıkkale ilinde 2014 Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan İdari Para Cezalarının Konulara Göre Dağılımı (ÇŞİM, 2014)

G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

İlde 2014 yılında Müdürlüğümüz tarafından verilen faaliyeti durdurma kararı bulunmamaktadır.

G.5. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

-Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ

İl M¼d¼rl¼g¼m¼z tarafından ilimiz merkezinde bulunan farklı okullarda evre konulu eğitim verilmiştir.

“5 Haziran D¼nya evre G¼n¼” M¼d¼rl¼g¼m¼z önc¼l¼g¼nde, kamu kurum ve kuruluşlarının katılımıyla çeşitli etkinliklerle kutlanmıştır.

I. İL BAZINDA ÇEVRESEL GÖSTERGELER

1. GENEL

1.1. NÜFUS

NÜFUS									
GÖSTERGE: Nüfus artış hızı									
TANIM: Belirli bir dönemde, İl için nüfus büyüklüğünün ortalama yıllık artışıdır.									
Önerilen Kaynak: TÜİK									
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: 1990 ve sonrası il nüfusu, İl nüfus artış hızı (%), Nüfus yoğunluğu (kişi/km ²)									
Durum ve eğilimler;									
Veri formatı									
Yıllar	1990	2000	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Nüfus (Kişi)			280.234	279.325	280.834	276.647	274.992	274.727	274.658
Nüfus Artış Hızı (‰)				-3,2	5,4	- 15	-6	-1	-0,3
Nüfus Yoğunluğu			62	62	62	61	61	61	61
Yıllar	2014							
Nüfus (Kişi)	271.092								
Nüfus Artış Hızı (‰)	-13,1								
Nüfus Yoğunluğu	60								
Kaynak: TÜİK									
Değerlendirme ve Sonuçlar									
<i>Türkiye’de nüfus artış hızı 1990 yılında ‰17 iken, 2005 yılında ‰12,3’e gerilemiştir. Ancak toplam nüfus artmaya devam etmiştir. 2008 yılı verilerine göre toplam nüfus 71.079.000 kişi, nüfus artış hızı ise ‰11,5’tir. Toplam nüfus artmaya devam etmektedir. Nüfusun kentsel alanlarda yoğunlaşması, bu alanlarda çevre üzerinde baskının artması anlamına gelmektedir.</i>									

NÜFUS		
GÖSTERGE: Kentsel nüfus oranı		
TANIM: Belirli bir tarihte kentsel alan olarak tanımlanmış 20.001 ve üzeri nüfusa sahip yerleşim yerlerinde yaşayan nüfusun toplam nüfus içindeki oranıdır.		
Önerilen Kaynak: TÜİK		
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: 1927, 1950 ve 1980 yılları da olacak şekilde yıllara göre kırsal ve kentsel nüfus oranı (%),Türkiye geneli oranlarıyla karşılaştırılması		
Durum ve eğilimler:		
Veri formatı		
	İl ve İlçe Merkezleri (%)	Belde ve Köyler (%)
1927		
1950		
1980		
1990		
2000	74,39	25,61
2010	84,25	15,75
2011	85	15
2012	85	15
2013	84	16
2014	86	14
Kaynak:		
Değerlendirme ve Sonuçlar		
<p>Ülkemizde 1990 yılında %51,32 olan kentsel nüfus oranı 2000 yılında %59,25'e yükselmiştir. Hızlı kentleşme ile birlikte sosyal, ekonomik, demografik ve çevresel sorunlar ortaya çıkmıştır. Plansız kentleşme ve gecekondulaşma ile hizmet sunumu bakımından sorunlu kentler oluşmuş ve çevre sorunları hızla büyümüştür. Ülkemizde artan kentsel nüfus oranına paralel olarak kentlerde yaşanan çevre sorunlarının da artması olasılığı vardır.</p>		

1.2 SANAYİ

SANAYİ
GÖSTERGE: Sanayi Bölgeleri
TANIM: Sanayinin belli alanlarda yapılanmasını sağlamak, kentleşmeyi yönlendirmek, çevre sorunlarını önlemek gibi amaçlarla mal ve hizmet üretim bölgeleri olarak hizmet sunmayı amaçlayan organize sanayi bölgeleri vb. sanayi bölgelerinin sayısının, toplam alanlarının ve ildeki planlı sanayileşme oranının zaman serisinde ifade edilmesidir.
Önerilen Kaynak: Sanayi İl Müdürlükleri, İl Sanayi Odası
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İlde bulunan sanayi kuruluşlarının sayısı, sektörlerine göre sanayi bölgelerinin (Organize Sanayi Bölgeleri, Küçük Sanayi Siteleri, Endüstri İhtisas Bölgesi ilan edilmiş alanlar, Büyük Sanayi Siteleri vb.) sayısı, kapasitesi, alanı (ha), OSB ve diğer sanayi alanlarında yer alan sanayi kuruluşlarının sayısının ildeki tüm sanayi kuruluşları sayısına oranı (%)
Durum ve eğilimler; Veri elde edilememiştir.
Kaynak:
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

SANAYİ
GÖSTERGE: Madencilik
TANIM: Bu gösterge, İlde yer alan farklı ruhsatlandırma grubuna göre verilen bir yılda kayıt altına alınmış maden ocakları, zenginleştirme tesisleri ve depolama alanlarının miktarının yıllara göre değişimini gösterir. Tesislerin isim bazında listelenmesine gerek olmayıp, farklı ruhsatlandırma grubuna göre sayı ve alanların değişiminin belirtilmesi gerekmektedir.
Önerilen Kaynak: İl Özel İdare, MİGEM
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Türlerine göre maden ocağı ve tesisi sayısı, alanları (ha) ve yıllara göre değişimleri (%)
Durum ve eğilimler; <i>(Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)</i>
Kaynak:
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

2. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ										
GÖSTERGE: Sıcaklık										
TANIM: Gösterge, ildeki yıllık ortalama sıcaklık değişimi ve Türkiye ortalamalarıyla karşılaştırılmasını ifade etmektedir.										
Önerilen Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü										
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İl için 1970 ve sonrası yıllık ortalama sıcaklık değerleri (°C), Türkiye Ortalama Değerleri										
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)										
Veri formatı										
	1970	1980	1990	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014
Türkiye ort. sıcaklık	13,5	12,7	12,8	13,1	13,3	14,7	12,5	13,6	13,2	14,9
İlin ort. sıcaklık	13,1	12,1	12,2	12,1	13,2	14,4	12,1	12,8	13,1	13,9
Kaynak: Meteoroloji Müdürlüğü, Kırıkkale										
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>										

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ										
GÖSTERGE: Yağış										
TANIM: İldeki birim alana düşen ortalama yağış miktarının zaman serisinde ifade edilmesidir.										
Önerilen Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü										
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İl için 1970 ve sonrası yıllık ortalama yağış miktarları (kg/m ²)										
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)										
Veri formatı										
	1970	1985	1990	1995	2005	2010	2011	2012	2013	2014
ortalama (mm)	368,3	399,5	318,4	355,2	386,7	584	391,8	475,9	285,8	505,2
Kaynak: Meteoroloji Müdürlüğü, Kırıkkale										
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği, Türkiye yağış ortalamasıyla karşılaştırıldığı ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>										

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ										
GÖSTERGE: Deniz suyu yüzey sıcaklığı										
TANIM: Bu gösterge, deniz suyu yüzey sıcaklığının 1975'ten bu yana yıllık değişimini ifade eder.										
Önerilen Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü										
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Denize kıyısı olan iller için 1975'ten bu yana uzun yıllar ortalama deniz suyu yüzey sıcaklığı değerleri (°C)										
Durum ve eğilimler; İlimizin denize kıyısı bulunmamaktadır.										
Veri formatı										
	1975	2010	2011	2012	2013	2014
Yıllık Ortalama										
Kaynak:										
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>										

3.HAVA KALİTESİ

HAVA KALİTESİ										
GÖSTERGE: Hava Kirleticileri										
TANIM: Bu gösterge; havadaki SO ₂ ve PM ₁₀ konsantrasyon miktarını göstermektedir. (SO ₂ yakıtların doğal olarak yapısında bulunan kükürt bileşiklerinin yanma esnasında açığa çıkmasıyla oluşan kirletici, boğucu, renksiz ve asidik gazdır. Partikül maddeler, gaz halindeki emisyonların kimyasal dönüşümü ve yığın halinde şekillenmesi ile oluşur. 5-10 mikrometre çaplı partiküler, asılı partikül olarak tanımlanır. Genel olarak heterojen karışımları içerir ve karakteristikleri bir yerden bir başka yere önemli değişiklik gösterir. Çapı 10 mikrometre altındaki partiküler maddelere PM ₁₀ denir.)										
Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü										
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İlde oluşan SO ₂ ve PM ₁₀ miktarları ortalamalarının yıllara göre değişimi ve yıllık olarak aşım gün sayısı değişimi (İldeki ölçüm istasyonlarının kurulma tarihinden itibaren)										
Durum ve eğilimler; Konu A.4 Ölçüm istasyonları başlığında değerlendirilmiştir.										
Kaynak:										
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>										

4. SU-ATIKSU

SU-ATIKSU								
GÖSTERGE: Su Kullanımı								
TANIM: Bu gösterge belediye, sulama, içme ve kullanma, sanayi olmak üzere sektörel bazda kaynaklardan çekilen toplam su miktarını gösterir.								
Önerilen Kaynak: DSİ, TÜİK								
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:								
Durum ve eğilimler; Konu B.4.1. İçme ve Kullanma Suyu başlığında değerlendirilmiştir.								
Veri Formatı								
	2006		2008		2010		2012	
	m ³	%	m ³	%	m ³	%	m ³	%
Toplam	34.901.443		31.331.308		43.075.979		19.489.811	
Sulama	6.718.873	19	1.641.606	5	68.229	0,001	107.987	0,005
İçme-Kullanma	28.134.000	80	26.774.000	85	23.149.000	53	19.275.000	98,89
Sanayi	48.570	0,001	2.915.702	9	368.939	0,008	106.824	0,005
Kaynak:								
Değerlendirme ve Sonuçlar.								
<i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>								

SU-ATIKSU					
GÖSTERGE: Belediye İçme Kullanma Suyu Kaynakları					
TANIM: Belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu temin edilen baraj, kuyu, doğal kaynak, göl ve gölet olmak üzere çekilen suyun kaynaklarına göre oranını ifade etmektedir.					
Önerilen Kaynak: TÜİK					
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İlde 1990 ve sonrasında, baraj, kuyu, doğal kaynak, göl ve göletlerden çekilen su miktarı, toplam çekilen su miktarı, (1000 m ³ /yıl)					
Durum ve eğilimler; Konu B.4.1. İçme ve Kullanma Suyu başlığında değerlendirilmiştir.					
Veri Formatı					
Belediye İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi İçin Kaynaklara Göre Çekilen Su (%)					
	Baraj	Kuyu	Kaynak	Akarsu	Göl-Gölet
2006	77	11	10	-	-
2008	81	8	9	-	-
2010	78.83	11	9	0,002	-
2012	83	14	3	-	-
Kaynak:TÜİK					

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

SU-ATIKSU**GÖSTERGE: Atıksu Arıtma Tesisi ile Hizmet Veren Belediyeler**

TANIM: Bu gösterge atıksu arıtma tesisi ile hizmet veren belediye sayısını ve atıksu arıtma tesislerine bağlı nüfusun yüzdelik oranını ifade eder.

Önerilen Kaynak: TÜİK, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İldeki 1994 yılı ve sonrası atıksu arıtma tesislerine bağlı nüfus, tüm il nüfusu, oranları (%)

Durum ve eğilimler;**Veri Formatı**

YILLAR	1994	1998	2002	2004	2006	2008	2010	2012	2013	2014
Atıksu Arıtma Tesisi ile Hizmet Veren Belediye Sayısı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Arıtma Tesisine Bağlı Belediye Nüfusunun Toplam Belediye Nüfusuna Oranı (%)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü**Değerlendirme ve Sonuçlar.**

Kırıkkale Belediyesi Atıksu Arıtma Tesisi İnşaatı inşaatı devam etmektedir.

SU-ATIKSU**GÖSTERGE: Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayıları ve nüfusu**

TANIM: Bu gösterge 1994 yılı ve sonrası kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı ve bağlı nüfus, Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)

Önerilen Kaynak: TÜİK, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İldeki 1994 yılı ve sonrası kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı ve bağlı nüfus, Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)

Durum ve eğilimler;**Veri Formatı**

YILLAR	1994	1998	2002	2004	2006	2008	2010	2012
Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı	13	16	18	20	20	22	19	20
Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)	81	88	90	92	95	96	96	97

Kaynak:TÜİK

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

SU-ATIKSU**GÖSTERGE:** Sanayiden Kaynaklanan Atıksu ve Bertarafı**TANIM:** Bu gösterge yıllar itibariyle sanayi faaliyetlerinden kaynaklanan atıksu miktarları, atıksu arıtma tesisi ile hizmet veren sanayi bölgeleri ve oluşan atıksuyun arıtılma oranını ifade eder.**Önerilen Kaynak: TÜİK, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü****Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:** Yıllara göre, ildeki sanayi bölgelerinden ve diğer sanayiden kaynaklanan atıksu miktarı, arıtma tesisi sayısı ve arıtılan atıksuyun kısmının toplam atıksu miktarına oranı (%)**Durum ve eğilimler;**

Tesisin Adı	Suyun Kaynağı	Su Kaynağı Koordinatları	Alıcı Ortam Deşarj Koordinatı	SKKY Sektörü	Atıksu Miktarı (m ³ /yıl)
MKEK Pirinç Fabrikası	MKE Destek Tesisleri Kızılırmak Kuyuları		Kırıkkale Belediyesi Kanalizasyon sistemi	-	45.000
Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş. Kırıkkale Rafinerisi	Kapulukaya Barajı		Enlem:39 Derece 44.822' K Boylam:33 Derece 28.528'D	Tablo 11.1, Tablo 20.1 ve 20.7,	3.006.263
MKEK Silah Fabrikası Müdürlüğü	Kuyu Suyu	X:540529.36 Y:4408843.79	X:39.82907-Y:33.46661	Tablo.19	900
MKEK Destek Tesisleri İşletme Müdürlüğü	Kuyu, Belediye		X:4410398 – Y:542513 X:4410668 – Y:542342	Tablo.20.5	80956 m ³ /yıl
MKEK Mühimmat Fabrikası Müdürlüğü	Destek Tesisleri Müdürlüğü		Tapa Kısmı 1. Nokta Y:533709 X:4409893 2. Nokta Y: 543685 X:440989 İmla Kısmı 1. Nokta Y:543045 X:4409107 2. Nokta Y:5430181 X:4409139 Mermi Kısmı 1. Nokta Y: 543232 X:4409319 2. Nokta Y:5432441 X: 4409337	Tablo 19	6.000
MKEK Ağır Silah ve Çelik Fabrikası Müdürlüğü	Destek Tesisleri Müdürlüğü		39° 49' 15'' K 33° 29' 09'' D	Tablo 21.1	8.700

Kaynak:Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü**Değerlendirme ve Sonuçlar.**

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

5. ARAZİ KULLANIMI

ARAZİ KULLANIMI							
GÖSTERGE: Arazi Kullanımı							
TANIM: Bu gösterge CORINE Arazi Örtüsü kategorilerine göre göreceli arazi örtüsü dağılımını gösterir.							
Önerilen Kaynak: Orman ve Su İşleri Bakanlığı							
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: 1990, 2000, 2006, 2012 ve sonrası yılları arazi kullanımlarının miktarı (ha) ve değişim oranı (%).							
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)							
Veri Formatı							
	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ						ALANDA ARTIŞ(+) /AZALIŞ (-)
	1990		2000		2006		
Arazi Sınıfı	km²	%	km²	%	km²	%	(m²)
1. Yapay Bölgeler	86.21	1.76	91.27	1.87	92.8	1.9	+
2. Tarımsal Alanlar	3367.36	69.02	3359.73	68.87	3322.96	68.11	-
3. Orman ve Yarı Doğal Alanlar	1401.89	28.73	1399.36	28.68	1434.6	29.4	+
4. Sulak Alanlar	9.02	0.18	14.27	0.29	14.27	0.29	
5. Su Yapıları	13.65	0.27	13.50	0.27	13.5	0.27	-
TOPLAM							
Kaynak:Orman ve Su İşleri Bakanlığı							
Değerlendirme ve Sonuçlar.							

6. TARIM

TARIM			
GÖSTERGE: Kişi Başına Tarım Alanı			
TANIM: Toplam ekilebilir tarım arazisinin, toplam nüfusa oranı olarak ifade edilir.			
Önerilen Kaynak: TÜİK			
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Ekilebilir arazi toplamı (ha) ve toplam nüfus (kişi), kişi başına tarım arazisi (ha/kişi)			
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)			
YILLAR	Ekilen Tarım Alanı (ha)	Toplam Nüfus (kişi)	Kişi Başına Tarım Arazisi (ha/kişi)
2014	309039,4	271.092	1,139
2013	173574,574	274.658	0,63
2012	286694,4	274727	1,043
2011	297147,6	274992	1,08
2010	290106,9	276647	1,048
2009	283713,8	280834	1,01
2008	291711,8	279325	1,044
Kaynak:TÜİK			
Değerlendirme ve Sonuçlar.			

TARIM
GÖSTERGE: Kimyasal Gübre Tüketimi
TANIM: Tarımsal alanlarda kullanılan gübre miktarını ve hektar başına kullanılan mineral azot, fosfor ve potas miktarını gösterir.
Önerilen Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri, TÜİK
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllık toplam gübre tüketimi (ton), toplam tarımsal alan (ha), hektar başına kullanılan gübre ve mineral azot, fosfor ve potas miktarı (ton/ha) ve yıllar itibariyle değişimi
Durum ve eğilimler; Konu B.6.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği başlığında değerlendirilmiştir.
Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü
Değerlendirme ve Sonuçlar.

TARIM
GÖSTERGE: Tarım İlacı Kullanımı
TANIM: Toplam tarım ilacı kullanımını (ton birimiyle aktif bileşen) ve hektar başına düşen tarım ilacı miktarıdır.
Önerilen Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri, TÜİK
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllık toplam tarım ilacı tüketimi (ton), toplam tarımsal alan (ha), hektar başına düşen tarım ilacı (ton/ha) ve yıllar itibariyle değişimi
Durum ve eğilimler; Konu B.6.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği başlığında değerlendirilmiştir.
Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü
Değerlendirme ve Sonuçlar.

TARIM																																																	
GÖSTERGE: Organik Tarım																																																	
TANIM: Toplam kullanılan tarımsal alanın oranı olarak organik tarım alanı (organik olarak ekilen mevcut alanların ve organik tarıma geçiş sürecinde olan alanların toplamı) payıdır.																																																	
Önerilen Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri																																																	
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Organik alanların toplam alanı (ha), Toplam tarım alanına oranı (%), Türkiye toplam organik tarım alanı içerisindeki oranı (%), Organik Tarım Alanında Toplam Üretim Miktarı (ton)																																																	
Durum ve eğilimler; Veri elde edilememiştir.																																																	
Veri Formatı																																																	
<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Yıllar</th> <th colspan="2">Toplam üretim</th> <th colspan="2">Üretim miktarı</th> </tr> <tr> <th>Alan (ha)</th> <th>Artış* (%)</th> <th>Miktar (ton)</th> <th>Artış* (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2002</td> <td></td> <td>-</td> <td></td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>2003</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>2004</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>2005</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>2006</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>(.....)</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>2013</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>(.....)</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Yıllar	Toplam üretim		Üretim miktarı		Alan (ha)	Artış* (%)	Miktar (ton)	Artış* (%)	2002		-		-	2003					2004					2005					2006					(.....)					2013					(.....)				
Yıllar		Toplam üretim		Üretim miktarı																																													
	Alan (ha)	Artış* (%)	Miktar (ton)	Artış* (%)																																													
2002		-		-																																													
2003																																																	
2004																																																	
2005																																																	
2006																																																	
(.....)																																																	
2013																																																	
(.....)																																																	
*Artışlar 2002 yılı baz alınarak hesaplanmıştır.																																																	
Kaynak:																																																	
Değerlendirme ve Sonuçlar.																																																	
<i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>																																																	

7. ORMAN

ORMAN
GÖSTERGE: Ormanlık Alanlar
TANIM: Orman alanlarının toplam büyüklüğünü ve yıllara göre değişimini ifade eder.
Önerilen Kaynak: Orman Bölge Müdürlükleri
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İldeki toplam orman alanı (ha), yıllık değişimi (ha/yıl), orman vasfına göre dağılımı (%), ağaç türleri, sayıları ve oranları (sayı, %)
Durum ve eğilimler; Konu D.3 başlığında değerlendirilmiştir.
Kaynak: Orman İşletme Müdürlüğü
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

8. BALIKÇILIK

BALIKÇILIK																																																																	
GÖSTERGE: Balıkçılık																																																																	
TANIM: Her yıl, denizlerde avcılığı yapılan balıklar (denize kıyısı olan iller için), kabuklu deniz ürünleri ve yumuşakçalar ile iç sularda avlanan tatlı su ürünleri ile yetiştiricilik ürünleri olmak üzere üretilen balık miktarını gösterir. Üretime ilişkin veri yakalandığı zamanki ağırlığı olan canlı ağırlık ile ifade edilir.																																																																	
Önerilen Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri																																																																	
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Kıyı şeridi uzunluğu (km), deniz alanı ve iç su alanı (ha), su ürünleri üretimi (bin ton) ve yıllara göre değişimi (%), Balık türlerinin dağılımı (%)																																																																	
Durum ve eğilimler; Veri elde edilememiştir.																																																																	
Veri Formatı																																																																	
<table border="1"><thead><tr><th>YILLAR</th><th>2002</th><th>2003</th><th>2004</th><th>2005</th><th>2006</th><th>2007</th><th>2008</th><th>2009</th><th>2010</th><th>2011</th><th>2012</th><th>.....</th></tr></thead><tbody><tr><td>İçsu Avcılığı (ton)</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Deniz Balıkları Avcılığı (ton)</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Diğer Deniz Ürünleri Avcılığı (ton)</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Yetiştiricilik Ürünleri (ton)</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></tbody></table>	YILLAR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	İçsu Avcılığı (ton)													Deniz Balıkları Avcılığı (ton)													Diğer Deniz Ürünleri Avcılığı (ton)													Yetiştiricilik Ürünleri (ton)												
YILLAR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012																																																					
İçsu Avcılığı (ton)																																																																	
Deniz Balıkları Avcılığı (ton)																																																																	
Diğer Deniz Ürünleri Avcılığı (ton)																																																																	
Yetiştiricilik Ürünleri (ton)																																																																	
Kaynak:																																																																	
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>																																																																	

9. ALTYAPI VE ULAŖTIRMA

ALTYAPI VE ULAŖTIRMA													
GÖSTERGE: Karayolu ve Demiryolu Ağı													
TANIM: İldeki toplam karayolu (otoyollar, devlet yolları, il yolları) ve demiryolu gelişimi ve uzunluğunu ifade eder.													
Önerilen Kaynak: Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bölge Müdürlükleri													
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre karayolu ve demiryolu uzunlukları (km)													
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)													
Veri Formatı													
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Karayolu Ađ Uzunluğu (km)	335	339	339	339	339	339	339	338	337	337	337	333	334
Demiryolu Ađ Uzunluğu (km)													
Kaynak: Karayolları Gen. Müd. 4. Bölge Müd.													
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>													

ALTYAPI VE ULAŖTIRMA									
GÖSTERGE: Motorlu Kara Taşıtı Sayısı									
TANIM: İldeki, Otomobil (arazi taşıtı dahil), Minibüs, Otobüs, Kamyonet, Kamyon, Motosiklet, Özel Amaçlı Taşıtlar, Yol ve İş Makinaları ve Traktör toplamından ibaret motorlu kara taşıt sayısını ifade eder									
Önerilen Kaynak: TÜİK									
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre motorlu kara taşıtı sayısı, taşıt kategorileri ve toplam araç sayısı içerisindeki oranları (%), İldeki kişi başına düşen araç sayısı									
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)									
YILLAR	Otomobil	Minibüs	Otobüs	Kamyonet	Kamyon	Motor bisiklet	Özel Amaçlı Taşıt	Traktör	1000 Kişi Başına Düşen Araç Sayısı
2014	37734	1622	653	6841	2297	3417	222	8388	139
2013	35568	1568	654	6457	2177	3403	152	8138	129
2012	32218	1441	730	5900	2146	3445	124	7890	117
2011	28921	1349	727	5250	2020	3360	122	7748	105

2010	25206	1427	690	4667	2019	3326	143	7451	91
2009	19866	1403	653	3966	1920	3232	142	7257	71
2008	15857	1380	622	3472	1908	3133	149	7302	57
2007	13692	1355	598	3047	1804	2523	190	6787	49
2006	12469	1282	586	2707	1647	2355	161	6704	-
2005	11347	1240	523	2387	1531	1831	144	6307	-
2004	10783	1219	449	2063	1465	1589	139	5908	-
2003	12726	1250	524	2055	1358	2136	288	6169	-

Kaynak:TUİK

Değerlendirme ve Sonuçlar.

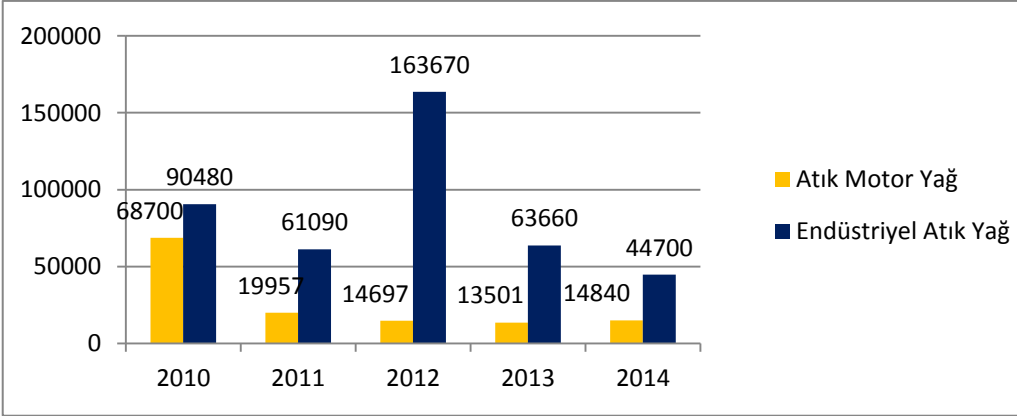
Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

10. ATIK

ATIK
GÖSTERGE: Belediyeler Tarafından ya da Belediye Adına Toplanan Atık ve Bertarafı
TANIM: Bu gösterge, il içinde, belediyeler tarafından ya da belediyeler adına toplanan katı atıkların miktarı ve düzenli depolama oranını ifade eder. Belediye atıklarının en önemli miktarı haneler tarafından üretilen atıklardır. Ayrıca alım-satım ve ticaret kuruluşları, ofis binaları, kurum ve küçük işyeri atıklarını da kapsamaktadır
Önerilen Kaynak: TÜİK
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllık olarak belediyelerce ya da belediye adına toplanan katı atıklar (Ton), Düzenli Depolanan Katı Atık Miktarı (ton) ve oranı (%)
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
2014 yılında İlimiz merkezi, Yahşihan ve Bahşılı ilçelerinde oluşan toplam 65183,11 ton evsel katı atık Kırıkkale Katı Atık Düzenli Depolama tesisinde bertaraf edilmiştir.
Kaynak: Kırıkkale Katı Atık Yönetimi Belediyeler Birliği Başkanlığı
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

ATIK
GÖSTERGE: Katı Atıkların Düzenli Depolanması
TANIM: İldeki katı atık tesisi sayısı ve hizmet verilen nüfus oranını ifade eder.
Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İldeki katı atık tesis sayısı, katı atık düzenli depolama hizmeti veren belediye sayısı ve nüfus, hizmet verilen nüfusun tüm il nüfusuna oranı (%)
Durum ve eğilimler; İlde bir adet katı atık düzenli depolama tesisi bulunmakta olup tesiste 3 belediyenin katı atıkları depolanmaktadır. Bunlar Kırıkkale İl merkezi ile Yahşihan ve Bahşılı ilçeleridir. Katı atık düzenli depolama hizmeti verilen toplam nüfus 224 780 dir. Hizmet verilen nüfusun toplam nüfusa oranı ise % 82,9' dur.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

ATIK					
GÖSTERGE: Tıbbi Atıklar					
TANIM: İl için, ayrı olarak toplanan tıbbi atık miktarlarının yıllık olarak belirtilmesi ve toplanan tıbbi atıkların bertaraf yöntemlerinin oransal olarak ifade edilmesidir.					
Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü					
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle toplanan tıbbi atık miktarı (ton), yöntemlerine göre bertaraf oranları (%) ve bertaraf tesisi sayısı					
Durum ve eğilimler; İlde oluşan tıbbi atıkların tamamı toplanarak Katı Atık Düzenli Depolama tesisi sahası içinde bulunan tıbbi atık sterilizasyon tesisinde sterilizasyon işlemine tabi tutulduktan sonra katı depolama sahasında bertaraf edilmektedir.					
	2010	2011	2012	2013	2014
Tıbbi Atık Miktarı (ton)	102,369	294,597	371,355	376,85	385,718
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü					
Değerlendirme ve Sonuçlar.					
<i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>					

ATIK																							
GÖSTERGE: Atık Yağlar																							
TANIM: İl içinde toplanan atık yağların miktarını ve geri kazanım ya da bertaraf oranlarını ifade eder.																							
Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü																							
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle ilde toplanan atık yağın türlerine göre miktarı (ton), bertarafa ve geri kazanıma ilişkin oranları (%)																							
Durum ve eğilimler;																							
 <table border="1"> <thead> <tr> <th>Yıl</th> <th>Atık Motor Yağ (ton)</th> <th>Endüstriyel Atık Yağ (ton)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2010</td> <td>68700</td> <td>90480</td> </tr> <tr> <td>2011</td> <td>19957</td> <td>61090</td> </tr> <tr> <td>2012</td> <td>14697</td> <td>163670</td> </tr> <tr> <td>2013</td> <td>13501</td> <td>63660</td> </tr> <tr> <td>2014</td> <td>14840</td> <td>44700</td> </tr> </tbody> </table>						Yıl	Atık Motor Yağ (ton)	Endüstriyel Atık Yağ (ton)	2010	68700	90480	2011	19957	61090	2012	14697	163670	2013	13501	63660	2014	14840	44700
Yıl	Atık Motor Yağ (ton)	Endüstriyel Atık Yağ (ton)																					
2010	68700	90480																					
2011	19957	61090																					
2012	14697	163670																					
2013	13501	63660																					
2014	14840	44700																					

Yıl	Geri kazanım (ton)	İlave yakıt (ton)	Nihai bertaraf (ton)
2012	178,367		
2013	77,161		
2014	59,540		

Kaynak:TABS

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

ATIK

GÖSTERGE: Bitkisel Atık Yağlar

TANIM: İl içinde toplanan bitkisel atık yağların miktarını ve geri kazanım-bertaraf oranlarını ifade eder.

Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle ilde toplanan bitkisel atık yağın türlerine göre miktarı (ton), bertarafa ve geri kazanıma ilişkin oranları (%)

Durum ve eğilimler; Veri bulunmamaktadır

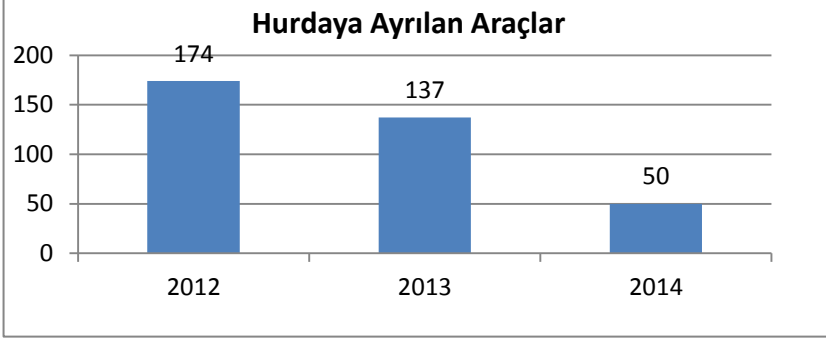
Kaynak:

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

ATIK
GÖSTERGE: Ambalaj Atıkları
TANIM: İl içerisinde oluşan ambalaj atıklarının miktarlarını ve geri kazanımına ilişkin bilgileri içerir.
Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre; üretilen toplam ambalaj atık miktarı ve ambalaj cinsi (ton), geri kazanılan toplam ambalaj atık miktarı (ton), piyasaya sürülen ambalaj miktarı (ton), hedeflenen geri kazanım oranları (%), geri kazanılması gereken miktar (ton), kayıtlı ekonomik tesis sayısı ve lisanslı tesisi sayısı
Durum ve eğilimler; Konu hakkında C.3 Ambalaj Atıkları başlığında bilgi verilmiştir.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

ATIK
GÖSTERGE: Ömrünü Tamamlamış Lastikler
TANIM: Ömrünü tamamlamış lastiklerin toplanma miktarları, geri kazanım tesisleri ve çimento fabrikalarında ek yakıt olarak kullanılan miktarını ifade eder.
Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre, ömrünü tamamlamış lastiklerin toplanma miktarları ve geri kazanım tesislerinde ve çimento fabrikalarında ek yakıt olarak kullanılan miktarları (ton)
Durum ve eğilimler; Konu C.9 başlığında değerlendirilmiştir.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

ATIK								
GÖSTERGE: Ömrünü Tamamlamış Araçlar								
TANIM: İl genelinde yıllar itibariyle hurdaya ayrılan araç sayısını vb. bilgileri ifade eder.								
Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü								
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle hurdaya ayrılan araç sayısı								
Durum ve eğilimler; Konu C.11 başlığında değerlendirilmiştir.								
 <p>The bar chart displays the number of vehicles scrapped in three consecutive years. The y-axis represents the number of vehicles, ranging from 0 to 200 in increments of 50. The x-axis shows the years 2012, 2013, and 2014. The bars are blue and labeled with their respective values: 174 for 2012, 137 for 2013, and 50 for 2014.</p> <table border="1"><thead><tr><th>Yıl</th><th>Hurdaya Ayrılan Araç Sayısı</th></tr></thead><tbody><tr><td>2012</td><td>174</td></tr><tr><td>2013</td><td>137</td></tr><tr><td>2014</td><td>50</td></tr></tbody></table>	Yıl	Hurdaya Ayrılan Araç Sayısı	2012	174	2013	137	2014	50
Yıl	Hurdaya Ayrılan Araç Sayısı							
2012	174							
2013	137							
2014	50							
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü								
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>								

ATIK
Atık Elektrikli -Elektronik Eşyalar
TANIM: Atık elektrikli ve elektronik eşya toplama miktarları ve işleme tesis sayılarını ifade eder.
Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle, atık elektrikli ve elektronik eşya toplama miktarı (ton) ve işleme tesis sayısı
Durum ve eğilimler; Veri bulunmamaktadır.
Kaynak:
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

ATIK
Maden Atıkları
TANIM: İl genelinde, cevher tiplerine göre, zenginleştirme tesisi sayısı ve zenginleştirme proses atıklarının dağılımını ifade eder.
Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle cevher tiplerine göre zenginleştirme tesisi sayısı, zenginleştirme proses atıkları miktarları (ton)
Durum ve eğilimler; İlimizde cevher zenginleştirme tesisi bulunmamaktadır
Kaynak:
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

ATIK
Tehlikeli Atıklar
TANIM: İl genelinde, yıllar itibariyle toplanan tehlikeli atıkların miktarı ile geri kazanımı, yakma ve nihai bertaraf edilenlerin miktarlarını ifade eder.
Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle, il içinde toplanan tehlikeli atıkların miktarı (ton), ara depolama geri kazanım, yakma ve nihai bertaraf miktarları (ton) ve geri kazanım türlerine göre oranları (%)
Durum ve eğilimler; Konu C.4 Tehlikeli Atıklar başlığında değerlendirilmiştir.
Kaynak:
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

11.TURİZM

TURİZM																		
Yabancı Turist Sayıları																		
TANIM: Bu gösterge, il düzeyinde bir yılda giriş çıkış yapan yerli ve yabancı turist sayısının yıllara göre değişimini ifade eder																		
Önerilen Kaynak: TÜİK, Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü																		
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İl düzeyinde 2000 yılı ve sonrasındaki yıllarda giriş yapan yerli ziyaretçi sayısı (kişi), yabancı ziyaretçi sayısı, bu sayıların yıllara göre değişimi (%), bir önceki yıl için ziyaretçi sayısının aylara göre dağılımı																		
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)																		
<table border="1"><thead><tr><th>Yıllar</th><th>Yerli Turist Sayısı</th><th>Yabancı Turist Sayısı</th></tr></thead><tbody><tr><td>2010</td><td>22798</td><td>302</td></tr><tr><td>2011</td><td>23235</td><td>144</td></tr><tr><td>2012</td><td>30393</td><td>564</td></tr><tr><td>2013</td><td>33395</td><td>543</td></tr><tr><td>2014</td><td>73347</td><td>1794</td></tr></tbody></table>	Yıllar	Yerli Turist Sayısı	Yabancı Turist Sayısı	2010	22798	302	2011	23235	144	2012	30393	564	2013	33395	543	2014	73347	1794
Yıllar	Yerli Turist Sayısı	Yabancı Turist Sayısı																
2010	22798	302																
2011	23235	144																
2012	30393	564																
2013	33395	543																
2014	73347	1794																
Kaynak: İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü																		
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>																		

TURİZM
Mavi Bayrak Uygulamaları
TANIM: (Denize Kıyısı Olan İller İçin) Gerekli standartları taşıyan nitelikli plaj ve marinalara verilen uluslararası bir çevre ödülü olan mavi bayrağın, Türkiye’de 1997 yılından itibaren verildiği plaj ve marinaların yıllar itibari ile toplam sayılarının belirtilmesidir.
Önerilen Kaynak: Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle, mavi bayrak almaya hak kazanmış plaj ve marina sayıları
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
İlimizin denize kıyısı bulunmamaktadır.
Kaynak:
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

EK-1: (...) YILINA AİT İL ÇEVRE SORUNLARI VE ÖNCELİKLERİ ARAŞTIRMA FORMU

AÇIKLAMALAR:

İl Çevre Sorunları ve Öncelikleri Anketi, illerimizin çevre sorunlarının ve önceliklerinin neler olduğunu ortaya koyan, aynı zamanda bu sorunların kaynaklarını, nedenlerini, sorunun çözümü için ne tür tedbirler alındığı ya da alınması gerektiğini belirten önemli bir çalışmadır. İl Çevre Sorunları ve Öncelikleri Anketi, çevre konusunda karar vericilere ve halka çevresel bilgi sağlamakta, böylece karar verme sürecini desteklemekte ve halkın çevresel konularda bilincini artırmaktadır.

Form doldurulurken;

- 1- Anket formunda doldurulan bilgilerin, “Çevre Durum Raporu” ve “Göstergeler” bölümü verileriyle tutarlı olmasına dikkat edilecektir.
- 2- Anket formu doldurulurken, başlıklar altındaki açıklamalara dikkat edilecektir.
- 3- Öncelik sıralaması istenen bütün başlıklarda (I.2., I.4., II.4., III.1., III.2., IV.1.); “BU YILKİ ÖNEM SIRANIZ” sütununda, anketin ilgili olduğu yıl için geçerli olan önem sırasına göre, maddelerin en önemliden az önemliye doğru 1, 2, 3, şeklinde numaralandırmanız istenmektedir. Bütün maddelerin numaralandırılması zorunlu olmayıp yalnızca, ilinizde anketin ilgili olduğu yıl için geçerli maddelerin kendi aralarında sıralanması yeterlidir. “BU YILKİ ÖNEM SIRANIZ” sütunlarında yapılan sıralamalarda, rakamlar birbirini takip eder şekilde verilmeli, birden fazla maddeye aynı rakam verilmemelidir.
- 4- Öncelik sıralaması istenen bütün başlıklarda (I.2., I.4., II.4., III.1., III.2., IV.1.); “GEÇEN YILKİ ÖNEM SIRANIZ” başlığı altında, önceki yıla ait anket formundaki sıralamanız tekrar yazılarak, yeni doldurulan yıldaki anket formunun ilgili başlıklarının karşılaştırılması yapılarak, değişiklik olmuşsa nedenlerinin belirtilmesi istenmektedir.
- 5- Anket formunun tüm bölümleri eksiksiz ve doğru olarak bilgisayar ortamında hazırlanacaktır.
- 6- Herhangi bir konuyla ilgili olarak veri ve bilgi temin edilememişse bunun nedeninin belirtilmesi gerekmektedir.
- 7- Her bir çizelgenin altında yararlanılan kaynak/kaynaklar verilmelidir.

BÖLÜM I. HAVA KİRLİLİĞİ

I.1. Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırma

Hava Kalitesi İndeksi Kesme Noktaları

İndeks	HKİ	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	CO [µg/m ³]	O ₃ [µg/m ³]	PM ₁₀ [µg/m ³]
		1 Sa. Ort.	1 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	24 Sa. Ort.
1 (İyi)	0 – 50	0-100	0-100	0-5500	0-120 ^L	0-50
2 (Orta)	51 – 100	101-250	101-200	5501-10000	121-160	51-100 ^L
3 (Hassas)	101 – 150	251-500 ^L	201-500	10001-16000 ^L	161-180 ^B	101-260 ^U
4 (Sağlıksız)	151 – 200	501-850 ^U	501-1000	16001-24000	181-240 ^U	261-400 ^U
5 (Kötü)	201 – 300	851-1100 ^U	1001-2000	24001-32000	241-700	401-520 ^U
6 (Tehlikeli)	301 – 500	>1101	>2001	>32001	>701	>521

L: Limit Değer

B: Bilgi Eşiği

U: Uyarı Eşiği

I.1.1. İlinize ait 2014 yılı içindeki aylık ortalama ölçüm değerlerini yukarıdaki Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak, aşağıdaki çizelgede uygun sınıfı "X" ile işaretleyiniz.

AYLAR	Aylık Ortama (µg/m ³) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																																																		
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃						PM ₁₀																										
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6																					
OCAK	X																											X																							
ŞUBAT	X																												X																						
MART	X																												X																						
NİSAN	X																												X																						
MAYIS	X																												X																						
HAZİRAN	X																												X																						
TEMMUZ	X																												X																						
AĞUSTOS	X																												X																						
EYLÜL	X																												X																						
EKİM	X																												X																						
KASIM	X																												X																						
ARALIK	X																												X																						

* Hava Kalitesi indeksi: 1 (iyi) , 2 (orta) , 3 (hassas), 4 (sağlıksız), 5 (kötü), 6 (tehlikeli)

Kaynak: Verinin nereden alındığı

I.1.2. İlinize ait Kış sezonu ortalama ölçüm değerlerini (20... yılı Ekim- 20... Mart arası 6 aylık ortalama) Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak uygun sınıfı "X" ile işaretleyiniz.

Kış sezonu ortalama ölçüm değeri; raporu hazırlanan yılın bir önceki yılının Ekim ayı ile raporu hazırlanan yılın Mart ayı arasındaki 6 aylık ortalamayı ifade etmektedir. Söz konusu 6 aylık ortalama ölçüm değerlerini, Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak, çizelgede uygun sınıfa "X" ile işaretlemeniz istenmektedir.

	Kış Sezonu (Ekim-Mart) 6 Aylık Ortama (µg/m ³) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																																																	
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃						PM ₁₀																									
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6																				
Kış Sezonu (Ekim-Mart)	X																												X																					

* Hava Kalitesi indeksi: 1 (iyi) , 2 (orta) , 3 (hassas), 4 (sağlıksız), 5 (kötü), 6 (tehlikeli)

Kaynak: Verinin nereden alındığı

I.1.3. İlinize ait Yaz sezonu ortalama ölçüm değerlerini (20... yılı Nisan-Eylül arası 6 aylık ortalama) Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak uygun sınıfı “X” ile işaretleyiniz.

Yaz sezonu ortalama ölçüm değeri; raporu hazırlanan yılın Nisan ayı ile Eylül ayı arasındaki 6 aylık ortalamayı ifade etmektedir. Söz konusu 6 aylık ortalama ölçüm değerlerini, Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak, çizelgede uygun sınıfa “X” ile işaretlemeniz istenmektedir.

	Yaz Sezonu (Nisan-Eylül) 6 Aylık Ortama ($\mu\text{g}/\text{m}^3$) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																																			
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃						PM ₁₀											
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6						
Yaz Sezonu (Nisan-Eylül)	x																														x					

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (iyi) , 2 (orta) , 3 (hassas), 4 (sağlıksız), 5 (kötü), 6 (tehlikeli)

Kaynak: Verinin nereden alındığı

I.2. İlinizde hava kirliliğine neden olan kaynakları önem sırasına göre rakam* ile belirtiniz.

I.2.’de ilinizde hava kirliliğine neden olan kaynakları önem sırasına göre en önemliden az önemliye doğru 1, 2, 3, şeklinde numaralandırmanız istenmektedir. Varsa “e. Diğer Sanayi Faaliyetleri” ve “g. Diğer Kaynaklar” ın ne olduğu ayrıca belirtilmelidir. Çevre Durum Raporunun “Hava” bölümündeki SO₂, PM, NO_x, CO gibi ölçüm sonuçlarının il bazındaki aylık ortalaması veya konsantrasyonu en yüksek olan istasyonun aylık ortalama değerleri esas alınır.

KAYNAK	GEÇEN YILKİ ÖNEM SIRANIZ	BU YILKİ ÖNEM SIRANIZ ²	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Evsel ısınma	1	1	
b. İmalat Sanayi İşletmeleri	2	2	
c. Maden İşletmeleri			
d. Termik Santraller			
e. Diğer Sanayi Faaliyetleri (Meteorolojik).	3	3	
f. Karayolu Trafik	5	5	
g. Diğer Kaynaklar (Belirtiniz) Topoğrafik	4	4	

² En önemliden az önemliye doğru 1, 2, 3, ... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

I.3. Hava kirliliğinin önlenmesi amacıyla yıl içinde il/ilçelerde alınan tedbirleri “X” ile işaretleyiniz.

I.3.’de, hava kirliliğinin önlenmesi amacıyla yıl içinde, il sınırları içerisinde ne tür tedbirler alındığı bilgisi istenmektedir. Çizelgede her bir tedbir için belirtilen numara altında, alınan tedbirler için işaretleme yapılması istenmektedir.

YERLEŞİM YERİNİN ADI		ALINAN TEDBİR/TEDBİRLER								
		a	b	c	d	e	f	g	h	i
İL MERKEZİ	1.Kırkkale	X	X	X	X	X	X		X	
	İLÇELER									
	1. Delice	X				X	X		X	
	2. Keskin	X				X	X		X	
	3. Sulakyurt	X				X	X		X	
	4. Bahşili	X	X			X	X		X	
	5. Balışeyh	X				X	X		X	
	6. Yahşihan	X	X			X	X		X	
	7. Karakeçili	X				X	X		X	
	8. Çelebi	X				X	X		X	

Kaynaklar: ÇŞİM

Tedbirler:

a. Kaliteli katı/sıvı yakıt kullanımı
b. Doğalgaz kullanımı
c. Bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları
d. Ağaçlandırma çalışmaları/orman alanlarının, yeşil alanların artırılması
e. Motorlu taşıtların egzoz gazı ölçümleri
f. Sanayi kuruluşlarının emisyon izni almaları
g. Sanayi tesislerinin yerleşim yeri dışına çıkarılmaları
h. Denetim
i. Diğer (Varsa yukarıya ayrılan bölümde belirtiniz).

I.4. Hava kirliliğinin giderilmesinde, yıl içerisinde, il/ilçelerde karşılaşılan güçlükleri önem sırasına göre rakam ile belirtiniz.

I.4.'de hava kirliliğinin önlenmesinde, yıl içinde, ilinizde karşılaşılan güçlüklerin önem sırasına göre en önemliden az önemliye doğru 1, 2, 3, 4, şeklinde numaralandırmanız istenmektedir. "Karşılaşılan güçlükler" altında belirtilen maddelerin hepsinin işaretlenmesi zorunlu olmayıp, ilinize uygun maddelerin numaralandırılması gerekmektedir. Bunların haricinde "diğer" olarak belirtilmesi gereken husus varsa, ayrıca belirtilmelidir.

Karşılaşılan Güçlükler	GEÇEN YILKİ ÖNEM SIRANIZ	BU YILKİ ÖNEM SIRANIZ*	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Yeterli denetim yapılamaması	6	6	
b. Ateşçilerin eğitimsiz veya bilinçsiz olması	5	5	
c. Halkın alım gücünün düşük olmasından dolayı kalitesiz yakıt kullanılması	3	3	
d. Kaliteli yakıt temininde zorluklar			
e. Kurumsal ve yasal eksiklikler			
f. Toplumda bilinç eksikliği	4	4	
g. Meteorolojik faktörler	2	2	
h. Topografik faktörler	1	1	
i. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

BÖLÜM II. SU KİRLİLİĞİ

II.1. İl sınırları içerisinde bulunan su kaynaklarının kalite değerlendirmesi

Su kirliliği, II.1.1-II.1-3'de il sınırları içerisinde, yıl içinde, kirliliğe maruz kalmış su kaynaklarının (yüzey, yeraltı ve yüzmeye suları) adları, kalite sınıfları ile bunların çizelgede belirtilen kirlenme nedenleri dikkate alınarak işaretlenmesi istenmektedir.

II.1.1. İl sınırlarında bulunan yüzey sularının kalite sınıflarını Yüzeysel Su Kalitesi Yönetimi Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenlerini işaretleyiniz.

Yüzey Suyu Adı	Kalite sınıfı				Kirlenme Nedenleri								
	1	2	3	4	a	b	c	d	e	f	g	h	i
					Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai İlaç ve Gübre Kullanımı	Hayvan Yetiştiriciliği	Madencilik Faaliyetleri	Denizcilik Faaliyetleri	Diğer (Belirtiniz)
Kızılırmak Kapulukaya Baraj Çıkışı				X	X		X			X			

Kaynaklar: ÇŞİM

II.1.2. İl sınırlarında bulunan yeraltı sularının kalite sınıflarını Yeraltı Sularının Kirlenmeye ve Bozulmaya Karşı Korunması Hakkında Yönetmelik çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenlerini işaretleyiniz.

Yeraltı suyunun bulunduğu bölge	Yeraltı Su Kalite Sınıfı			Kirlenme Nedenleri								
	İyi	Zayıf	Yeterli veri yok	a	b	c	d	e	f	g	h	i
				Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai İlaç ve Gübre Kullanımı	Hayvan Yetiştiriciliği	Madencilik Faaliyetleri	Deniz Suyu Girişimi	Diğer (Belirtiniz)

Veri bulunmamaktadır.

II.1.3. İl sınırlarında bulunan yüzme sularının kalite sınıflarını Yüzme Suyu Kalitesi Yönetmeliği çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenlerini işaretleyiniz.
İlimizin denize kıyısı bulunmamaktadır.

Yüzme Suyunun bulunduğu bölge/plaj	Mavi Bayrak Ödülü		Yüzme Suyu Kalite Sınıfı (*)				Kirlenme Nedenleri						
	Var	Yok	A	B	C	D	a	b	c	d	e	f	g
							Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai ilaç ve Gübre Kullanımı	Deniz/Göl Taşımacılığı	Diğer (Belirtiniz)

(*) A sınıfı çok iyi/mükemmel, B sınıfı iyi kalite, C sınıfı kötü kalite ve D sınıfı çok kötü kalite/yasaklanması gereken olarak kalite kategorilerini temsil etmektedir.

Kaynaklar: Verinin nereden alındığı

II.2. Yıl içinde, il sınırları içindeki il/ilçelerde atıksuların yol açtığı kirlenmenin nedenlerini uygun seçenekleri “X” ile işaretleyerek belirtiniz.

II.2.’de, il sınırları içerisindeki yerleşim merkezlerinde (il merkezi ve ilçelerin her biri için) atıksulardan kaynaklanan kirliliğin nedenlerinin çizelgenin altında belirtilen maddeler dikkate alınmak ve (X) koymak suretiyle işaretlenmesi istenmektedir. Çizelgede geçen “il Merkezi” ifadesiyle, İliniz Büyükşehir Belediyesi ise, Büyükşehir Belediyesine bağlı ilçeler, değilse merkez ilçe kastedilmektedir.

Yerleşim Yerinin Adı		Atık Sulardan Kaynaklanan Kirliliğin Nedenleri												
		a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m
il Merkezi	1.Kırıkkale	X	X									X		
	1. Delice	X	X											
ilçeler	2.Keskin	X	X									X		
	3. Sulakyurt	X	X											
	4.Bahşılı	X	X											
	5.Balışeyh	X	X											
	6.Yahşihan	X	X									X		
	7.Karakeçili	X	X											
	8.Çelebi	X	X											

Kaynaklar: ÇŞİM

Kirlilik Nedenleri:

- Kanalizasyon şebekesinin olmaması veya yetersiz olması
- Yerleşim yerlerinde evsel nitelikli atıksuların arıtılmaması
- Büyük sanayi kuruluşlarının atıksularını arıtmaması
- Küçük sanayilerde toplu arıtmanın olmaması
- Foseptik çukurların sağlıklı şekilde inşa edilmemesi
- Foseptik atıkların vidanjörlerle çekildikten sonra gelişigüzel yerlere boşaltılması
- Zirai mücadele ilaçlarının kullanımı
- Kimyasal gübre kullanımı
- Arıtma tesisi kapasite ve verimlerinin yetersiz olması
- Arıtma tesisinde görevli olan personelin yetersiz olması
- Hayvancılık atıkları
- Maden atıkları
- Diğer (Yukarıda ayrılan bölümde belirtiniz).

II.3. Su kirliliğinin önlenmesi amacıyla alıcı ortamlarda aşağıdaki tedbirlerden hangilerinin alındığını çizelgede (x) işareti koyarak belirtiniz.

II.3.'de, su kirliliğinin önlenmesi amacıyla her bir alıcı su ortamı için, çizelgenin altında belirtilen maddelerin dikkate alınarak tedbirlerin çizelgede işaretlenmesi istenmektedir.

Alıcı Ortamın Adı	Su Kirliliğinin Önlenmesi Amacıyla Alınan Tedbirler								
	a	b	c	d	e	f	g	h	i
Deniz									
1.									
2.									
.									
Göller									
1.									
2.									
3.									
.									
Akarsular									
1.Kızılırmak	X	X			X		X	X	
2.Delice Çayı					X		X	X	
3.Çoruhözü Deresi					X		X	X	
4.Okun Deresi					X		X	X	
Havzalar									
1.									
2.									
3.									
.									
Yeraltı Suları									
1.									
2.									
3.									
.									
Jeotermal Kaynaklar									
1.									
2.									
3.									
.									
Diğer Alıcı Su Ortamları									
1.									
2.									
.									

Kaynaklar: ÇŞİM

Alınan Tedbirler:

- Kanalizasyon şebekesinin yapılması ya da yenilenmesi
- Arıtma tesisi /deniz deşarjı /depolama alanları yapılması
- Yerleşim merkezinde fosseptik kullanılması
- Tarımsal faaliyetlerde kullanılan zirai mücadele ilacı ve gübrenin aşırı ve yanlış kullanımının önlenmesi
- Yönetmelikler çerçevesinde denetim yapılması
- Deniz araçlarının atıklarını boşaltabilmeleri için uygun yerlerin hazırlanması
- Sanayi kuruluşlarının atıksuları için deşarj izni alması
- Toplumsal bilgilendirilme ve bilinçlendirme faaliyetleri
- Diğer (Yukarıda ayrılan bölümde belirtiniz).

II.4. Su kirliliğinin giderilmesinde/önlenmesinde il sınırları içerisinde karşılaşılan güçlükleri en önemliden az önemliye doğru numara vererek (1,2,3,...) işaretleyiniz.

II.4'de su kirliliğinin giderilmesinde/önlenmesinde il sınırları içerisinde karşılaşılan güçlüklerin önem sırasına göre en önemliden az önemliye doğru 1,2,3,... şeklinde numaralandırmanız istenmektedir. "Karşılaşılan güçlükler" altında belirtilen maddelerin hepsinin işaretlenmesi zorunlu olmayıp, ilinize uygun maddelerin numaralandırılması gerekmektedir.

KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER	GEÇEN YILKİ ÖNEM SIRANIZ	BU YILKİ ÖNEM SIRANIZ*	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Yeterli denetim yapılamaması			
b. Mali imkansızlıklar nedeniyle arıtma tesislerinin kurulamaması	1	1	
c. Kurumsal ve yasal eksiklikler			
d. Toplumda bilinç eksikliği			
e. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,...şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

BÖLÜM III. TOPRAK KİRLİLİĞİ

III.1. İlinizde toprak kirliliğine neden olan kaynakları önem sırasına göre rakam ile işaretleyerek * belirtiniz.

III.1'de, il sınırları içerisinde toprak kirliliğine neden olan kaynakların önem sırasına göre, en önemliden, az önemliye doğru, 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırılması istenmektedir. Toprak kirliliğine neden olan kaynaklar altında belirtilen maddelerin hepsinin işaretlenmesi zorunlu olmayıp, ilinize uygun maddelerin numaralandırılması gerekmektedir.

Kirlenme Kaynağı	GEÇEN YILKİ ÖNEM SIRANIZ	BU YILKİ ÖNEM SIRANIZ*	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Sanayi kaynaklı atık boşaltımı	1	1	
b. Madencilik atıkları			
c. Vahşi depolanan evsel katı atıklar	4	4	
d. Vahşi depolanan tehlikeli atıklar			
e. Plansız kentleşme			
f. Aşırı gübre kullanımı	3	3	
g. Aşırı tarım ilacı kullanımı	2	2	
h. Hayvancılık atıkları			
i. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

Kaynaklar: ÇŞİM

III.2. Toprak kirliliğinin önlenmesi amacıyla il sınırları içerisinde, aşağıdaki tedbirlerden hangilerinin alındığını önem sırasına göre rakam * ile belirtiniz.

III.2'de, toprak kirliliğinin önlenmesi amacıyla il sınırları içerisinde belirtilen tedbirlerden hangileri alınıyor ise, bunların önem sırasına göre, en önemliden, az önemliye doğru, 1,2,3,4.... şeklinde numaralandırılması istenmektedir. Maddelerin hepsinin işaretlenmesi zorunlu olmayıp, ilinize uygun maddelerin numaralandırılması gerekmektedir.

ALINAN TEDBİRLER	GEÇEN YILKI ÖNEM SIRANIZ	BU YILKI ÖNEM SIRANIZ *	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Sanayi/Madencilik tesislerinin sıvı, katı ve gaz atıklarının mevzuata uygun olarak bertarafının sağlanması	1	1	
b. Kentleşmenin Çevre Düzeni Planlarına uygun olarak gerçekleştirilmesi	4	4	
c. Mevzuata uygun olarak gübreleme, ilaçlama ve sulamanın yapılması	2	2	
d. Erozyon mücadele çalışmaları			
e. Geri dönüşüm/yeniden kullanım uygulamaları	3	3	
f. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

Kaynaklar: ÇŞİM

BÖLÜM IV. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNLARI

IV.1. Aşağıdaki Konu Başlıklarını Dikkate Alarak, yıl sonu itibariyle, il Sınırları İçinde Görülen Çevre Sorunlarını Önem ve Önceliklerine Göre Rakam (Önem sırasına göre en önemliden az önemliye doğru 1, 2, 3, 4, 5, ... şeklinde numaralandırınız) Vererek Sıralayınız. Tüm sorunları numaralandırmak zorunlu olmayıp, iliniz için geçerli olan sorunları öncelik sırasına göre numaralandırmanız yeterlidir.

IV.1'de, sıralanan çevre sorunları dikkate alınarak, yıl sonu itibariyle, il sınırlarınız içerisinde, görülen bu sorunların önem ve önceliklerine göre, en önemliden en az önemliye doğru 1,2,3,4,5.... şeklinde numaralandırılması istenmektedir. Tüm sorunları numaralandırmak zorunlu olmayıp, iliniz için geçerli olan sorunları öncelik sırasına göre numaralandırmanız yeterlidir. Ayrıca çizelgede yer alan her çevre sorunu için iliniz sınırları içinde geçerli olan nedenleri işaretleyiniz.

NOT: Ölçüm değerleri, göstergeler, her bölümün sonundaki sonuç ve değerlendirme kısımları, konularına göre şikayet sayısı, şikayetin ceza ile sonuçlanma oranı, konularına göre ceza sayısı, yapılan denetimler sonucu edinilen deneyimler vb. çevre sorunlarının hangi alanda yoğunlaştığı konusunda yol gösterici olabilir.

ÇEVRE SORUNLARI	GEÇEN YILKI ÖNEM SIRANIZ	BU YILKI ÖNEM SIRANIZ *	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Hava kirliliği	1	1	
b. Su kirliliği	2	2	
c. Toprak kirliliği	5	5	
d. Atıklar	3	3	
e. Gürültü kirliliği	4	4	
f. Erozyon			
g. Doğal çevrenin tahribatı (Orman, Mera, Sulak alan, Kıyı, Biyolojik çeşitlilik ve habitat kaybı)			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

IV.2. İl Sınırları İçerisinde IV.1’de Tespit Edilen Her Bir Öncelikli Çevre Sorunu ile İlgili Olarak; Yukarıda IV.1’de Belirlemiş Olduğunuz Öncelik Sırasına Göre;

IV.2’de, IV.1’de sıralanan her bir öncelikli çevre sorunları dikkate alınarak;

- a) Çevre sorununun nedenlerini,
- b) Bu nedenlerde daha çok hangi faktör veya sektörlerin etkili olduğunu,
- c) Çevreye vermiş olduğu olumsuz etkilerini
- d) Bu sorunların giderilmesinde karşılaşılan güçlüklerini,
- e) Bu sorunları gidermek amacıyla alınan, alınması planlanan veya alınması gereken tedbirlerin neler olduğunu,
- f) Ayrıca bu başlık altında yer almasını istediğiniz diğer görüşlerinizi belirten bilgi notunu,

sistematik ve yeterli seviyede açıklayınız.

I. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

Hava kirliliği, İlimizde yaşanan önemli çevre sorunlarından birisi de hava kirliliğidir. İlimizdeki hava kirliliğinin başlıca sebeplerini; evsel ve endüstriyel emisyonlar, motorlu taşıtların egzoz gazları ve ilimizin topoğrafik yapısı (4 tarafı tepelerle çevrili) olarak sıralanabilir.

İlde sanayi kaynaklı hava kirliliği; Tüpraş Rafinerisi, MKE Kurumu Fabrikaları, Akaryakıt ve Depolama ve Dolum Tesisleri, LPG Depolama ve Dolum Tesisleri, Gaz Beton Fabrikası ve Organize Sanayi Bölgesinde bulunan tesislerinden kaynaklanmaktadır.

Bununla birlikte, İlimizde özellikle kış aylarında yoğunlaşan hava kirliliğinin en önemli sebebi ısınma kaynaklı emisyonlardır. Konutlarda ısınma amaçlı olarak ekonomik nedenlerle düşük kaliteli yakıtların kullanılması, yakma sistemlerinin bakımlarının düzenli olarak yapılmaması, uygun yakma tekniklerinin kullanılmaması yüzünden tam yanmanın sağlanamaması bu kirliliğin başlıca sebepleridir.

2006 yılıyla birlikte sanayi amaçlı ve evsel ısınmada tamamen olmasa da doğal gaz kullanımının başlaması nedeniyle, hava kirliliğinde önemli ölçüde azalma kaydedilmiştir. Ayrıca yapılan denetimlerle ilimizde kaliteli yakıt satışı yapılması sağlanarak da evsel ısınma nedeniyle oluşan hava kirliliği önemli ölçüde azalmıştır.

Motorlu taşıtlardan kaynaklanan egzoz emisyonu kirliliği de sanayi ve ısınma kaynaklı hava kirliliği kadar önemli bir sorundur. İlimiz konum itibariyle Ankara’yı Çorum-Samsun ve Kayseri-Kırşehir İllerine bağlayan bir kavşak konumundadır. Bununla birlikte şehir içindeki düzensiz yapılaşmadan kaynaklanan trafik yoğunluğu da İl Merkezinde motorlu taşıtlardan kaynaklanan egzoz emisyonu kirliliğinin artışında rol oynamaktadır. İlimizde 4 adet egzoz emisyon ölçüm istasyonu bulunmaktadır. 2014 yılında Kırıkkale İline kayıtlı olan toplam 58.927 adet motorlu araçtan 43.599’unun egzoz emisyon ölçümü uygun çıkmış ve egzoz emisyon ölçüm pulları verilmiştir.

II. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

Su kirliliği; İlimizde görülen önemli çevre sorunlarından birisi su kirliliğidir. İlimiz Kızılırmak havzasında yer almaktadır. İlimizde bulunan başlıca su kaynakları; Kızılırmak Nehri ve kolları olan Delice Çayı, Okun Deresi, Çoruhözü Deresi ile Kızılırmak Nehri üzerine kurulmuş olan ve içme, kullanma suyu rezervuarı olarak kullanılan Kapulukaya Barajıdır.

İlde yaşanan su kirliliğinin ana kaynakları; Kırıkkale Belediyesi ve İlçe Belediyelerinin atıksu arıtma tesislerinin bulunmaması, yerleşim yerlerinden kaynaklanan evsel atıksular ile endüstri kuruluşları tarafından akarsulara doğrudan veya dolaylı olarak deşarj edilen evsel ve endüstriyel atıksulardır. Bunların dışında tarım sahalarından taşınan, azot ve fosfor bileşiklerince zengin sulama suyu sızıntıları, kimyasallarla(zirai ilaç vb) kirlenmiş topraklardan sızan yağmur suları, toprakları taşıyan yağış suları (erozyon), katı atıkların akarsulara boşaltılması da su kirliliğinin sebepleri arasında yer almaktadır.

İlimizde su kirliliğini en aza indirmek ve su kaynaklarını koruma altına almak amacıyla; endüstri kuruluşları düzenli olarak denetlenmekte, Kırıkkale Belediyesi ve İlçe Belediyelerinin atıksu arıtma tesislerini kurmasına yönelik çalışmalar devam etmektedir. Kırıkkale Belediyesi atıksu arıtma tesisi inşaatı tamamlanma aşamasındadır. Organize Sanayi Bölgesi atıksu arıtma ünitesi 2008 yılında devreye girmiş bulunmaktadır.

Ayrıca, tarım sahalarında gübre ve tarım ilaçlarından kaynaklanan kirliliğin önlenmesi amacıyla Valilik Bünyesinde kurulan komisyonca; tarım alanlarından kaynaklanan yüksek azot ve fosfor bileşikleri ve kimyasal maddeler içeren sulama sularının yeraltı ve yerüstü su kaynaklarına yapacağı olumsuz etkileri en aza indirmek için gerekli çalışmalar yapılmaktadır.

III. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

Atıklar, insan faaliyetleri sonucunda çevrede başkalaşmaya yol açacak miktarda çevreye boşaltılan, sıvı, katı, gaz ya da radyoaktif istenmeyen her tür madde atık olarak tanımlanabilir.

İlimiz merkezi ve ilçeleri için Kırıkkale Katı Atık Belediyeler Birliği kurulmuştur. İlimiz merkezinde ve Yahşihan, Bahşılı İlçelerinin evsel katı atıkları Bahşılı Bedesten Mevkiinde bulunan 2011 yılında faaliyete geçen Katı Atık Düzenli Depolama sahasında bertaraf edilmektedir. Diğer İlçelerimizde toplanan katı atıklar Belediyelerin belirlemiş olduğu alanlarda vahşi depolama yapılmaktadır.

Bu da hem toprak kirliliği oluşturmakta, yer altı sularına sızıntı suyunun karışması nedeniyle yer altı suyu kirliliği oluşturmakta ayrıca oluşan kötü koku nedeniyle çevrede koku kirliliğine sebep olmaktadır.

İlimiz genelinde yaşanan diğer bir sorun ise hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıklarıdır. İlimiz merkezi ve ilçelerimizde bu atıkların depolanması için belediyelerimiz tarafından herhangi bir alan belirlemesi yapılmadığından İl merkezinde ve ilçelerimizde oluşan hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıkları şehrin muhtelif yerlerine (dere yataklarına, tarım arazilerine, vadilere, vb.) gelişigüzel dökülmektedir.